

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว)

ปริญญา

อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว

อนุรักษ์วิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

Conservation Behavior of Youth Participating in Natural Resource and Environmental Conservation Camp in National Park : A Case Study of Kaengkrachan National Park

นามผู้วิจัย นางสาวสุวคนธ์ ภาศิไว

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เจียว, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์สันต์ เกตุปราณีต, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดรชนันท์ เอ็มพันธ์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

Conservation Behavior of Youth Participating in Natural Resource and Environmental
Conservation Camp in National Park : A Case Study of Kaengkrachan National Park

โดย

นางสาวสุวคนธ์ ภาคีไวย

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว)

พ.ศ. 2553

สุวรรณ ภาควิชา 2553: พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว) สาขาอุทยาน
นันทนาการ และการท่องเที่ยว ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เจียว, Ph.D. 139 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการ
อนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ
แก่งกระจาน โดยเก็บข้อมูลจากเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ จำนวน 350 คน ด้วยแบบสอบถาม
และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และ การวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 15.9 ปี (SD = 1.60) เยาวชนส่วนใหญ่
มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ใน
ระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.67 คะแนน จากคะแนนเต็ม 54 คะแนน และเยาวชนส่วนใหญ่มี
พฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.79 คะแนน จาก
คะแนนเต็ม 30 คะแนน ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ พบว่า มี 15 ปัจจัย ที่
มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมี 14 ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์
ในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วม
กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มี 6 ปัจจัย โดยความรู้เกี่ยวกับการ
อนุรักษ์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด (Beta = 0.408; t = 8.142; p-Value = 0.000) และทั้ง 6 ปัจจัยรวมกัน
สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชนได้ประมาณร้อยละ 39.60 (F = 8.94; p-Value = 0.000;
R² = 0.396) สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันมี 3 ปัจจัย โดยปัจจัยที่มี
อิทธิพลสูงสุด คือ ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียน (Beta = 0.165;
t = 2.681; p-Value = 0.008) และทั้ง 3 ปัจจัยรวมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการ
อนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนได้ประมาณร้อยละ 18.10 (F = 3.009; p-Value = 0.001; R² = 0.181)

Suwakhon Phakeewai 2010: Conservation Behavior of Youth Participating in Natural Resource and Environmental Conservation Camp in National Park: A Case Study of Kaengkrachan National Park. Master of Science (Parks, Recreation, and Tourism), Major Field : Parks, Recreation, and Tourism, Department of Conservation. Thesis Advisor: Assistant Professor Noppawan Tanakanjana Phongkhieo, Ph.D. 139 pages.

The objectives of this research were to study conservation behavior of youth participating in natural resource and environmental conservation camp in Kaengkrachan National Park and to determine factors affecting the behavior. Questionnaire was used to collect data from 350 high-school students while participating in the park's conservation camps. Descriptive statistics, correlation analysis and multiple regression analysis were used to analyze the survey data.

The study found that most of the students were female with the average age of 15.9 years (SD = 1.60). The majority of youths performed high level of conservation behaviors while being in the camp with the average score of 37.67 from the total score of 54.00. However their conservation behaviors in everyday life were moderate with the average score of 18.79 from the total score of 30.00. Correlation analyses found 15 and 14 factors significantly correlated to conservation behaviors in the camp and in every day life, respectively. Multiple regression analysis found only 6 factors influenced conservation behaviors in the camp and accounted for 39.60% of variance in the behavior ($F = 8.941$; $p\text{-Value} = 0.001$; $R^2 = 0.396$). Knowledge on conservation was the most influencing factor to the behavior ($\text{Beta} = 0.408$; $t = 8.142$; $p\text{-Value} = 0.000$). While the same analysis found only 3 factors influenced conservation behaviors in everyday life and accounted for 18.10% of variance in the behavior ($F = 3.009$; $p\text{-Value} = 0.001$; $R^2 = 0.181$) The most influencing factor in this aspect was experience in participating in conservation activities at school ($\text{Beta} = 0.165$; $t = 2.681$; $p\text{-Value} = 0.008$).

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี จากความกรุณาของ ผศ.ดร.นภวรรณ
ฐานะกาญจน์ พงษ์เชียว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร. สันต์ เกตุปราณีต อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำ ความคิดเห็น โอกาสนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่าง
สูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ คุณชัชวანต์ ลิ้มลิขิตอักษร หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และเจ้าหน้าที่
อุทยานแห่งชาติทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในอุทยานแห่งชาติ
ขอบคุณเพื่อนๆ อุทยาน นันทนาการและการท่องเที่ยวรุ่น 9 ที่มีส่วนช่วยในการเก็บข้อมูล และ
ขอบคุณ พี่รุ่ง ป้านวล ลุงหมู พี่ตะ พี่หนูแดง พี่เตี้ย พี่น็อต น้องบอล พี่แทน พี่ทูล ลุงโต๊ะ ลุงโย่ง
พี่ต่อม และพี่ก้อยทั้ง 2 คนที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือในครั้งนี้ด้วย และขอบคุณพระคุณคุณพ่อ
คุณแม่ที่สั่งสอนให้ข้าพเจ้ามีความอดทนและเข้มแข็ง พร้อมทั้งให้กำลังใจและให้การสนับสนุนมา
โดยตลอดจนงานสำเร็จ และขอบคุณพี่ๆ น้องๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

สุวคนธ์ ภาศิไวย

สิงหาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(4)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	6
อุปกรณ์และวิธีการ	50
อุปกรณ์	50
วิธีการ	50
ผลและวิจารณ์	58
สรุปและข้อเสนอแนะ	105
สรุป	105
ข้อเสนอแนะ	108
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	110
ภาคผนวก	115
ภาคผนวก ก หนังสืออนุญาตเข้าไปทำการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการใน พื้นที่อนุรักษ์	116
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	119
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของแบบสอบถามในส่วน ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ค่าความเชื่อมั่นในส่วนความรู้เกี่ยวกับการ อนุรักษ์ด้วยวิธี (Kuder-Richardson K.R.21) และค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์	132
ภาคผนวก ง ผลการสังเกตพฤติกรรมด้านลบของเยาวชนระหว่างประกอบ กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	137
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	139

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ลักษณะพื้นฐานของเยาวชน	59
2	การรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชน	61
3	การให้ความสำคัญกับเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานของเยาวชน	63
4	บรรยากาศในโรงเรียนตามการรับรู้ของเยาวชน	65
5	ระดับการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียน	67
6	บรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามการรับรู้ของเยาวชน	67
7	ระดับการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับบรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	69
8	ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน	72
9	ระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน	75
10	พฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน	77
11	ระดับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน	80
12	พฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน	80
13	ระดับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน	82
14	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (+) ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน	94
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน	99
17	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน	102
ตารางผนวกที่		
ค1	การวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของแบบสอบถามในส่วนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	133
ค2	การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน	135
ค3	การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน	136
ง1	การสังเกตพฤติกรรมด้านลบของเยาวชนระหว่างประกอบกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	138

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน	25
2	กิจกรรมเข้าฐาน (การดูโป่งธรรมชาติ)	42
3	กิจกรรมเดินป่า	42
4	กิจกรรมดูนก	43
5	กิจกรรมกางน้ย	43
6	กิจกรรมรอบกองไฟ	44
7	กิจกรรมสันตนาการเพื่อละลายพฤติกรรม (เกมส์ปัจจัยการดำรงชีวิต)	44
8	กรอบแนวคิดในการวิจัย	49

พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

Conservation Behavior of Youth Participating in Natural Resource and Environmental Conservation Camp in National Park: A Case Study of Kaengkrachan National Park

คำนำ

ในอดีตทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมีอยู่อย่างสมบูรณ์ สามารถตอบสนองความต้องการทั้งทางตรงและทางอ้อมของประชากรซึ่งมีจำนวนไม่มากนักได้อย่างพอเพียง แต่เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ความต้องการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติจึงเพิ่มขึ้นด้วยการขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีก็เป็นอีกสถานการณ์หนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคมมีการบริโภคเกินความจำเป็น มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้กันมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เกินกว่าที่สมดุลของธรรมชาติจะรับได้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องรณรงค์ให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังให้ประชากรตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และการสร้างความสำนึกให้ประชากรช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติที่จะช่วยพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต ควรมีการปลูกฝังตั้งแต่ยังเยาว์วัยให้มีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ ซึ่งกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาจิตสำนึกและส่งเสริมพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ที่ถูกต้องให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี เพราะในกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการสอนเกี่ยวกับนิเวศวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ หลักการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง และพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ที่ถูกต้องให้แก่เยาวชน ทำให้เยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้นจากการประกอบกิจกรรม หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น การศึกษาวิจัยถึงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมอย่างเป็นระบบ

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญ และหายาก ทั้งยังมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เหมาะแก่การเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ และจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ จึงเป็นอุทยานแห่งชาติที่ได้รับความนิยมจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ เข้ามาจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอยู่ตลอดทั้งปี โดยทางอุทยานแห่งชาติมีเจ้าหน้าที่ดูแลในส่วนนี้โดยเฉพาะ และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก สุขา ลานกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ไว้รองรับกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างพอเพียง (ฉลาด, 2547) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

นิยามศัพท์

พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ หมายถึง การปฏิบัติตนหรือการกระทำต่างๆ ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ที่ทำการศึกษาเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ หมายถึง การปฏิบัติตนหรือการกระทำต่างๆ ที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เช่น การไม่หักเห็ดคั่นไม้ / ดอกไม้ การไม่เก็บ หิน ดอกไม้ ออกมาจากพื้นที่ การทิ้งขยะในที่ที่เตรียมไว้ให้ เป็นต้น

2) พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน หมายถึง การปฏิบัติตนหรือการกระทำต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชนที่มาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เช่น การนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิล การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ใช้กระดาษทั้งสองหน้า เป็นต้น

เยาวชน หมายถึง นักเรียน นักศึกษา ที่มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ค่ายพักแรมที่จัดขึ้นในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เพื่อเป็นที่ใช้ฝึกอบรมเยาวชนให้มีความรักในธรรมชาติ เรียนรู้ และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อายุ หมายถึง ระดับอายุของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ผลการเรียน หมายถึง ระดับผลการเรียนเฉลี่ยของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

แรงจูงใจภายใน หมายถึง เหตุผลส่วนตัวหรือส่วนบุคคลในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ของเยาวชนที่แสดงออกในชีวิตประจำวันและขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ หมายถึง สิ่งที่เกิดจากการที่ได้กระทำหรือได้พบเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาในอดีตของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ความรู้ด้านการอนุรักษ์ หมายถึง ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน วัดจากการตอบคำถามวัดความเข้าใจต่อการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ถูกวิธี เพื่อให้มีทรัพยากรเหลือไว้ใช้ในอนาคต

การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ หมายถึง การเป็นส่วนหนึ่งหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชมรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่จัดขึ้นเพื่อรวมกลุ่มในการจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ของเยาวชน

การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ หมายถึง การชม รับฟังข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เยาวชนได้รับจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม หมายถึง การที่เยาวชนได้รับการสนับสนุนและ
ได้รับความช่วยเหลือ เช่น คำแนะนำ ให้ความคิดเห็น ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม จากคนแวดล้อม เช่น ผู้ปกครอง เพื่อน ญาติ เป็นต้น

บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมโดยรอบที่เยาวชนพบเห็นในบริเวณ
โรงเรียนของตนเอง ประเมินตามการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ หมายถึง สภาพแวดล้อมโดยรอบที่
เยาวชนพบเห็นในบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเมินตามการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การตรวจเอกสาร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน
3. ค่าอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. พื้นที่ศึกษา : อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์และสัตว์ เพื่อตอบสนองหรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่สังเกตเห็นได้ ได้แก่ เดิน วิ่ง หัวเราะ พูด เขียน ฯลฯ และสังเกตเห็นไม่ได้ ได้แก่ คิด หลับ ตื่นเต้น ฯลฯ และทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นและการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมานั้นขึ้นอยู่กับ 4 ปัจจัย ได้แก่ การกระทำหรือการแสดงออก จุดมุ่งหมาย สภาพแวดล้อม และช่วงเวลา นั่นคือ ทุกการกระทำหรือการแสดงออกเกิดขึ้นจากจุดมุ่งหมาย เป้าหมายที่ต้องการ อยู่ภายในสภาพแวดล้อมและช่วงเวลาที่เหมาะสม (สงวน และคณะ, 2522; Fishbein and Manfredo, 1992)

พฤติกรรมของมนุษย์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท (ศักดิ์ไทย, 2545; Baldwin and Baldwin, 1998) คือ

1. พฤติกรรมภายนอก หมายถึง การกระทำที่ผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 พฤติกรรมโมลาร์ (molar behavior) เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้โดยตรงไม่ต้องใช้เครื่องมือช่วย เช่น พฤติกรรม กินอาหาร หัวเราะ ร้องไห้ อ้าปาก ถีบจักรยาน เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมโมเลกุล (molecular behavior) เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้แต่ต้องใช้เครื่องมือช่วย เช่น การเต้นของหัวใจ พฤติกรรมการโกหก ความดันของโลหิต เป็นต้น

2. พฤติกรรมภายใน หมายถึง การกระทำที่ผู้อื่นสังเกตไม่ได้โดยตรง ถ้าหากบุคคลที่เป็นเจ้าของพฤติกรรมไม่บอก หรือไม่แสดงพฤติกรรมภายนอกออกมาให้ผู้อื่นสังเกต ดังนั้นพฤติกรรมภายในจึงเป็นเรื่องของประสบการณ์ส่วนบุคคล (private experience) คนเท่านั้นที่จะรู้ได้แก่ ความคิด ความจำ ความฝัน จินตนาการ ซึ่งมีแต่คนเท่านั้นที่จะได้ยินหรือรับรู้ถึงสิ่งที่ตนคิดที่อยู่ในหัวของตน รวมทั้งพฤติกรรมความรู้สึกต่างๆ เช่น หิว เพลีย เจ็บ ขมขื่น หนาว กลัว ตื่นเต้น และเสียใจ เป็นต้น พฤติกรรมภายในจำเป็นต้องอาศัยการวัดหรือการสังเกตทางอ้อม นั่นคือ สังเกตหรือวัดจากพฤติกรรมภายนอกหรือวัดสภาพแวดล้อมบางอย่าง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคคลที่ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรมภายนอกออกมา พฤติกรรมภายในอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 พฤติกรรมภายในที่เกิดขึ้นโดยรู้สึกตัว (conscious processes) พฤติกรรมเหล่านี้โดยผู้ที่เป็นเจ้าของพฤติกรรมรู้สึกว่ามันเกิดขึ้น ซึ่งถ้าบุคคลนั้นสามารถควบคุมความรู้สึกที่มันเกิดขึ้นได้ และไม่บอกหรือไม่แสดงอาการหรือสัญญาณหนึ่งสัญญาณใดให้คนอื่นรู้ ก็ยากที่ผู้สังเกตจะรู้ได้โดยเฉพาะถ้าผู้สังเกตนั้นก็ไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องกับความเป็นจริงพฤติกรรมดังกล่าว เช่น หิว โกรธ ตื่นเต้น เหนื่อย ชื่นชม เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมภายในที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว (unconscious processes) เป็นพฤติกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยบางครั้งบุคคลไม่รู้สึกรู้ตัวซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมภายนอกของบุคคลนั้น เช่น ความคิด ความปรารถนา ความคาดหวัง ความกลัว และความสุขใจ เป็นต้น

นอกจากการแบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภทดังกล่าวแล้วนั้น ชูดา (2545) ได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ชนิด ตามที่มาของพฤติกรรม คือ 1) พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด (inborn behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด เป็นพฤติกรรมที่ร่างกายสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้โดยไม่ต้องมีการเรียนรู้มาก่อน 2) พฤติกรรมการเรียนรู้ (learned behavior) หมายถึง

พฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการได้รับการฝึกฝน อบรม หรือจากประสบการณ์ นั่นคือ พฤติกรรมที่อินทรีย์สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้โดยที่ร่างกายมีการเรียนรู้มาก่อน

พฤติกรรมมีองค์ประกอบ 3 ส่วน (ประภาเพ็ญ, 2526) คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้ (cognitive domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับความรู้ ความจำ ข้อเท็จจริงต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถและทักษะทางสติปัญญา ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ การประยุกต์หรือการนำความรู้ไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผล
2. พฤติกรรมด้านทัศนคติ ค่านิยม ความรู้สึก ความชอบ (affective domain) พฤติกรรมด้านนี้หมายถึง ความสนใจ ความรู้สึก ท่าที ความชอบไม่ชอบ การให้คุณค่า การรับ การเปลี่ยนหรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถือ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคล การเกิดพฤติกรรมด้านทัศนคติ มี 5 ขั้นตอน คือ การรับ การตอบสนอง การให้ค่า การจัดกลุ่มค่าและการแสดงคุณลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ
3. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (psychomotor domain) เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกายซึ่งรวมทั้งการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่งหรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ล่าช้า พฤติกรรมที่แสดงออกนี้เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยพฤติกรรมระดับต่างๆที่กล่าวมาแล้วเป็นส่วนประกอบ

ส่วนพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ หมายถึง พฤติกรรมที่คนเรากระทำออกไปโดยมีสาเหตุจากผู้อื่น หรือพฤติกรรมของเราเองที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น สามารถแยกระดับของพฤติกรรมได้ 3 ระดับ คือ 1) พฤติกรรมระดับบุคคล (individual behavior) เป็นพฤติกรรมระดับที่กล่าวถึงบุคคลแต่ละคนว่าเขาแสดงพฤติกรรมอย่างไรเมื่ออยู่ในสังคม เช่น ทัศนคติ ความเชื่อ ความคิดเห็นรายบุคคล เป็นต้น 2) พฤติกรรมระดับระหว่างบุคคล (interpersonal behavior) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น พฤติกรรมการร่วมมือ การช่วยเหลือเกื้อกูล การขัดแย้ง การแตกสามัคคี เป็นต้น 3) พฤติกรรมระดับกลุ่ม (group behavior) พฤติกรรมของกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง เช่น ปทัสถานทางสังคมเป็นขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี วัฒนธรรม อารยธรรม ค่านิยม เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมมนุษย์เป็นสิ่งที่

ผู้รู้ นักปราชญ์ นักวิชาการสาขาต่างๆ สนใจที่จะศึกษาจิตวิทยาก็เป็นศาสตร์หนึ่งที่ใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ในการที่จะอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ทั้งพฤติกรรมเฉพาะบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการรับรู้ จินตนาการ การคิด การรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่นๆ ในสังคม รวมถึงพฤติกรรมการโต้ตอบต่อสิ่งเร้าของสังคมต่างๆ เช่น ข้อมูล ข่าวสาร กฎหมาย ข้อบังคับ ความแออัดของที่อยู่อาศัย การจราจรที่ติดขัด เป็นต้น (พวงเพชร และเมธอมลย์, 2545)

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลก็มีความสำคัญเช่นกัน โดย Baldwin and Baldwin (1998) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ว่าเป็นการใช้ทฤษฎีด้านพฤติกรรมที่เป็นระบบในการปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของบุคคลให้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็เป็นที่ยอมรับจากคนทั่วไปว่าสามารถระงับความทุกข์ที่เกิดจากอดีตได้และทำให้มีดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข การเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีด้านพฤติกรรมและนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถที่จะลดความทุกข์และเพิ่มความสุขในการดำเนินชีวิตได้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีการนำมาใช้โดยมากกับการบำบัด ทั้งการใช้เพื่อการสั่งสอนเลี้ยงดูเด็กให้เติบโต การศึกษาเรียนรู้ ให้คำแนะนำสำหรับคู่แต่งงาน การควบคุมตัวเอง ธุรกิจ และงานราชการ

นอกจากนี้ยังมีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าสนใจ คือ กระบวนการสังคมประภิต (socialization process) ซึ่งหมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งมีผลทำให้พฤติกรรมทางสังคมของบุคคลเปลี่ยนไปให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่มสถาบันหรือองค์กร เมื่อบุคคลนั้นเข้าไปเป็นสมาชิกใหม่ กระบวนการสังคมประภิตเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนสิ้นชีวิต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเกิดจากกระบวนการสังคมประภิตมีลักษณะโดยสรุป คือ การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในกระบวนการสังคมประภิตต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) สมาชิกในกลุ่มจะเกิดการเรียนรู้แบบแผนของพฤติกรรมทางสังคม นั่นคือ ปทัสถานทางสังคม ซึ่งเป็นแกนกลางทางสังคมอย่างหนึ่งที่สมาชิกในกลุ่มคาดหวังว่าทุกคนควรจะทำได้ และการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในกระบวนการสังคมประภิตเป็นการเรียนรู้ที่มีการสะสมทีละนิดทีละน้อยเข้าไปในตัวสมาชิก ตั้งแต่วัยทารกเรื่อยมา โดยอาศัยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่สมาชิกอาศัยอยู่ ข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งก็คือ กระบวนการสังคมประภิตต้องเป็นผลที่เกิดมาจากกระบวนการเรียนรู้ อีกทั้งการควบคุมทางสังคม (social control) นั้นมีบทบาทมากต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในกระบวนการสังคมประภิตเพราะเป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่สำคัญ

ของสังคมที่ทุกคนต้องปฏิบัติ สมาชิกในสังคมจะเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติ (ศักดิ์ไทย, 2545)

สำหรับการอนุรักษ์ เป็นการใช้อย่างมีความต้องการและประหยัดไว้เพื่อใช้ในอนาคต ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “using for immediate needs and saving for future use” ถ้าจะอธิบายประเด็นหนึ่งอาจจะพูดว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การใช้ประโยชน์อย่างมีเหตุผลและมีการสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด อีกทั้งต้องเป็นการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลานานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้น การอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (time and space) ด้วย (เกษม, 2524; นิวัติ, 2542; Dasmann, 1976) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การใช้ การเก็บ การรักษาหรือซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกันการสงวน และการแบ่งเขตทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้เอื้ออำนวยให้มีคุณภาพในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ต่อไป โดยการที่จะให้บรรลุเป้าหมายให้มีทรัพยากรธรรมชาติใช้ตลอดเวลา มีหลักการอนุรักษ์ 3 ประการ (เกษม, 2524; นิวัติ, 2542; วัฒนา, 2545) คือ

1. การใช้แบบยั่งยืน ทรัพยากรทุกประเภททุกกลุ่มต้องมีแผนการใช้แบบยั่งยืน (sustainable utilization) ซึ่งต้องวางแผนการใช้ตามสมบัติเฉพาะตัวของทรัพยากร พร้อมทั้งมีการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการใช้ทรัพยากรแต่ละชนิด ปริมาณการเก็บเกี่ยวเพื่อการใช้ ช่วงเวลาที่จะนำมาใช้ และกำจัดหรือบำบัดของเสียและมลพิษให้หมดไปหรือเหลือน้อยจน ไม่มีพิษภัย

2. การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เมื่อมีการใช้แล้วย่อมเกิดความเสื่อมโทรมเพราะใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม เก็บเกี่ยวมากเกินไปเกินความสามารถในการปรับตัวของระบบ มีสารพิษเกิดขึ้น จำเป็นต้องทำการฟื้นฟูให้ดีเสียก่อน จนทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ตั้งตัวได้จึงสามารถนำมาใช้ได้ในโอกาสต่อไป

3. การสงวนของหายาก ทรัพยากรบางประเภทมีการใช้มากเกินไปหรือถูกแปรสภาพเป็นสิ่งอื่นจนเหลือปริมาณจำกัด หากปล่อยให้มีการใช้เกิดขึ้นแล้วอาจทำให้เกิดการสูญพันธุ์ได้

จำเป็นต้องสงวนหรือเก็บไว้เพื่อเป็นตัวแม่บทในการผลิตให้มากขึ้นจนมีปริมาณมากพอที่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้

หลักการอนุรักษ์ทั้ง 3 ประการนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันคือ ต้องนำมาพิจารณา ร่วมกันในการใช้ทรัพยากร โดยต้องพิจารณาวิเคราะห์ให้ดูว่าจะมีทรัพยากรเหลือไว้ใช้ตลอดไปหรือไม่

จากความหมาย หลักการและแนวคิดของพฤติกรรม และการอนุรักษ์ สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการอนุรักษ์ คือ การกระทำ หรือการแสดงออกถึงการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด มีเหตุผล มีการสร้างสรรค์ ต้องถูกต้องตามกาลเทศะ เพื่อประหยัดทรัพยากรไว้ใช้ในอนาคต ไม่ว่าจะการกระทำ หรือการแสดงออกจะสังเกตเห็นได้ หรือสังเกตเห็นไม่ได้ก็ตาม โดยการกระทำ หรือการ แสดงออกต้องเป็นไปตามหลักการอนุรักษ์ เนื่องจากการอนุรักษ์เป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะการอนุรักษ์จะช่วยลดการสูญเสียทรัพยากร มนุษย์ได้รับประโยชน์จาก ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเพื่อรักษาความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีวิธีการอนุรักษ์ ได้แก่ การใช้ การเก็บ การรักษาหรือซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกันการสงวน และการ แบ่งเขต

แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

คำว่า เยาวชน ตามความหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกฎหมาย หมายถึง บุคคลที่อายุยังไม่ครบ 15 ปีบริบูรณ์ แต่ก็ยังมีปรากฏในบางกรณี ว่า เยาวชน หมายถึง ผู้ที่ อายุระหว่าง 15-18 ปี (คำสังคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 94) และ เยาวชน หมายถึง ผู้ที่อายุระหว่าง 15-25 ปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525) ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล เด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ให้ความหมายว่า บุคคลอายุเกินกว่าสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปด ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ให้หมายความถึงบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส และพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2534 เยาวชน หมายความว่า บุคคลอายุเกินกว่าสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน แห่งชาติ ได้ระบุไว้ว่า เยาวชน หมายถึง ผู้ที่อายุต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ (ประธาน, 2530; อุไรวรรณ, 2536; บุญเพราะ, 2541) จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า เยาวชน หมายถึง บุคคลที่อายุระหว่าง 15-25 ปี

เยาวชน นับเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยได้กำหนดแนวทางหลักของประเทศด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมไว้ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติได้จัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยได้พยายามมุ่งเน้นส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกที่ดีและถูกต้องด้วยการปลูกฝังจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา พัฒนา ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์และรู้รับผิดชอบต่อสังคมในด้าน การรักษาธารณะสมบัติการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (อุไรวรรณ, 2536)

พรรณนีย์ (2528) ได้กล่าวว่า เยาวชนที่ยังไม่มีแนวความคิดหรือทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือต่อการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่แล้วเราก็สามารถที่จะปลูกฝัง ทัศนคติดังกล่าวนี้ลงไปได้ โดยเฉพาะเยาวชนในระบบโรงเรียน ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับเยาวชนทุกฝ่าย ควรจะร่วมมือกัน ดังนี้

1. ด้านครอบครัว ควรจะได้มีการฝึกให้เด็กเป็นคนที่ระเบียบวินัยตั้งแต่ยังเล็ก อบรมให้ เด็กรู้จักรักษาความสะอาด และความระเบียบเรียบร้อย มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม แนะนำ และ ชักจูงให้เด็กเห็นความสำคัญของ พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ หรืออาจจะพาเด็กไปชมธรรมชาติที่ สวยงาม เพื่อปลูกฝังให้เด็กรักความงามตามธรรมชาติ เพื่อที่อนาคตเขาจะได้ไม่ทำลายธรรมชาติให้ เสียเอง

2. ด้านการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และกำหนดหลักสูตรที่ บังคับใช้ใน โรงเรียนระดับต่างๆ ควรจะเน้นความสำคัญของเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้มาก ยิ่งขึ้นขณะเดียวกัน ครู อาจารย์ ผู้มีหน้าที่สอน ก็ควรปลูกฝังทัศนคติในเรื่องความรู้ความเข้าใจ (cognitive) ความรู้สึก ความเชื่อ (affective) และพฤติกรรม (behavior) ทั้ง 3 ด้านให้แก่ นักเรียน พร้อมๆ กัน นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา จัดตั้งชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือ อนุรักษ์ธรรมชาติขึ้นในสถาบัน เพื่อให้ได้แสดงออกถึงบทบาทการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

3. ด้านสื่อมวลชน พบว่าสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วไป นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน ดังนั้นหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ หรือเกี่ยวข้องกับเยาวชน ควรจะให้ความสำคัญต่อการเผยแพร่ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ผ่านสื่อมวลชนให้มากยิ่งขึ้น

ในส่วนของบทบาทของเยาวชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อุไรวรรณ (2536) ได้กล่าวไว้ว่า เยาวชนในวันนี้ จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีบทบาทในการอนุรักษ์และพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติเสียตั้งแต่วันนี้ เพื่อที่จะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต

เยาวชนควรมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

1. ต้องเริ่มที่ตัวเองก่อน คือ จะต้องสร้างจิตสำนึกที่ดี มีความรักความห่วงหาพันและตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์
2. ต้องสร้างค่านิยม และมีทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิต ไม่เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม
3. ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และเป็นตัวอย่างที่ดีต่อชุมชนและสังคม
4. ช่วยเผยแพร่ความรู้ และแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่บุคคลใกล้ชิด และชุมชนของตน
5. รู้จักวิธีที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งของต่างๆ ให้คุ้มค่าที่สุด เช่น การนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ใหม่
6. จัดตั้งกลุ่มขึ้น เพื่อรณรงค์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

พิเศก (2535) ได้กล่าวถึง บทบาทเยาวชนที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ
ทรัพยากรธรรมชาติแยกได้ 3 ประการ คือ

1. การป้องกัน ป้องกัน ไม่ให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เช่น การดูแลต้นไม้ ไม่ให้ใครมาทำลาย
2. การแก้ไข ต้องดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนว่า มีอะไรบ้าง ที่จะต้องแก้ไข เช่น ปัญหา ขยะ เยาวชนจะต้องเรียนรู้วิธีการกำจัดอย่างถูกต้อง
3. การฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ฟื้นฟูป่า มีการช่วยกันปลูกทดแทนที่ได้ถูกทำลายไปแล้ว

นอกจากนี้ เยาวชนจะต้องมีบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ พร้อมทั้งจะรับความรู้ความ
เข้าใจและนำไปเผยแพร่กับกลุ่มคนทั่วไปให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากร
ธรรมชาติและร่วมกันรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่กำลังจะสูญเสีย ให้มีสภาพที่ดีขึ้น

ค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ค่ายพักแรม (camps) ในความหมายเดิมตามคำจำกัดความของหนังสือสารานุกรมบริแทน
นิกา (Encyclopaedia Britannica) ให้ความหมายของคำว่า Camp มาจากภาษาละตินว่า แปลว่า
“ทุ่งนา หรือที่โล่งแจ้ง” ซึ่งจะใช้เฉพาะกับวงการทหารเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน ค่ายพักแรม หมายถึง
การจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์และในทางการศึกษา ในบรรยากาศของการใช้ชีวิตร่วมกัน
กลางแจ้ง โดยอาศัยทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวนั้น เป็นเครื่องช่วยที่จะพัฒนา
สติปัญญา ร่างกาย สังคมและจิตใจ เช่น ได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รู้จักทำงานร่วมกัน
ร่างกายแข็งแรง เพิ่มทักษะความสามารถ เป็นต้น ซึ่งเป็นประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่าต่อการพัฒนา
เยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ทั้งนี้จากการแนะนำช่วยเหลือจากผู้นำที่ได้รับการฝึกมาแล้ว
(ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนา, ม.ป.ป.; พีระพงศ์, 2542; Meier and Mitchell, 1993)

ค่ายพักแรมได้เกิดขึ้นนานแล้วหรืออาจจะนานพร้อมๆ กับการมีมนุษย์มาในโลกก็ได้
เพราะตั้งแต่มนุษย์มีความต้องการเหนือธรรมชาติ กล่าวคือ ต้องการอาหารสำหรับยังชีพ ต้องการ

ปกป้องร่างกายและต้องการที่พักหลับนอน มนุษย์ย่อมแสวงหาความรู้ หาประสบการณ์ในชีวิตนอกที่พักอาศัย ในระยะต่อมามนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นหมู่และมีความต้องการอาหาร และที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น การแสวงหาอาหารและที่อยู่ใหม่ ต้องเดินทางจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ต้องใช้เวลานานๆ เมื่อจำเป็นก็ต้องมีการจัดตั้งที่พักแรมกันในระหว่างทาง ซึ่งนับเป็นวิธีจัดค่ายพักแรมในระยะแรกๆ ในระยะต่อมาจึงเริ่มพัฒนาจัดระบบของค่ายพักแรมให้เป็นระเบียบมากขึ้น มีการดำเนินการทางด้านบุคคล การจัดกิจกรรม และการบริหารค่ายพักแรมที่ถูกต้องตามหลักสากล ค่ายพักแรมจะมีการจัดการอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อฝึกการสร้างสรรค์และศึกษาการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รอบๆ ตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งเป็นประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า (ฉลาด, 2547)

ค่ายพักแรมที่จัดอย่างเป็นระบบแบบแผน (organized camps) เริ่มขึ้นในสหรัฐอเมริกาปี ค.ศ. 1861 เมื่อ “เฟรเดอริก วิลเลียม กันน์ (Feaderick William Gunn)” ได้นำนักเรียนโรงเรียนกันเนอร์ (Gunnery School) มาอยู่ค่ายพักแรม เป็นเวลา 2 สัปดาห์ เพื่อฝึกการใช้ชีวิตนอกเมือง เป็นการเรียนรู้นอกเหนือระบบโรงเรียน โดยเรียกค่ายพักแรมชนิดนี้ว่า ค่ายพักแรมโรงเรียน ซึ่งเป็นต้นแบบของค่ายพักแรมในปัจจุบัน ชาวสหรัฐจึงยกย่องให้ เฟรเดอริก วิลเลียม กันน์ เป็น “บิดาแห่งการจัดค่ายพักแรมระบบแบบแผน” หลังจากนั้นในสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดค่ายพักแรมออกมามากมายหลากหลายประเภท (วิพงษ์ชัย, 2551; Meier and Mitchell, 1993)

ส่วนประวัติค่ายพักแรมในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นในสมัย “พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6” ซึ่งได้สถาปนา “กองลูกเสือป่า” ขึ้นใน พ.ศ. 2454 และกองลูกเสือจะต้องออกค่ายพักแรมปีละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย จากนั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้ง “กองลูกเสือกรุงเทพ 1” ขึ้นในโรงเรียนมหาดเล็กหลวงและก่อตั้งกองลูกเสือขึ้นทั่วประเทศ โดยกองลูกเสือจะต้องออกค่ายพักแรมปีละหนึ่งครั้ง การออกค่ายพักแรมของกองลูกเสือนี้เองเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้คนไทยรู้จักค่ายพักแรม (ฉลาด, 2547; วิพงษ์ชัย, 2551)

กิจกรรมค่ายพักแรม มีส่วนช่วยพัฒนาการสร้างอุปนิสัยคน ให้เป็นคนมีระเบียบแบบแผน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้กับบุคคลทุกเพศทุกวัย ซึ่งในปัจจุบันสังคมของประเทศไทย ผู้คนมักจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม อันทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในสังคม ซึ่งสามารถสรุปปัญหาและสาเหตุที่ต้องทำให้มีการจัดค่ายพักแรมนอกสถานที่ (out-of-door) ได้ (ฉลาด, 2547) ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การดำเนินชีวิตปัจจุบัน จำนวนผู้คนเพิ่มขึ้น ทำให้ต้องแข่งขันกันทำมาหากิน จึงเกิดปัญหาต่างๆในสังคม เช่น ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ผู้คนจึงจำเป็นต้องการสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ และคลายเครียด การทำกิจกรรมค่ายพักแรมนอกสถานที่ (out-of-door) มีส่วนช่วยในการผ่อนคลายความตึงเครียด รวมทั้งทำให้สนุกสนานเพลิดเพลินและปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น

2. การใช้เวลาว่างที่ผิดของเยาวชน การอยู่ค่ายพักแรมจะทำให้เยาวชนที่ใช้เวลาว่างไปในทางที่ผิด เช่น กินเหล้า สูบบุหรี่ เล่นการพนัน เป็นต้น มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เวลาว่างทำกิจกรรมค่ายพักแรม จะทำให้เยาวชนมีความรู้ ความรับผิดชอบ การปรับตัว ตลอดจนได้ประสบการณ์ใหม่

3. การศึกษาในปัจจุบันไม่ใช่ว่าต้องเรียนในห้องเรียนเท่านั้น ในหมู่นักการศึกษาถือว่า “การเรียนในห้องเรียน นักเรียนไม่ได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงเท่าใดนัก การอยู่ค่ายพักแรม จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในทางปฏิบัติจริง ๆ เกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติศึกษา กีฬา ศิลปหัตถศึกษา เป็นต้น” ฉะนั้นการอยู่ค่ายพักแรมจึงมีความสำคัญในด้านการศึกษาด้านหนึ่งด้วย

4. ปัจจุบันมีการตัดไม้ทำลายป่ามากมาย ทำให้เกิดอุทกภัยน้ำท่วมในภาคต่างๆ ของประเทศไทยก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากมาย แม้ว่าจะมีกฎหมายลงโทษอย่างรุนแรงก็ตาม แต่ผู้คนขาดความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าของป่าไม้และเห็นแก่ตัว ค่ายพักแรมจะสอนให้เยาวชนได้รู้จักรักและหวงแหนป่า ตลอดจนกฎเกณฑ์ในการอยู่ค่ายพักแรม ห้ามมิให้เยาวชนทำลายพืชและพันธุ์ไม้ต่างๆ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าค่ายพักแรมมีบทบาทความสำคัญที่จะช่วยสอนให้เยาวชนรู้ถึงคุณค่าและช่วยกันรักษาไม่ทำลายป่าและสัตว์ป่า ซึ่งเป็นทรัพยากรของประเทศและของโลก

5. การใช้ชีวิตร่วมกัน การอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน เล่นร่วมกัน ในค่ายพักแรมจะทำให้เกิดมิตรภาพและความสัมพันธ์กันในหมู่คณะและครอบครัว

6. การอยู่ค่ายพักแรมจะต้องทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นเกมส์ กีฬา เดินทางไกล เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้จะทำให้ร่างกายมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์

การอยู่ค่ายพักแรมนั้นต้องออกไปอยู่นอกเมือง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นการใช้ชีวิตเกี่ยวกับธรรมชาติทำให้เกิดกิจกรรมและประสบการณ์ใหม่ๆ อันทำให้เกิดความสนุกสนาน ซึ่งไม่จำเป็นว่า จะเป็นนักเรียน นักศึกษาเท่านั้น บุคคลอาชีพต่างๆ ล้วนแต่สามารถใช้ชีวิตในค่ายพักแรมได้ทั้งสิ้น จะเป็นค่ายพักแรมวันสุดสัปดาห์หรือค่ายพักแรมฤดูร้อน ตามแต่โอกาสจะอำนวยให้

การแบ่งประเภทของค่ายพักแรมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท (พีระพงษ์, 2542; นลาด, 2547) คือ

1. แบ่งตามลักษณะผู้จัด

1.1 ค่ายพักแรมที่จัดโดยองค์กร สโมสร สมาคม และสถาบันต่างๆ (organization camps) ได้แก่ค่ายพักแรมซึ่งจัดดำเนินการและได้รับการสนับสนุนในด้านการเงินและด้านอื่นๆ โดยองค์กร สโมสร สมาคม และสถาบันต่างๆ ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ขององค์กร สโมสร สมาคม และสถาบันต่างๆ มิใช่เพื่อประโยชน์ของเอกชนคนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะ เช่น ค่ายพักแรมของยุวคริสเตียนสมาคม สโมสรลูกเสือ และค่ายพักแรมขององค์กร สโมสร สมาคมและสถาบันอื่นๆ อีก เป็นต้น

1.2 ค่ายพักแรมเอกชน (private camps) ได้แก่ค่ายพักแรมซึ่งจัดดำเนินการและเป็นเจ้าของโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเพื่อหวังผลประโยชน์ทางกำไร ซึ่งเหตุผลนี้เองบางครั้งค่ายพักแรมชนิดนี้จึงมักเรียกว่าค่ายพักแรมการค้า (commercial camps) แต่มีกิจกรรมที่เข้าใจให้ชาวค่ายเข้าร่วม

1.3 ค่ายพักแรมสาธารณะ (public camps) จัดโดยรัฐบาลหรือองค์กรรัฐบาล รายได้จากเงินสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินภาษีของประชากร การพักแรมแบบสาธารณะนี้ ได้แก่ ค่ายพักแรมในโรงเรียน ค่ายพักแรมเทศบาล ค่ายพักแรมสวนสาธารณะ ค่ายพักแรมกระทรวง เกษตรและค่ายพักแรมในเขตอุทยาน

2. แบ่งตามลักษณะการจัดและวิธีจัด

2.1 ค่ายธรรมชาติ (nature camp) หรือแบบเดินทาง (trip camping) ค่ายพักแรมแบบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาธรรมชาติ จึงควรมีการสำรวจสถานที่ก่อนไป ทั้งนี้จะได้จัดบริเวณตั้งค่ายพักแรมได้เหมาะสม การจัดค่ายต้องไปเป็นกลุ่มเป็นหมู่มีหัวหน้ารับผิดชอบควบคุมเพื่อให้เกิดความสะดวกและเรียบร้อย

2.2 ค่ายสหศึกษา (co-education camps) คือ ค่ายพักแรมที่จัดให้ชาย-หญิง ได้มีกิจกรรมร่วมกัน ให้รู้จักการวางตัว รู้จักการปฏิบัติตน เป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างชายกับหญิง จะได้ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเป็นการช่วยแก้ปัญหาในเรื่องเพศตรงข้ามที่ปฏิบัติผิดๆ ทั้งนี้จะต้องอยู่ในความควบคุมของผู้นำที่ปรึกษาของค่ายพักแรม (camp counselor) อย่างใกล้ชิด

2.3 ค่ายครอบครัว (family camps) หมายถึง ค่ายพักแรมที่สมาชิกครอบครัว ได้ออกค่ายพักแรมจะเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์หรือวันใดก็ตามเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว

2.4 ค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ (conservation camps) หมายถึง ค่ายพักแรมที่มีจุดประสงค์ให้ชาวค่ายได้รับการอบรมให้มีนิสัยรักธรรมชาติ รู้จักในคุณค่าและประโยชน์ของธรรมชาติ ป่าเขา ลำธาร และพันธุ์ไม้ เพื่อจะได้ช่วยกันรักษาธรรมชาติไม่ให้ถูกทำลาย

2.5 ค่ายสุขภาพ (health camps) ค่ายพักแรมชนิดนี้จัดขึ้นเพื่อจุดประสงค์ปลูกฝังนิสัยของเยาวชนชาวค่าย (youth camper) รู้จักการส่งเสริมและรักษาพลานามัยของตนเองและเรียนรู้สุขภาพเบื้องต้น (basic knowledge of health) ได้แก่ การรักษาความสะอาด อาหาร และคุณค่าของอาหารที่มีประโยชน์ การออกกำลังกายเกมส์กีฬาที่ส่งเสริมสุขภาพ การพักผ่อนด้วยกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสม ตลอดจนการเรียนและฝึกหัดวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

2.6 ค่ายพักแรมถาวร (residence camp) หมายถึง ค่ายพักแรมที่มีที่ทำการถาวร มีคณะดำเนินการของค่ายประจำ มีการจัดค่ายอย่างมีระเบียบ สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกสำหรับทำกิจกรรมมีครบครัน ได้แก่ ค่ายลูกเสือแห่งชาติ ค่ายลูกเสืออชิราวุธ และค่ายพักแรมของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

2.7 ค่ายสุดสัปดาห์ (weekend camps) จัดในวันศุกร์- อาทิตย์ สำหรับผู้ที่มีเวลาน้อย จะมีลักษณะคล้ายค่ายครอบครัว แต่ค่ายนี้จะใช้กับผู้ที่เป็นผู้บริหาร

2.8 ค่ายกลางวัน (day camps) เนื่องจากค่ายพักแรมเป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไปมากขึ้นแต่ไม่มีเวลาว่างระยะยาวก็สามารถใช้ค่ายพักแรมประเภทนี้ และเหมาะสำหรับเด็กๆ ที่ยังไม่สามารถพักไปค้างคืนที่อื่นได้ ค่ายประเภทนี้ก็เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนำเด็กเหล่านี้ไปร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมที่จัดขึ้นเหมือนกับค่ายอื่นๆ แต่ไม่ค้างคืน

การจัดค่ายพักแรมในระยะเริ่มแรก ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมการรวมกลุ่มในสถานที่ที่สามารถให้ชาวค่ายได้แสดงออกอย่างเต็มที่ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและมีกิจกรรมปฏิบัติประกอบไปด้วย จึงมักจะจัดรูปแบบสถานที่ในลักษณะของสวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ต่อมาจึงมีการสำรวจจัดหาสถานที่ต่างๆ โดยอาศัยภูมิประเทศตามธรรมชาติ ป่าไม้ ภูเขา ให้เป็นสถานที่ที่สามารถใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาหาความรู้และฝึกทักษะ อุทยานแห่งชาติเป็นสถานที่หนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการตั้งค่ายพักแรม เพราะมีการจัดการอย่างเป็นระบบ มีความพร้อมทางด้านสถานที่ บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับ การใช้อุทยานแห่งชาติเป็นสถานที่จัดกิจกรรมค่ายพักแรมสามารถติดต่อขอใช้สถานที่ได้โดยการสอบถามโดยตรงที่ฝ่ายนันทนาการและสื่อความหมาย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หรือติดต่อโดยตรง ณ อุทยานแห่งชาติ ที่ประสงค์จะเข้าพัก และติดต่อทางไปรษณีย์ จำหน่ายของถึง หัวหน้าส่วนอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช อุทยานแห่งชาติที่น่าสนใจและสามารถตั้งค่ายพักแรมได้ โดยมีพื้นที่สำหรับกางเต็นท์และมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังนี้ อุทยานแห่งชาติคอกสุมทะนุ-ปุย อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง อุทยานแห่งชาติพุเตย อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติสามร้อยยอด อุทยานแห่งชาติหาดวนกร (ฉลาด, 2547)

ค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นค่ายพักแรมที่มีจุดประสงค์ให้ชาวค่ายได้รับการอบรมให้มีนิสัยรักธรรมชาติ รู้จักในคุณค่าและประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้ช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลาย

โดยทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีประโยชน์สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ หรือมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้

ทุ่งหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน รวมทั้งกำลังงานจากมนุษย์ด้วย ความสำคัญของทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้มีหลายประการ เช่น ดิน คือ ทรัพยากรที่จะอำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้ง ทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ป่าไม้ให้ประโยชน์ในทางที่พักอาศัย เชื้อเพลิง ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องเขียนต่างๆ ทุ่งหญ้าซึ่งเป็นอาหารสัตว์ให้เนื้อและหนังต่อมนุษย์ น้ำใช้สำหรับการอาบ คั้น ปรงอาหาร การขนส่ง และเป็นปัจจัยสำคัญต่อทุกๆ ด้าน เป็นต้น ทั้งหมดทุกประเภทของทรัพยากรบนพื้นพิภพ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ (เกษม, 2524; นิวัติ, 2542; Dasmann, 1976) คือ

1. ทรัพยากรที่มีใช้ตลอด (inexhaustible resources) เช่น

อากาศ มีอยู่อย่างสมบูรณ์ในโลกนี้ เป็นส่วนสำคัญสำหรับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าคนหรือสัตว์ และเป็นสิ่งที่จะช่วยในการจัดจำแนกในทรัพยากรอื่นๆ

น้ำ (ในวัฏจักร) หมายถึง น้ำที่อยู่ในรูปของวัฏจักรในลักษณะการเก็บน้ำแล้วแปรสภาพเป็นน้ำไหลบ่า น้ำใต้ดิน น้ำในลำน้ำ รวมทั้งน้ำแข็งและน้ำในมหาสมุทร น้ำนี้มีความจำเป็นต่อสิ่งมีชีวิต และใช้ไม่รู้จักหมดสิ้น เช่น หมุนเวียนกลับอยู่เสมอ โดยทั่วไปแล้วเกือบคงที่ในปริมาณในแต่ละแห่งของแต่ละปี

2. ทรัพยากรที่มีทดแทน (renewable resources) หมายถึง ทรัพยากรที่สามารถทดแทนขึ้นได้เมื่อใช้ไปแล้ว เช่น

น้ำที่ใช้ได้ หมายถึงน้ำ ณ ที่ใดที่หนึ่งเมื่อใช้แล้วจะมีการทดแทนได้ด้วยฝนตกซึ่งโดยปกติแล้ว น้ำฝนที่แต่ละแห่งนั้นจะตกแต่ละปีเกือบเท่าๆ กันเสมอ นอกจากนี้ความแห้งแล้งผิดปกติเท่านั้น ที่จะทำให้ปริมาณแตกต่างกัน

ดิน เป็นปัจจัยสำคัญต่อต้นไม้ซึ่งจะให้อาหาร เสื้อผ้า และที่อาศัยต่อมนุษย์ ซึ่งก่อกำเนิดมาจากพื้นดิน และปัจจัยที่ทำให้เกิดดิน เช่น หิน อากาศ พืช เวลา และลักษณะภูมิประเทศ การทดแทนนี้อาจใช้เวลานานแต่ถ้ามนุษย์ดูแลอย่างดีแล้ว สามารถจะรักษาดินได้ดีด้วย

3. ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป (non-renewable resources) หมายถึง ทรัพยากรที่ไม่สามารถจะหาทดแทนได้เมื่อใช้หมดไปแล้ว เช่น โลหะ แร่ ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันปิโตรเลียมและน้ำมันหล่อลื่น ทรัพยากรเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ ในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้อย่างระมัดระวัง จึงมีการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ (recycle resources) นอกจากนี้พื้นที่ในลักษณะธรรมชาติ (land in natural condition) ถือว่าเป็นสิ่งที่ทดแทนไม่ได้เช่นกัน เพราะว่าพื้นที่ธรรมชาติเหล่านี้เมื่อถูกทำลายแล้ว จะไม่สามารถทำให้เหมือนเก่าทั้งทางภาพวิวและสิ่งประกอบอื่นๆ

ส่วนสิ่งแวดล้อม หมายถึง วัตถุ พุทธิกรรม และสภาพการณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) เป็นทั้งให้คุณและให้โทษ มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันทั้งระบบ เราอาจแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ

1. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (natural environment) ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1.1 สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตอันได้แก่ พืช สัตว์ มนุษย์ เป็นต้น

1.2 สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ดิน ภูมิประเทศ เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (man-made environment) ซึ่งมีความสำคัญต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์ สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม สิ่งก่อสร้างหรือสถาปัตยกรรม ศาสนา ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวิทยาการต่างๆ

สิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นล้วนมีอิทธิพลเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับมนุษย์เป็นอันมาก เช่น มนุษย์ที่อาศัยอยู่ภายใต้สภาพภูมิอากาศ ศาสนา วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และการเมืองที่ต่างกัน ย่อมมีอุปนิสัยใจคอ ความเป็นอยู่

แนวความคิด และแบบแผนในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน ไปด้วย ความแตกต่างในทุกๆ ด้านของมนุษย์เท่าที่เป็นอยู่ทั่วไปทุกมุมโลกในทุกวันนี้ จะเป็นความแตกต่างในด้านความเป็นอยู่ หรือแนวความคิดก็ตาม ล้วนมีผลสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ดังกล่าวทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะปัจจัยแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้นที่เป็นตัวกำหนด แต่ผลนั้นเกิดจากการกระทำร่วมกันของปัจจัยแวดล้อมทุกอย่างที่มีต่อมนุษย์เรา อย่างไรก็ตาม เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์เราแต่ฝ่ายเดียว ในโลกของเทคโนโลยีสมัยใหม่เช่นปัจจุบัน มนุษย์เราก็มีอิทธิพลทำให้สิ่งแวดล้อมต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2539; นิวัติ, 2539; วิวัฒนา, 2545)

เมื่อทรัพยากรธรรมชาติยังมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์และสภาพแวดล้อมยังอยู่ในสภาพดีเช่นในอดีตมีน้อยคนที่จะตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะสิ่งเหล่านี้มีอยู่อย่างเหลือเฟือ เมื่อเทียบกับความต้องการนำมาใช้ นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังมีกระบวนการปรับตัวไปตามธรรมชาติบางชนิดเมื่อนำมาใช้แล้วหากยังมีพืชพันธุ์เหลืออยู่ก็สามารถเจริญเติบโตให้นำมาใช้ในเวลาต่อไป แม้ว่าสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยจะมีแนวโน้มดีขึ้นแต่มีเศรษฐกิจและสังคมที่มีการพัฒนาในอัตราที่รวดเร็วก่อให้เกิดภาวะที่ไม่สมดุลและเกิดช่องว่างที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องเร่งรัดแก้ไขและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและจริงจัง ปัญหาสำคัญ คือ การทำลายป่าไม้ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการเสื่อมโทรมลงของสภาพที่ดินที่มีการใช้ประโยชน์ ปัญหาเหล่านี้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อโลกถูกคุกคามด้วยปรากฏการณ์เรือนกระจกซึ่งทำให้อุณหภูมิเพิ่มสูงขึ้นอันจะส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ป่าไม้ และพื้นที่ชายฝั่ง ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งเป็นฐานทรัพยากรสำคัญของประเทศนอกจากนั้นประเทศไทยยังต้องเผชิญกับความท้าทายในการคุ้มครองและใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรพันธุกรรมจากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นจากประเทศที่มีทุนและเทคโนโลยีสูงกว่า ในขณะที่ความล้มปทัชอันเกิดจากการพัฒนา การผลิตและการบริโภคที่ไม่สมดุลและไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพแม้จะมีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และยังไม่มีการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า การรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังนอกจากนั้นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นฐานชีวิตของประชาชนและฐานทรัพยากรของประเทศได้กลายเป็นชนวนความขัดแย้งที่สำคัญในสังคม ซึ่งเป็น

เรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อป้องกันและแก้ไขอย่างเร่งด่วน (เรื่องไร, 2534; พิเศก, 2535; มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา, 2549)

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างมีเหตุผล ต้องกระทำอย่างถูกวิธีไม่ใช่เป็นเพียงการยับยั้งหรือห้ามไม่ให้กระทำใดๆ ต่อธรรมชาติและทรัพยากร แต่การอนุรักษ์ที่แท้จริง เป็นการรู้จักใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างมีแบบแผน มุ่งหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยที่สุด ยึดหลักการกระจายประโยชน์ให้คนส่วนใหญ่อย่างทั่วถึงทัดเทียม แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาเป็นสำคัญ และเป็นไปตามหลักอนุรักษ์วิทยา เพื่อให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในลักษณะที่ดี มนุษย์ที่อยู่อาศัยจะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพที่ดีตลอดไป โดยมีหลักการ คือ ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในสิ่งแวดล้อมแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีความรู้ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อม และจะให้ประโยชน์และโทษต่อมนุษย์ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายากด้วยความระมัดระวัง ทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้ต้องรักษาให้อัตราผลิตเท่ากับอัตราใช้ ในส่วนของประชากรซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้เกิดภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการประมาณอัตราการเกิดและการเปลี่ยนแปลงของประชากร โดยพิจารณาจากความต้องการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ และหาทางปรับปรุงวิธีการใหม่ๆ ในการที่จะผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ประชากรได้มีใช้อย่างพอเพียง พร้อมทั้งควรมีการให้การศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาความสมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งจะมีผลต่อการทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี (วิชัย, 2533; พิเศก, 2535; วัฒนา, 2545)

จากแนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น การจัดค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์แก่เยาวชนได้ โดยการจัดค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเป็นการสร้างสรรค์ประสบการณ์ การเรียนรู้ด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อบรมนิสัยของเยาวชนให้รักธรรมชาติ ในบรรยากาศของการใช้ชีวิตร่วมกันกลางแจ้งโดยอาศัยทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวนั้น เป็นเครื่องช่วยที่จะพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย สติและจิตใจ และสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ให้แก่เยาวชน ซึ่งเป็นประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ทั้งนี้จากการแนะนำช่วยเหลือจากผู้นำที่ได้รับการฝึกมาแล้ว

พื้นที่ศึกษา : อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ประวัติความเป็นมา

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2549) ได้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีกระแสพระราชดำริเมื่อคราวเสด็จที่เขื่อนแก่งกระจานว่า “เรื่องป่าต้นน้ำลำธารของแม่น้ำเพชรบุรี ขอให้เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาอย่าให้มีการลักลอบตัดไม้ ถางป่าทำไร่ ในป่าต้นน้ำของแม่น้ำเพชรบุรี เพราะจะทำให้เกิดความแห้งแล้ง แม้จะได้มีการให้สัมปทานป่าแปลงนี้ไปบ้างแล้ว ก็ขอให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบดูแลการทำไม้ อย่าให้มีการทำลายป่าเกิดขึ้น” จากพระราชดำริดังกล่าว กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้ดำเนินการสำรวจหาข้อมูลเบื้องต้น ปรากฏว่า บริเวณป่าดังกล่าวมีสภาพป่าสมบูรณ์ มีทิวทัศน์สวยงาม และเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิดจึงเหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและศึกษาความรู้ด้านต่างๆ ทั้งเป็นการรักษาสภาพป่าให้คงอยู่เป็นสมบัติของชาติถาวรสืบไปดังพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กรมป่าไม้จึงได้เสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ และได้มีมติเมื่อ วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2523 เห็นสมควรให้ออกพระราชกฤษฎีกา กำหนดที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยให้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณพื้นที่ป่ายางน้ำกลัดเหนือ และป่ายางน้ำกลัดใต้ในท้องที่ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง และตำบลสองพี่น้อง ตำบลแก่งกระจาน อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ให้เป็นอุทยานแห่งชาติในปี พ.ศ.2524 โดยประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 98 ตอนที่ 92 ลงวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2524 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 28 ของประเทศไทย และได้ทำพิธีเปิดอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2526 ต่อมาคณะอนุรักษทรัพย์ากรธรรมชาติ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ขอให้ทำการอนุรักษ์ป่าห้วยแร้งห้วยไคร้ ในท้องที่ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้น กรมป่าไม้ จึงได้ทำการสำรวจหาข้อมูลเบื้องต้น พบว่า บริเวณดังกล่าวมีสภาพป่าสมบูรณ์ มีทิวทัศน์และเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม รวมถึงมีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นกรมป่าไม้จึงได้เสนอให้ขยายเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติครอบคลุมพื้นที่ป่ายางน้ำกลัดเหนือ และป่ายางน้ำกลัดใต้ ในท้องที่ตำบลแก่งกระจาน ตำบลสองพี่น้อง ตำบลกลัดหลวง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีและพื้นที่ป่าห้วยแร้งห้วยไคร้ ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 101 ตอนที่ 194 ลงวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2527

ที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อ

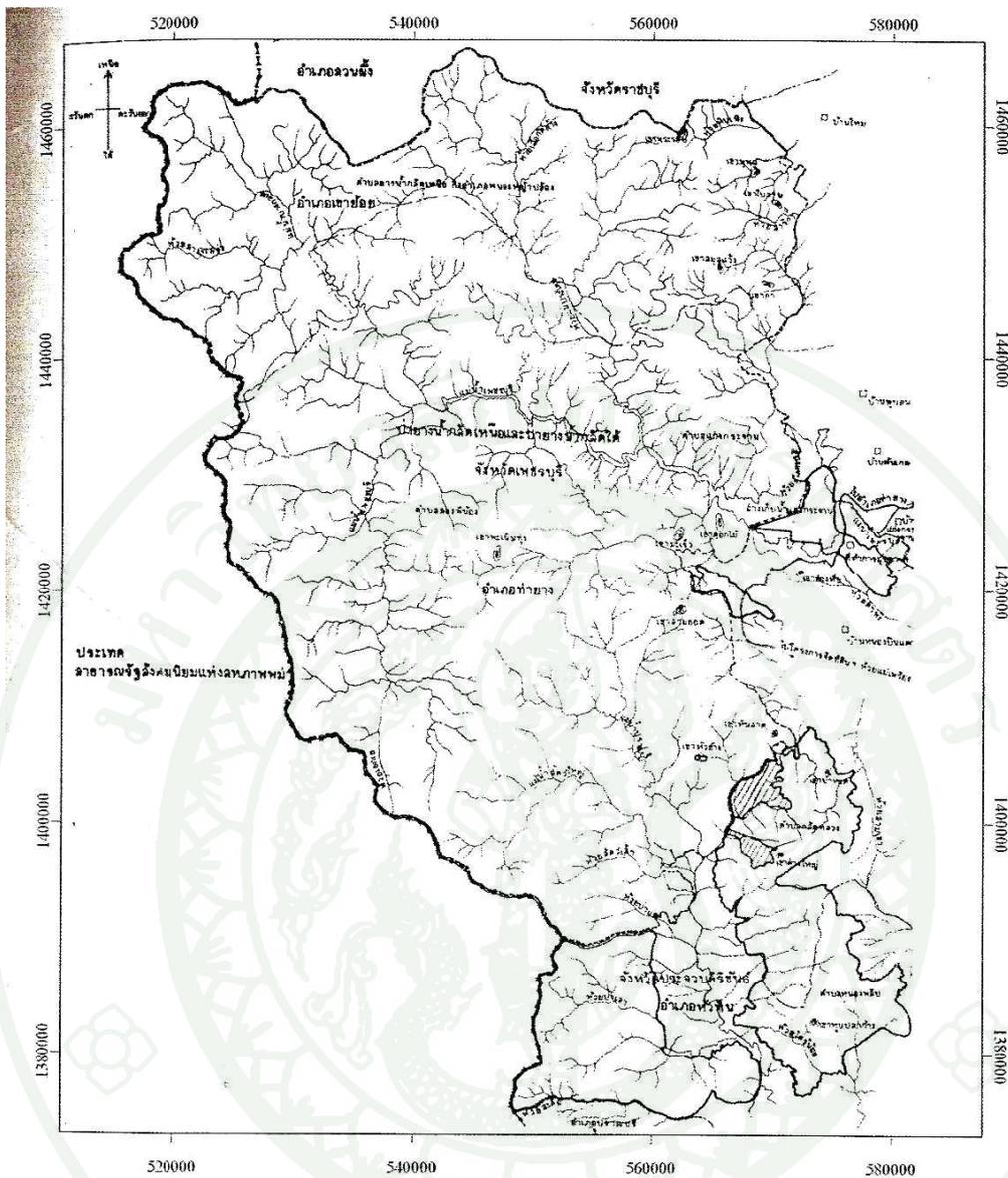
อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาตะนาวศรี ระหว่างเส้นละติจูดที่ 12 องศา 26 ลิปดา ถึง 13 องศา 19 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 99 องศา 4 ลิปดา ถึง 99 องศา 39 ลิปดา ตะวันออก เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ เป็นป่าต้นน้ำของแม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปราณบุรี มีลักษณะเด่นทางธรรมชาติที่สำคัญหลายแห่ง เช่น ทะเลสาบ น้ำตก ถ้ำ และหน้าผาที่สวยงาม รวมเนื้อที่ประมาณ 1,821,687.84 ไร่ หรือ 2,914.70 ตารางกิโลเมตร อาณาเขตติดต่อพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน คือ (ภาพที่1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำภาชี และพื้นที่อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน ในเขตจังหวัดราชบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับพื้นที่เขตปลอดภัยในราชการทหาร (ร้อยละ 80) และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกุยบุรี (ร้อยละ 20) ต่อเนื่องไปถึงเขตอุทยานแห่งชาติกุยบุรีในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับแนวเขตแดนสหภาพพม่า
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับพื้นที่เกษตรกรรมและป่าสงวนแห่งชาติบางส่วน ในเขตอำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอแก่งกระจาน อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เส้นทางคมนาคมและการเข้าถึงพื้นที่

จากกรุงเทพฯ เดินทางไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ผ่านจังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี เข้าสู่เขตจังหวัดเพชรบุรี หรือจะเดินทางไปตามถนนพระราม 2 (ถนนธนบุรี - ปากท่อ) ถึงสามแยกวังมะนาวให้เลี้ยวซ้าย ก็จะเข้าสู่เขตจังหวัดเพชรบุรีเช่นกัน จากนั้นมีหลายเส้นทางที่ไปทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ดังนี้

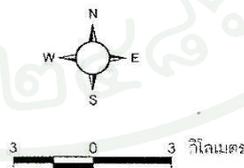
1. เข้าทางอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไปตามทางหลวงหมายเลข 3349 ถึงเส้นทางระหว่างอำเภอท่ายาง - อำเภอแก่งกระจาน ให้เลี้ยวขวา เดินทางต่อไปจนผ่านที่ทำการอำเภอแก่งกระจาน เข้าสู่บริเวณเขตเขื่อนแก่งกระจานเลียบตามถนนลาดยางขอบอ่าง จากตัวเขื่อนอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ที่มา : แผนที่กายภาพพระราชกฤษฎีกาก่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

สัญลักษณ์แผนที่

- ขอบเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
- เขตประตานบัตรเหมืองแร่
- เขตประเทศ
- เขตจังหวัด
- หมู่บ้าน
- แม่น้ำ คลอง ห้วย
- ภูเขา ควน เนิน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บริษัท เอเซีย แล็บ แอนด์ คอนซัลแตนท์ จำกัด

ภาพที่ 1 ที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ที่มา: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2549)

2. เข้าทางสี่แยกเขาตะเครา (ก่อนเข้าตัวเมืองเพชรบุรี) ไปตามทางหลวงหมายเลข 3204 ถึงเส้นทางระหว่างอำเภอท่ายาง - อำเภอแก่งกระจาน ให้เลี้ยวขวา เดินทางต่อไปจนผ่านที่ทำการอำเภอแก่งกระจาน เข้าสู่บริเวณเขตเขื่อนแก่งกระจานเลียบตามถนนลาดยางขอบอ่าง จากตัวเขื่อนอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

3. เข้าทางอำเภอท่ายาง เมื่อเดินทางถึงสี่แยกเขื่อนเพชร ให้เลี้ยวขวาเข้าไปตามเส้นทางระหว่างอำเภอท่ายาง - อำเภอแก่งกระจาน เดินทางต่อไปจนผ่านที่ทำการอำเภอแก่งกระจาน เข้าสู่บริเวณเขตเขื่อนแก่งกระจานเลียบตามถนนลาดยางขอบอ่าง จากตัวเขื่อนอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ลักษณะทางนิเวศวิทยา

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2549) ได้รายงานการสำรวจลักษณะทางนิเวศวิทยาบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ซึ่งประกอบด้วย สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ สภาพธรณีวิทยาและดิน น้ำและแหล่งน้ำ พรรณไม้ และสัตว์ป่า สรุปได้ดังนี้

1. สภาพภูมิประเทศ

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มียอดเขาสูงสุด คือ ยอดเขางังนิกยวกตอง มีความสูงประมาณ 1,513 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง รองลงมาได้แก่ ยอดเขาพะเนินทุ่งในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีความสูงประมาณ 1,207 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง สำหรับบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานพบว่า สภาพภูมิประเทศมีระดับความลาดชันของพื้นที่อยู่ระหว่างร้อยละ 10-30 ประมาณร้อยละ 40 และความลาดชันมากกว่าร้อยละ 30 ประมาณร้อยละ 60 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน

2. สภาพภูมิอากาศ

สำหรับสภาพภูมิอากาศบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จากข้อมูลสถิติสภาพภูมิอากาศรายปี พ.ศ. 2548 ซึ่งตรวจวัดบริเวณสถานีตรวจวัดสภาพภูมิอากาศจังหวัดเพชรบุรี และ

สถานีตรวจวัดสภาพภูมิอากาศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ของกรมอุตุนิยมวิทยา ซึ่งเป็นสถานีตรวจวัดอากาศที่ตั้งห่างจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานไปทางด้านซ้ายของฝั่งทะเลตะวันออก สามารถสรุปลักษณะภูมิอากาศได้ดังนี้

2.1 อุณหภูมิ (temperature) อุณหภูมิโดยเฉลี่ยของแต่ละเดือนในรอบปี พ.ศ. 2548 ของสถานีตรวจวัดสภาพภูมิอากาศจังหวัดเพชรบุรี มีค่าอยู่ระหว่าง 25.1-29.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ 28.1 องศาเซลเซียส สำหรับเดือนพฤษภาคมพบว่า มีอุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ย 33.8 องศาเซลเซียส และเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุดคือ เดือนมกราคม มีอุณหภูมิต่ำสุดโดยเฉลี่ย 21.3 องศาเซลเซียส ส่วนอุณหภูมิโดยเฉลี่ยของสถานีตรวจวัดอำเภอหัวหิน มีค่าอยู่ระหว่าง 25.6-29.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ 28.1 องศาเซลเซียส สำหรับเดือนพฤษภาคมพบว่า มีอุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ย 33.8 องศาเซลเซียส และเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุดโดยเฉลี่ยคือ เดือนมกราคม มีอุณหภูมิต่ำสุดโดยเฉลี่ย 21.9 องศาเซลเซียส

2.2 ความชื้นสัมพัทธ์ (relative humidity) : บริเวณสถานีตรวจวัดสภาพภูมิอากาศจังหวัดเพชรบุรี มีค่าความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยอยู่ในช่วงร้อยละ 73-85 โดยมีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับร้อยละ 79 สำหรับเดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดเฉลี่ยคือ เดือนตุลาคม มีค่าประมาณร้อยละ 95 และเดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดเฉลี่ยคือ เดือนธันวาคม มีค่าประมาณร้อยละ 59 ส่วนบริเวณสถานีตรวจวัดสภาพภูมิอากาศอำเภอหัวหิน มีค่าความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยอยู่ในช่วงร้อยละ 67-80 โดยมีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับร้อยละ 74 สำหรับเดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดเฉลี่ยคือ เดือนตุลาคม มีค่าประมาณร้อยละ 90 และเดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดเฉลี่ยคือ เดือนมิถุนายน มีค่าประมาณร้อยละ 53

2.3 ลม (wind) จากสถานีตรวจวัดสภาพภูมิอากาศจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม ได้รับอิทธิพลจากลมที่พัดมาจากทิศใต้ด้วยความเร็วลมเฉลี่ย 1.8-8.5 เมตรต่อวินาที ช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคมได้รับอิทธิพลมาจากลมที่พัดผ่านมาจากทิศเหนือด้วยความเร็วลมเฉลี่ย 2-4 เมตรต่อวินาที ส่วนบริเวณสถานีตรวจวัดสภาพภูมิอากาศอำเภอหัวหิน พบว่าในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม ได้รับอิทธิพลจากลมที่พัดมาจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ด้วยความเร็วลมเฉลี่ย 2.2-3.7 เมตรต่อวินาที ส่วนเดือนมิถุนายน ได้รับอิทธิพลจากลมที่พัดมาจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ด้วยความเร็วลมเฉลี่ย 2.7 เมตรต่อวินาที ส่วนช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายนได้รับอิทธิพลจากลมที่พัดมาจากทิศตะวันตก ด้วยความเร็วลมเฉลี่ย 1.3-1.9 เมตรต่อวินาที

เดือนตุลาคม ได้รับอิทธิพลจากลมที่พัดมาจากทิศตะวันออก ด้วยความเร็วลมเฉลี่ย 1.8 เมตรต่อวินาที

2.4 ปริมาณน้ำฝน (rainfall) : จากสถานีตรวจวัดสภาพภูมิอากาศจังหวัดเพชรบุรี พบว่ามีฝนตกประปรายตลอดทั้งปี แต่เดือนจะเริ่มตกชุกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน เดือนที่มีฝนตกหนักที่สุด คือ ตุลาคมมีฝนตกเฉลี่ยถึง 19 วัน มีปริมาณฝนตลอดทั้งเดือน 347.50 มิลลิเมตร ส่วน เดือนกุมภาพันธ์ไม่มีฝนตกตลอดทั้งเดือน สำหรับปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปีมีปริมาณ 868.80 มิลลิเมตร จำนวนวันที่มีฝนตกโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับ 108.40 วัน ส่วนบริเวณสถานีตรวจวัดสภาพภูมิอากาศอำเภอหัวหิน พบว่า มีฝนตกประปรายตลอดทั้งปี แต่จะเริ่มตกชุกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน เดือนที่มีฝนตกหนักที่สุด คือ เดือนตุลาคมมีฝนตกเฉลี่ยถึง 20 วัน ส่วนเดือนกุมภาพันธ์ไม่มีฝนตกตลอดทั้งเดือน สำหรับปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปีมีปริมาณ 1,083.2 มิลลิเมตร จำนวนวันที่มีฝนตกโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับ 122.7 วัน

3. สภาพธรณีวิทยาและดิน

ธรณีวิทยาของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ประกอบด้วย หินชั้นและหินแปรของหลายชุดหินกระจายอยู่ในที่ต่างๆ ดังนี้

3.1 ตะกอนเศษหินเชิงเขา เป็นตะกอนใหม่ที่เกิดในยุค Quaternary พบหินประเภทนี้บริเวณเชิงเขา หุบเขา และลำน้ำต่างๆ ลักษณะเป็นหินใหญ่ และเศษหินแตกของหินควอตไซต์ หินทรายและหินแกรนิต

3.2 หินตะกอนทับถม (Qa) เป็นตะกอนที่เกิดในยุค Quaternary ลักษณะเป็นตะกอนที่เกิดจากแม่น้ำ ปกคลุมในบริเวณพื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำขึ้นไปจนถึงตะพักลุ่มน้ำ ประกอบด้วยกรวดทราย ดินเหนียว และโคลน

3.3 ชุดหินราชบุรี (P) เป็นหินที่เกิดในยุค Permian ลักษณะเป็นหินปูนสีเทาถึงสีเทปนน้ำเงินแทรกสลับด้วยหินทราย ปนแร่เฟลสปาร์

3.4 ชุดหินแก่งกระจาน จัดอยู่ในหน่วยหินเขาพระ (Ckp) เป็นหินที่เกิดในยุค

Carboniferous-Devonian ลักษณะเป็นหินทรายปะปนด้วยหินดินดานที่มีแร่ควอร์ต และแร่เฟลสปาร์ปะปนเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังมีเม็ดหินแกรนิต หินชนวน หินมัดสโตน หินทราย และหินปูนปะปนอยู่บ้าง นอกจากนั้นยังพบหน่วยหินเขาวังกระดาด (Ckw) ซึ่งเป็นหินทราย และหินออร์โทควอร์ตไซต์ มีลักษณะตะกอนที่ประกอบเป็นเนื้อหินขนาดตั้งแต่ละเอียดปานกลางและหยาบและมีแร่เฟลด์สปาร์ปนสีออกขาวถึงเทาขาว และแทรกสลับด้วยชั้นบางๆ ของหินดินดานปนแร่ซิลิกาสีเทาแก่

3.5 หินทองผาภูมิ เป็นหินที่เกิดในยุค Devonians-Carboniferous ลักษณะเป็นหินปูนยุคดีโวเนียนตอนปลาย มีการสะสมตัวต่อเนื่องไปจนถึงยุคคาร์บอนิเฟอรัสตอนต้น ซึ่งหินที่พบในบริเวณพื้นที่ศึกษาจัดอยู่ในหมวดหินพुरुชะบา (Chp) เป็นหินโคลนปนกรวดที่สัมผัสกับหินแกรนิตแล้วถูกแปรสภาพเป็นหินควอร์ตไซต์ที่มีลักษณะเนื้อสมานแน่น เม็ดละเอียดสีเทาแก่จนถึงสีดำ

3.6 หินแกรนิต (Kgr) เป็นหินอัคนียุค Cretaceous มีลักษณะเป็นหินแกรนิตเม็ดละเอียดถึงหยาบ มีแร่ปะปน

3.7 พื้นที่แหล่งน้ำ (W) บริเวณอ่างเก็บน้ำแก่งกระจาน และแหล่งน้ำธรรมชาติต่างๆ

ทรัพยากรดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน สามารถจำแนกดินได้ 7 หน่วยดิน (soil unit) ได้แก่ ดินคล้ายดินชุดกำแพงเพชรที่มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว (Kp-c) ดินคล้ายดินชุดปราณบุรีที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด (Pr-fl) ดินชุดกำแพงแสน (Ks) ดินชุดท่ายาง (Ty) ดินชุดปราณบุรี (Pr) หน่วยสัมพันธ์ของดินชุดลาดหญ้า/ท่ายาง (Ly/Ty) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) และพื้นที่แหล่งน้ำ (W)

4. น้ำและแหล่งน้ำ

ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน สามารถจำแนกพื้นที่ลุ่มน้ำหลักได้เป็น 2 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำเพชรบุรีและลุ่มน้ำปราณบุรี โดยลุ่มน้ำเพชรบุรีจะอยู่ทางด้านทิศเหนือของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ส่วนลุ่มน้ำปราณบุรีจะอยู่ทางด้านทิศใต้ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานสำหรับแม่น้ำสายหลักในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ประกอบด้วย

แม่น้ำสายหลัก 2 สาย ได้แก่ แม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปราณบุรี นอกจากนี้ยังมีลำห้วยต่างๆ ที่ไหลผ่าน มีรายละเอียดดังนี้

แม่น้ำเพชรบุรี มีความยาวทั้งสิ้น 230 กิโลเมตร พื้นที่ลุ่มน้ำตอนบน ได้แก่ พื้นที่รับน้ำฝนของเขื่อนแก่งกระจาน หลังจากไหลผ่านเขื่อนแก่งกระจานแล้ว จะมีทิศทางไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้จนถึงบริเวณบ้านท่ากระทุมและจะเปลี่ยนทิศทางไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี และไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอบ้านแหลม สำหรับพื้นที่ลุ่มน้ำของแม่น้ำเพชรบุรีที่อำเภอท่ายาง และบริเวณจังหวัดเพชรบุรี มีขนาดประมาณ 4,110 และ 4,190 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ

แม่น้ำปราณบุรี มีความยาวทั้งสิ้น 160 กิโลเมตร เป็นต้นน้ำที่เกิดจากภูเขาในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน แม่น้ำปราณบุรีเมื่อไหลออกจากเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานแล้ว จะไหลไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ และย้อนกลับทิศไปยังทิศตะวันออกเฉียงเหนือที่บริเวณทุ่งพลายงาม จากนั้นจะไหลผ่านเขื่อนปราณบุรีและมีทิศทางวกกลับมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และไหลลงสู่อ่าวไทยที่บริเวณปากแม่น้ำปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยพื้นที่รับน้ำฝนของแม่น้ำปราณบุรี ที่เขื่อนปราณบุรีมีขนาดประมาณ 2,070 ตารางกิโลเมตร

แม่น้ำบางกลอย ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไหลมาบรรจบแม่น้ำเพชรบุรีบริเวณอำเภอแก่งกระจาน มีความยาวประมาณ 45 กิโลเมตร

ห้วยแม่ประโคน ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาบริเวณเขตติดต่อระหว่างอำเภอหนองหญ้าปล้องกับอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และมีสาขาสำคัญ ได้แก่ ห้วยมะเร็ว ห้วยเสือกัดช้าง ห้วยสมุลแว้ง และไหลมาบรรจบแม่น้ำเพชรบุรีในบริเวณเขตอำเภอแก่งกระจาน มีความยาว 56 กิโลเมตร

ห้วยผาก ต้นน้ำจากภูเขาอ่างแก้วและภูเขาน้ำหอยคในบริเวณเขตอำเภอแก่งกระจาน ไหลมารวมกับแม่น้ำเพชรบุรี ที่บริเวณใต้เขื่อนแก่งกระจานในเขตอำเภอแก่งกระจาน มีความยาว 30 กิโลเมตร

ห้วยแม่ประจันต์ ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาในเขตจังหวัดราชบุรี ไหลผ่านอำเภอหนองห้วยปล่องและไหลมาบรรจบแม่น้ำเพชรบุรีบริเวณเหนือเขื่อนเพชรบุรีในเขตอำเภอท่ายาง

นอกจากนี้ ยังมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่อยู่ใกล้เคียงพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแก่งกระจาน ตั้งอยู่ที่ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพชรบุรี มีความจุที่ระดับเก็บกัก 710 ล้านลูกบาศก์เมตร

5. พรรณไม้

จำแนกป่าในเขตอุทยานแห่งชาติแห่งนี้ออกเป็น 5 สังกม คือ สังกมพืชป่าผสมผลัดใบ (mixed deciduous forest) สังกมพืชป่าเต็งรัง (deciduous dipterocarp forest) สังกมป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) สังกมป่าดิบชื้น (moist evergreen forest) และสังกมพืชป่าดิบเขา (hill evergreen forest) การกระจายของป่าชนิดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานนั้น พบว่าในพื้นที่ตอนบนของอุทยานแห่งชาติมีการกระจายของป่าผสมผลัดใบอยู่สลับกับป่าดิบแล้งในพื้นที่ลุ่มที่มีความชื้นมากขึ้น และป่าเต็งรังมีการกระจายตามสันเขาที่มีดินตื้นและหินโผล่ ส่วนทางตอนกลางและตอนล่างของอุทยานแห่งชาติ พบการกระจายของป่าดิบแล้งเป็นพื้นที่กว้าง สลับกับป่าดิบชื้นในพื้นที่ที่มีความชุ่มชื้นสูงมากๆ และป่าดิบเขาในบริเวณที่มีความสูงของพื้นที่เกินกว่า 800 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สังกมป่าผสมผลัดใบ (mixed deciduous forest)

ป่าผสมผลัดใบบริเวณนี้ยังคงปกคลุมไปด้วยไม้หลากหลายชนิดพันธุ์ ที่สำคัญคือ สกฤตไผ่ไร่ (*Gigantochloa* sp.) ไผ่บงคำ (*Bambusa tulda* Roxb.) ไผ่ชางนวล (*Dendrocalamus strictus* Munro) และไผ่รวก (*Thyrsostachys siamensis* Gamble) ส่วนไม้ยืนต้นมีโครงสร้างของพันธุ์พืชและการปกคลุมพื้นที่ของเรือนยอดชั้นต่างๆ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ชั้นด้วยกัน โดยเรือนยอดชั้นบนสูงประมาณ 15-25 เมตร ชนิดของพันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ จี๋อ้าย (*Terminalia nigrovenulosa* Pierre ex Laness.) มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa* (Kurz) Craib) สกฤตตะแบก (*Lagerstroemai* sp.) ประดู่ป่า (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz) มะกอกป่า (*Spondias pinnata* (L.f.) Kurz) เป็นต้น เรือนยอดชั้นรองมีความสูงระหว่าง 10-20

เมตร ชนิดไม้ส่วนใหญ่ ได้แก่ กระต้อมหนู (*Mitragyna brunosis Craib.*) จิกป่า (*Barringtonia pauciflora King.*) สกุลกระเบา (*Hydnocarpum sp.*) สกุลปอ (*Grewia sp.*) เป็นต้น ส่วนเรือนยอดชั้นที่ 3 เป็นไม้ที่คล้ายคลึงกับไม้ในชั้นเรือนยอดชั้นบนแต่มีขนาดเล็กกว่า ไม้พื้นล่างที่พบส่วนใหญ่เป็นไม้ในวงศ์ขิงข่า (*Zingiberaceae*) เช่น สกุลวานพญาหงส์ทอง (*Globba sp.*) สกุลข่า (*Alpinia sp.*) สกุลกระทือ (*Zingiber sp.*) สกุลปลูด (*Achasma sp.*) สกุลเปราะป่า (*Kaempferia sp.*) นอกจากนั้นยังพบไม้เถา เช่น เถาสะบ้าลิง (*Entada glandulosa Pierre ex Gagnep*) กระไคลิง (*Bauhinia scandens L. var. horsfieldii K & S. Larsen*) และเถาย่านาง (*Tiliacora tridithra Diels*) ลูกไม้และกล้าไม้ของไม้ในชั้นเรือนยอดที่สูงกว่า นอกนั้นเป็นไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก เถาวัลย์ และหญ้าชนิดต่างๆ ขึ้นปนกันอยู่

2. สังคมป่าเต็งรัง (deciduous dipterocarp forest)

โครงสร้างป่าชนิดนี้สามารถแบ่งได้เป็น 3 ชั้นเรือนยอด ชั้นบนมีความสูงประมาณ 15-20 เมตร พันธุ์ไม้ที่เป็นไม้เด่นในชั้นเรือนยอดนี้ ได้แก่ ไม้วงศ์ยาง (*Dipterocarpaceae*) ที่ผลัดใบซึ่ง ได้แก่ เต็ง (*Shorea obtusa Wall. ex Blume*) พะยอม (*Shorea floribunda roxburghii G. Don*) ที่เป็นไม้เด่น ขึ้นปะปนอยู่กับไม้ตระกูลถั่ว ได้แก่ แดง (*Xylia xylocarpa Taub. Var. kerrii Nielsen*) ประดู่ป่า (*Pterocarpus macrocarpus Kurz*) นอกจากนั้นยังมีพันธุ์ไม้ชนิดอื่น ขึ้นปะปน ได้แก่ รักใหญ่ (*Melanorrhoea usitata Wall.*) สมอไทย (*Terminalia chebula Retz.*) กระโดนแดง (*Bhesa robusta (Roxb.) Ding Hou.*) เป็นต้น พันธุ์ไม้ในเรือนยอดชั้นรองมีความสูงประมาณ 8-12 เมตร ซึ่งประกอบด้วยพันธุ์ไม้ในเรือนยอดชั้นบนที่มีขนาดเล็ก นอกจากนั้นยังมีพันธุ์ไม้ชนิดอื่นขึ้นปะปนอยู่ เช่น มะกา (*Bridelia ovata Decne.*) เปล้าใหญ่ (*Croton oblongifolius Roxb.*) แฉง (*Maerua siamensis (Kurz) Pax*) และพลอง (*Memecylon ovatum Sm.*) เป็นต้น เรือนยอดชั้นล่างสูงประมาณ 3-5 เมตร ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ในเรือนยอดชั้นบนและชั้นรองที่มีขนาดเล็ก นอกจากนั้นยังมีไม้พุ่มขนาดเล็กชนิดอื่นอีก เช่น เม่าไข่ปลา (*Antidesma ghaesembilla Gaertn.*) นางนวล (*Urena sinuate L.*) หนามเค็ด (*Catunaregam spathulifolia Trivengh.*) และคำมอก (*Gardenia obtusifolia Roxb. ex Kurz*) เป็นต้น สำหรับไม้พุ่มและไม้พื้นล่างขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เป็นลูกไม้ของไม้ยืนต้นที่เป็นไม้เด่นและมีไม้พุ่มอื่นปะปนอยู่บ้าง เช่น ข้าวสาร (*Prismatomeris fragrans Geddes.*) หนามเล็บเหยี่ยว (*Ziziphus oenoplia (L.) Mill.*) นอกจากนั้นยังมีไม้ในวงศ์ขิงข่า (*Zingiberaceae*) เช่น สกุลเปราะหอม (*Kaempferia*

sp.) สกุลว่านพญาหงส์ทอง (*Globba* sp.) และยังมีปรง (*Cycas siamensis* Miq.) ขึ้นกระจายอยู่ประปราย

3. สังกมป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest)

ป่าดิบแล้งเป็นสังคมพืชที่ครอบคลุมอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมากที่สุด และมีพื้นที่ติดต่อกันเป็นผืนใหญ่ ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำบางกลอยที่อยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำประโดม บริเวณลุ่มน้ำเพชรบุรี และลุ่มน้ำปราณบุรี ชนิดไม้ที่พบ เช่น สมพง (*Tetrameles nudiflora* R.Br.) ตาเสือ (*Aphanamixis polystachya* (Wall.) R.Parker) เสลา (*Lagerstroemia tomentosa* Presl) สกุลกระเบา (*Hydnocarpus* sp.) ก้านเหลือง (*Nauclea orientalis* (L.) L.) ยมหิน (*Chukrasia velutina* Wight & Arn.) หว้า (*Syzygium cumini* (L.) Skeels) เปล้าเลือด (*Croton robustus* Kurz) ปอลาย (*Grewia eriocarpa* Juss.) สกุลตะเคียน (*Hopea* sp.) สักขี้ไก่ (*Premna tomentosa* Willd.) กระจิด (*Blachia siamensis* Gagnep.) เป็นต้น สำหรับไม้พุ่มและไม้พื้นล่างขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เป็นกล้าไม้ของไม้ยืนต้นที่เป็นไม้เด่นในระดับเรือนยอดชั้นบน และมีไม้พุ่มชนิดอื่นปะปนอยู่บ้าง เช่น สกุลเข็ม (*Ixora* sp.) ไม้ในวงศ์ตำแย (*Urticaceae*) ไม้ในวงศ์ดอียด (*Acanthaceae*) นอกจากนี้ยังมีไม้ในวงศ์ปาล์ม เช่น เต่าร้าง (*Caryota urens* Linn) และหวายชนิดต่างๆ ส่วนไม้ในวงศ์ขิงข่า (*Zingiberaceae*) ที่พบเช่นในสกุลว่านพญาหงส์ทอง (*Globba* sp.) สกุลกระทือ (*Zingiber* sp.) สกุลปลูด (*Achasma* sp.) และสกุลเปราะป่า (*Kaempferia* sp.) เป็นต้น

4. สังกมป่าดิบชื้น (moist evergreen forest)

ชนิดของพันธุ์ไม้ที่พบมีทั้งไม้เบิกนำ (pioneer species) และไม้ในสังคมสุดยอด (climax species) ไม้เบิกนำที่พบมีลำต้นขนาดใหญ่และสูง ได้แก่ สะเดาช้าง (*Acrocarpus fraxinifolius* Wight ex Arn.) และปออีเก้ง (*Pterocymbium javanicum* R. Br.) เป็นต้น ส่วนพันธุ์ไม้ในสังคมถาวรที่พบ ได้แก่ ขางโอน (*Polyalthia viridis* Craib.) ชมพู่หน้า (*Syzygium siamensis* Craib) สกุลตะเคียน (*Hopea* sp.) ลูกดิ่ง (*Osbeckia watanae* Craib) และตาเสือ (*Aphanamixis polystachya* (Wall.) R.Parker) เป็นต้น ไม้ชั้นรองของสังคมพืชบริเวณนี้มีความสูงประมาณ 20-25 เมตร พันธุ์ไม้ดัชนีที่สำคัญ ได้แก่ หว้า (*Syzygium cumini* (L.) Skeels) เลือดควาย (*Knema furfuracea* (Hook.f. & Thomson) Warb.) สะท่อนรอก (*Elaeocarpus*

robustus Roxb.) มะม่วงป่า (*Mangifera pentandra* Hook.f.) ลิ้นจี่ป่า (*Litchi chinensis* Sonn.) และมังคุดป่า (*Garcinia costata* Hemsl. ex King) เป็นต้น เรือนยอดชั้นล่างสูงประมาณ 5-15 เมตร ประกอบด้วยไม้ชั้นบนและชั้นรองที่มีขนาดเล็กและไม้ชนิดอื่น ได้แก่ มะดุก (*Siphonodon celastrineus* Griff.) ขี้หว้า (*Goniothalamus marcanii* Craib) จิกป่า (*Barringtonia pauciflora* King.) และมะไฟป่า (*Baccaurea parviflora* Muell. Arg.) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบไม้พุ่มเตี้ย ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นในเรือนยอดชั้นนี้ ที่พบมากได้แก่ นกนอน (*Cleistanthus helferi* Hook.f.) สะเทิบ (*Phoebe paniculata* Nees) และเปล้าเลือด (*Croton robustus* Kurz) เป็นต้น

5. สังคมป่าดิบเขา (hill evergreen forest)

ป่าดิบเขาส่วนใหญ่มักพบบริเวณรอบๆ เขาพะเนินทุ่ง ซึ่งมีลักษณะพื้นที่เป็นภูเขา สลับซับซ้อนมีความลาดชันสูง และพื้นที่ป่ากระจายเป็นหย่อมๆ โครงสร้างทางด้านตั้งของสังคมในระดับเรือนยอดสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ชั้น โดยเรือนยอดชั้นบนต้นไม้มีความสูงประมาณ 20-30 เมตร พรรณไม้เด่นนอกจากไม้ในวงศ์ก่อ (Fagaceae) แล้วยังมีไม้ชนิดอื่นๆ อีกหลายชนิด เช่น หว่าเขา (*Cleistocalyx operculatus* Merr. & Perry) ยางโอบ (*Polyalthia viridis* Craib) ดินเบ็ด (*Alstonia scholaris* (L.) R. Br.) ก่วมขาว (*Acer oblongum* Willd. ex DC.) และโพบาย (*Sapium baccatum* Roxb.) เป็นต้น เรือนยอดชั้นรองมีความสูงของต้นไม้ประมาณ 10-20 เมตร พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ หว่าเขา (*Cleistocalyx operculatus* Merr. & Perry) สกุลไทร (*Ficus* sp.) มะฮัง (*Macaranga griffithiana* Muell. Arg.) ดินเบ็ด (*Alstonia scholaris* (L.) R. Br.) โพบาย (*Sapium baccatum* Roxb.) เลือดควาย (*Knema furfuracea* (Hook.f. & Thomson) Warb.) กระอวม (*Acronychia pedunculata* (L.) Miq.) เป็นต้น เรือนยอดชั้นล่างสูงประมาณ 5-10 เมตร ประกอบไปด้วยพันธุ์ไม้ทั้งในระดับเรือนยอดชั้นบนและชั้นรองขนาดเล็ก เช่น ดินเบ็ด (*Alstonia scholaris* (L.) R. Br.) คอหือ (*Xerospermum intermedium* Radlk.) กระดุกไก่ (*Euonymus javanicus* Blume) สกุลไม้หอม (*Aquilaria* sp.) และ ลิ้นจี่ป่า (*Litchi chinensis* Sonn.) เป็นต้น ไม้พื้นล่างส่วนใหญ่ประกอบด้วยพืชในวงศ์หญ้า (Graminae) เช่น กง (*Thysanolaena maxima* (Roxb.) Ktze.) ใฝ่ไร่ล่อ (*Gigantochloa nigrociliata* Kurz) และพบพืชในวงศ์กก (Cyperaceae) ส่วนไม้พุ่ม ส่วนใหญ่พบในสกุลเข็ม (*Ixora* sp.) และสกุลโคลงเคลง (*Melastoma* sp.) เป็นต้น

นอกจากนี้จากการสำรวจของสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งประเทศไทย พบว่า ป่าแก่งกระเจานเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการศึกษาพันธุ์ไม้ในประเทศไทย เพราะเป็นแหล่งรวมของพันธุ์พืชจากทั่วทุกภูมิภาค และมีการพบพันธุ์ไม้เฉพาะถิ่นชนิดใหม่ๆ เช่น จำปีเพชร (*Magnolia mediocris* (Dandy) Figlar.) และจำปีดอย (*Magnolia gustavii* King) ซึ่งพบที่เดียวในประเทศไทย แดงพะเนินทุ่ง (*Trichosanthes phonsenae*) ซึ่งพบที่เดียวในโลก นอกจากนี้ยังพบพันธุ์ไม้หายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์หลายชนิด เช่น โมลีสยาม (*Reevesia pubescens* Mast. Var. *siamensis* Craib) และมหาพรหม (*Mitrephora winitii* Craib.)

6. สัตว์ป่า

1. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมีทั้งสิ้น 25 วงศ์ 81 ชนิด สัตว์ป่ากลุ่มนี้ที่รวบรวมข้อมูลได้เป็นประเภทดำรงชีวิตเป็นสัตว์บกทั้งหมด และส่วนใหญ่หากินเวลากลางคืน ส่วนมากเป็นชนิดที่มีขนาดเล็ก และรองลงมาเป็นชนิดที่มีขนาดตัวปานกลาง สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีจำนวนชนิดสูงสุดคือ พวกค้างคาวมีจำนวนทั้งสิ้น 20 ชนิด รองลงมาคือกลุ่มชะมดและอีเห็นจำนวน 9 ชนิด โดยมีชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่สำคัญ เช่น พญากระรอกดำ (*Ratufa bicolor*) พญากระรอกบินหูดำ (*Petaurista elegans*) เม่นใหญ่ (*Hystrix brachyura*) เม่นหางพวง (*Atherurus macrourus*) ลิ่นชวา (*Manis javanica*) เสือไฟ (*Profelis temmincki*) แมวป่า (*Felis chaus*) เสือปลา (*Prionailurus viverrinus*) แมวลายหินอ่อน (*Pardofelis marmorata*) เสือลายเมฆ (*Neofelis nebulosa*) ชะมดแผงสันหางดำ (*Viverra megaspila*) ชะมดแปลงลายแถบ (*Prionodon linsang*) นากใหญ่ขนเรียบ (*Lutrogale perspicillata*) ค้างคาวขอบหูขาวใหญ่ (*Cynopterus horsfieldii*) ค่างแว่นถิ่นใต้ (*Semnopithecus obscurus*) เป็นต้น โดยในจำนวนที่สำรวจพบสัตว์ป่าสงวน 4 ชนิด แมวลายหินอ่อน (*Pardofelis marmorata*) เลียงผา (*Capricornis sumatraensis*) สมเสร็จ (*Tapirus indicus*) และแก้งหม้อ (*Muntiacus feai*)

2. นก

อุทยานแห่งชาติแก่งกระเจานเปรียบเสมือนจตุรรมของนกทั้ง 4 ภาค เนื่องจากมีนก

ชนิดต่างๆ ที่เป็นตัวแทนของภาคอื่นๆ ได้แก่ นกปรอดหัวดําขาว (*Pycnonotus flavescens*) เป็นตัวแทนของนกที่พบในภาคเหนือ นกโพระดกคอกสีฟ้าเคราดํา (*Megalaima incognita*) เป็นตัวแทนของนกที่พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนกจาบคาเคราดง (*Nyctornis amictus*) เป็นตัวแทนของนกที่พบในภาคใต้ เป็นต้น โดยการสำรวจในครั้งนี้ พบว่า นกทั้งสิ้น 60 วงศ์ 444 ชนิด ชนิดที่สำคัญได้แก่ ไก่นวล (*Rhizothera longirostris*) นกหัวขวานใหญ่สีเทา (*Mulleripicus pulverulentus*) นกหัวขวานใหญ่สีดำ (*Dryocopus javensis*) นกกก (*Buceros bicornis*) นกเงือกสีน้ำตาล (*Anorrhinus tickelli*) นกเงือกหัวหงอก (*Aceros comatus*) นกเงือกกรามข้าง (*Aceros undulates*) นกเงือกกรามข้างปากเรียว (*Aceros subruficollis*) นกขมิ้นขาว (*Oriolus mellianus*) นกกระตั้นน้อยแถบอกดำ (*Alcedo euryzona*) นกกระตั้นแดง (*Halcyon coromanda*) และนกบั้งรอกเล็กท้องแดง (*Phaenicophaeus sumatranus*) เป็นต้น การปรากฏของนกจำนวน 444 ชนิดในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ นกประจำถิ่นมีมากที่สุดถึง 317 ชนิด นกอพยพย้ายถิ่นจำนวน 112 ชนิด นกประจำถิ่นและนกอพยพย้ายถิ่นจำนวน 9 ชนิด และนกอพยพผสมพันธุ์จำนวน 6 ชนิด สำหรับรายชื่อชนิดของนกอพยพ

3. สัตว์เลื้อยคลาน

การศึกษาสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พบสัตว์เลื้อยคลานทั้งสิ้น 13 วงศ์ 37 ชนิด สัตว์ป่ากลุ่มนี้มีทั้งชนิดหากินเวลากลางวันและชนิดหากินเวลากลางคืน และมีรูปแบบการดำรงชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งจำแนกเป็น 3 ประเภท คือ ดำรงชีวิตเป็นสัตว์น้ำจำนวน 5 ชนิด ดำรงชีวิตแบบสะเทินน้ำสะเทินบก หรือมีพื้นที่หากินบริเวณใกล้เคียงแหล่งน้ำจำนวน 5 ชนิด เป็นสัตว์บกจำนวน 27 ชนิด กลุ่มสัตว์เลื้อยคลานมีจำนวนชนิดสูงกว่าสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก อีกทั้งมีความหลากหลายสูงกว่ามาก ประกอบไปด้วยพวกเต่าและตะพาบน้ำ 4 ชนิด จิ้งจกและตุ๊กแก 9 ชนิด กิ้งก่า 3 ชนิด จิ้งเหลน 8 ชนิด ตะกวด 2 ชนิด และงูชนิดต่างๆ อีก 11 ชนิด สัตว์ป่าที่สำคัญได้แก่ ตะพาบน้ำแก้มแดง (*Dogania subplana*) เต่าหก (*Manouria emys*) จิ้งจกนิ้วยาวไทย (*Cnemaspis siamensis*) กิ้งก่าเขานามสั้น (*Acanthosaura crucigera*) จิ้งเหลนคิ้วประจวบ (*Isopachys anguinoides*) จิ้งเหลนคินจูดดำ (*Scincella melanosticta*) และงูก้นขบ (*Cylindrophis ruffus*) เป็นต้น

4. สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

การศึกษาสัตว์ป่ากลุ่มสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พบทั้งสิ้น 5 วงศ์ 28 ชนิด สัตว์ป่ากลุ่มนี้ใช้ผิวหนังลำตัวแลกเปลี่ยนแก๊สจึงต้องมีผิวหนังที่มีความชุ่มชื้นสูง และออกหากินในเวลากลางคืน ในระยะวัยอ่อนต้องอาศัยอยู่ในน้ำสัตว์ป่าที่สำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ อึ่งกรายข้างแถบ (*Brachystarsophrys carinense*) กบตะนาวศรี (*Ingerana tenasserimensis*) กบหูด (*Limnonectes blythii*) กบหัวขาป้อม (*Limnonectes kuhlii*) กบหลังไพล (*Rana lateralis*) ปาดยักษ์ (*Rhacophorus maximus*) ปาดเขียวตีนลาย (*Rhacophorus reinwardtii*) และอึ่งเพ้า (*Glyphoglossus molossus*) เป็นต้น

5. ผีเสื้อ

ในประเทศไทยมีจำนวนชนิดผีเสื้ออยู่ 1,300 ชนิด นับว่ามีจำนวนความหลากหลายชนิดสูงมาก แต่หากมีการสำรวจโดยละเอียดแล้วน่าจะพบมีผีเสื้อชนิดใหม่เพิ่มขึ้นอีกมาก และเนื่องจากผีเสื้อเป็นกลุ่มสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังเพียงกลุ่มเดียวที่มีการศึกษา ผีเสื้อเป็นแมลงที่มีสีสันสดใสสังเกตชนิดได้ง่าย ส่วนใหญ่ออกหากินในเวลากลางวัน และพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเป็นพื้นที่ที่มีความคาบเกี่ยวกันของเขตสัตวภูมิศาสตร์ ระหว่างภาคเหนือและภาคใต้ ส่งผลให้ผีเสื้อมีความหลากหลายมาก และมีผีเสื้อหายากหลายชนิด ซึ่งเคยมีรายงานการพบผีเสื้อที่หายาก เช่น ผีเสื้อนางพญากีออดเฟรย์ (*Sticopthalma godfreyi*) และผีเสื้อดำพาดขาว (*Neorina crishna*) เป็นต้น ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พบชนิดผีเสื้อแล้วจำนวน 5 วงศ์ จัดจำแนกออกได้เป็น 119 สกุล และ 232 ชนิด หรือเท่ากับร้อยละ 17.62 ของชนิดผีเสื้อทั้งหมด

ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ประกอบด้วยสภาพธรรมชาติที่มีทัศนียภาพสวยงามเด่นชัดเฉพาะตัวอยู่หลายแห่ง มีสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ สามารถจัดให้เป็นแหล่งนันทนาการควรค่าแก่การศึกษาหาความรู้ และพักผ่อนหย่อนใจได้เป็นอย่างดีอยู่หลายแห่ง ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่

เขาพะเนินทุ่ง เป็นภูเขาที่มีความสูงประมาณ 1,207 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางซึ่ง
เป็นจุดชมทะเลหมอก ทิวทัศน์ผืนป่า และดูนก ที่สวยงามของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

เขาปะการังหรือลานหินผามาน เป็นภูเขาหินปูนสีเทาอมน้ำเงิน รูปร่างแปลกคล้ายปะการัง มี
ฝูงลิงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และมีลานหินสำหรับชมวิว

น้ำตกทอทิพย์ อยู่ห่างจากยอดเขาพะเนินทุ่งประมาณ 4 กิโลเมตร น้ำตกสูงถึง 9 ชั้น
สามารถเดินลัดเลาะไปได้ทุกชั้นน้ำตก มีน้ำไหลตลอดปี เป็นบริเวณพื้นที่ต้นน้ำมีลำธารทิ้งดงาม
และในบริเวณส่วนนี้ยังประกอบด้วยจุดที่น่าสนใจอีกหลายอย่าง ทั้งน้ำตกอื่นๆ เช่น น้ำตกปราณบุรี
(น้ำตกธารทิพย์หรือน้ำตก 5 ชั้น) และน้ำตกแม่เสลียง เป็นต้น

น้ำตกป่าละอู อยู่ในเขตพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ กจ.3 (ห้วยป่าเลา) อำเภอหัวหินจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ เป็นน้ำตกที่มีระดับความสูง 15 ชั้น มีน้ำไหลตลอดปี เหมาะสมแก่การดูนกและ
ผีเสื้อ

น้ำตกปราณบุรี เป็นน้ำตกที่มีระดับความสูง 5 ชั้น มีน้ำไหลตลอดปี เป็นต้นลำน้ำปราณบุรี
และมีความสวยงามเฉพาะตัว

น้ำตกแม่เสลียง เป็นน้ำตกที่มีระดับความสูง 3 ชั้น มีน้ำไหลตลอดปี สภาพโดยรอบยังเป็น
ป่าเขาซึ่งยังคงความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมอยู่

น้ำตกห้วยป่าเภา อยู่ทางด้านใต้ของพื้นที่ที่มีน้ำตกใหญ่น้อยมากมาย รวมเป็นกลุ่มได้ถึง 4
กลุ่ม มีเส้นทางเข้าถึงสะดวก อยู่ในท้องที่ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
เขตติดต่อกับ โครงการพระราชดำริห้วยสัตว์ใหญ่

น้ำตกชลนาฏ เป็นน้ำตกที่มีระดับความสูง 3 ชั้น เป็นน้ำตกที่มีผาน้ำตกสูงที่สุดของน้ำตก
ในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน สูงประมาณ 150-200 เมตร อยู่ใกล้เคียงกับน้ำตกป่าละอู

น้ำตกแม่กระดังลา เป็นน้ำตกที่มีความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ มีน้ำตลอดทั้งปี การเดินทางเข้าเที่ยวชมสะดวก ห่างจากเส้นทางหลัก (เพชรเกษม) ประมาณ 30 กิโลเมตร ซึ่งใช้เส้นทางเดียวกันกับน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง ระยะทางเลยน้ำพุร้อนไป 7 กิโลเมตร

ถ้ำค้างคาว มีหลืบหินและปล่องถ้ำสวยงาม ระหว่างการเดินทางเข้าถ้ำสามารถชมทิวทัศน์ของป่าและภูเขาได้

ถ้ำวิมาน มีหินงอกหินย้อย สวยงาม อากาศเย็นสบาย ภายในถ้ำในอดีตพบร่องรอยของมนุษย์โบราณ พบเศษเหลือของวัสดุก่อสร้าง และอุปกรณ์ เช่น เศษกระเบื้อง และขวานหิน บริเวณใกล้ถ้ำมีน้ำตกห้วยปลาข้าง มีความสูง 3 ชั้น

ผาน้ำหยด สามารถชมได้จากริมชายฝั่งลำน้ำเพชรบุรี หากมีการท่องเที่ยวโดยการล่องแก่งแม่น้ำเพชรบุรี ลิกเข้าไปเป็นหน้าผาสูงชัน มีน้ำไหลหยดลงสู่แม่น้ำเพชรบุรีอยู่ตลอดเวลา ในฤดูฝนน้ำจะหยดเป็นสาย ก่อให้เกิดแกมมอสสีเขียวคลุมไปทั้งหน้าผา

อ่างเก็บน้ำห้วยป่าเลา เป็นจุดดูนกอีกแห่งหนึ่งของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

พะเนินทุ่งแคมป์-น้ำตกทอทิพย์ หรือเคอูแคมป์ ระยะทางเดินเท้าประมาณ 4-5 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางไป-กลับประมาณ 4 ชั่วโมง

พะเนินทุ่งแคมป์-ยอดเขาพะเนินทุ่ง ระยะทางเดินประมาณ 10 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 6-7 ชั่วโมง เป็นเส้นทางที่ขาดน้ำ เนื่องจากต้องเดินทางบนยอดเขาตลอด ไม่สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว ต้องพักค้างคืนที่ยอดเขาพะเนินทุ่ง เป็นแหล่งดูนกป่า โดยเฉพาะนกกะลิงเขียวหางหนาม ซึ่งหากินในบริเวณใกล้เคียง

กิโลเมตรที่ 27-ยอดเขาพะเนินทุ่ง เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีระยะทางเดินเท้ารวมทั้งหมด 12-13 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 6 ชั่วโมง โดยสามารถพักค้างคืนที่ยอดเขาพะเนินทุ่ง

กิโลเมตรที่ 27- ห้วยแม่เสด็จแคมป์ ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 2 วัน เนื่องจากเป็นเส้นทางเดินป่าระยะทางไกล และหยุดพักค้างแรมบริเวณน้ำตกตะแบก ซึ่งเส้นทางเดินนี้จะผ่านป่าดงดิบเป็นส่วนใหญ่ สลับกับป่าผสมผลัดใบ และสามารถพบเห็นร่องรอยสัตว์ป่าได้ตลอดทาง โดยเฉพาะช้างป่าและกระทิง

กิโลเมตรที่ 33-น้ำตกหินลาด-แม่น้ำเพชรบุรี-น้ำตกทอทิพย์ เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ค่อนข้างไกล ต้องใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 3 วัน โดยต้องพักค้างแรมบริเวณแม่น้ำเพชรบุรี และบริเวณเขยแคมป์

ยอดเขาพะเนินทุ่ง-น้ำตกทอทิพย์ ระยะทางประมาณ 15-25 กิโลเมตรใช้เวลาในการเดินทางอย่างน้อย 2 วัน ซึ่งสามารถเลือกทางเดินได้

บ้านกร่างแคมป์-กิโลเมตรที่18-น้ำตกปราณบุรี-กิโลเมตรที่ 23 เป็นเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับดูนก ศึกษาธรรมชาติ จากบ้านกร่างแคมป์-กิโลเมตรที่ 18 ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตรสามารถไป-กลับได้ภายในวันเดียว ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 2-3 ชั่วโมง ถ้าไปน้ำตกปราณบุรีต่อ เดินต่ออีกประมาณ 4 กิโลเมตร และต่อด้วยเส้นทางบนถนนอีก 200 เมตร ซึ่งเส้นทางลาดชันเกิน 45 องศาจนถึงกิโลเมตรที่ 23 รวมระยะทางทั้งหมดประมาณ 8 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 3-4 ชั่วโมง

บ้านกร่างแคมป์-แม่น้ำปราณบุรี-ถ้ำค้างคาว 1 เป็นเส้นทางศึกษาสภาพป่า ดูนกและสัตว์ป่า รวมระยะทางไป-กลับประมาณ 8 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมง

บ้านกร่างแคมป์-เขาปะการัง-ถ้ำค้างคาว 2 เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และดูสัตว์ป่า เนื่องจากเป็นที่หากินของช้างป่า กระทิง วัวแดง และสัตว์ป่าอีกหลายชนิด ระยะทางรวมประมาณ 15 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 6-7 ชั่วโมง

กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 มีเยาวชนที่มาร่วมกิจกรรมเฉลี่ยปีละ 1288 คน โดยมีกิจกรรมระหว่าง

การเข้าค่ายในอุทยานแห่งชาติ เช่น กิจกรรมเข้าฐาน กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมดูนก กิจกรรมกางมุ้ง กิจกรรมรอบกองไฟ และกิจกรรมสันทนการเพื่อละลายพฤติกรรม เป็นต้น

ภาพที่ 2 กิจกรรมเข้าฐาน (การดูโป่งธรรมชาติ)

ภาพที่ 3 กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

ภาพที่ 4 กิจกรรมดูนก

ภาพที่ 5 กิจกรรมวางน้้อย

ภาพที่ 6 กิจกรรมรอบกองไฟ

ภาพที่ 7 กิจกรรมสันตนาการเพื่อละลายพฤติกรรม (เกมส์ปัจจัยการดำรงชีวิต)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จुरีย์ (2542) ศึกษาค่านิยมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดพังงา พบว่าส่วนใหญ่แก่นักเรียนมีค่านิยมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นในเชิงบวก โดยค่านิยมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเชิงบวกสูงกว่าค่านิยมด้านอื่นๆ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อลงไปพบว่า นักเรียนมีค่านิยมในเชิงบวกสูงในการใช้ไม้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า เห็นความสำคัญในรักษาความสะอาดของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และให้ความสำคัญกับความรู้ในการอนุรักษ์ดินเท่ากับความรู้อื่นๆ และนักเรียนมีค่านิยมในเชิงลบสูงในกรณีของการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้เป็นที่ทำกิน การลดจำนวนเรือออกทะเลให้น้อยลง เพื่อลดปัญหาการปนเปื้อนน้ำ และการย้ายแหล่งชุมชนออกไปจากชายฝั่ง เพื่อให้ป่าชายเลนถูกทำลายให้น้อยลง จากประเด็นเหล่านี้ ชี้ให้เห็นว่านักเรียนให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพอันก่อให้เกิดรายได้เพื่อเพียงพอต่อการอยู่รอดมากกว่าเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นนักเรียนมีการขัดแย้งด้านความคิดระหว่างการอนุรักษ์กับความจำเป็นในการประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต

สนธยา (2542) ศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของสถานีวิจัยและพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าห้วยกุ่ม อำเภอกะเปอร์ สมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิพบว่า ความคิดเห็นของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของสถานีวิจัยและพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าห้วยกุ่ม อำเภอกะเปอร์ สมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ค่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ค่ายโรงเรียนโนนหันวิทยา ค่ายโรงเรียนเทศบาลศรีมงคล โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ กิจกรรมเรียนรู้เรื่องธรรมชาติ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ส่วนสถานที่จัดกิจกรรม กิจกรรมสัมพันธ์ธรรมชาติ และกิจกรรมเสริมสร้างแนวคิด อยู่ในระดับปานกลาง

สมสมัย (2542) ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามประเภทของทรัพยากร พบว่า นักเรียนมีความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรอากาศ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดินและแร่ธาตุ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วน ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ศุคใจ (2543) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาม ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ส่วนใหญ่มี ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับกลาง ระดับการมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรดิน ป่าไม้ น้ำ สัตว์ป่า อากาศและเสียง ขยะและของเสีย และด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก ปัญหาในการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่นักเรียน จะมีปัญหาในเรื่องการขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการไม่มีเวลาในการมามีส่วนร่วม ส่วนการพูดคุยสนทนากับเพื่อน ๆ ในโรงเรียน เพศหญิงมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพศชาย นักเรียนที่มีอายุ 12 ปีขึ้นไป มี ระดับการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน และมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาก จะมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด

จันทร์วิภา (2545) ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งกวดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ในกลุ่มรวม เจตคติต่อการอนุรักษ์ ความเชื่ออำนาจในตน การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในกลุ่มย่อย คือ เพศชายและหญิง รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำและสูง พบว่า เจตคติต่อการอนุรักษ์ ความเชื่ออำนาจในตน การได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะกลุ่มรายได้เฉลี่ยของครอบครัวสูง พบว่า เจตคติต่อการ อนุรักษ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มอื่น

พงศ์ศักดิ์ (2545) ศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ คือ เพศ และระดับผลการเรียน ส่วนปัจจัย จูงใจที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ได้แก่ แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม

ป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แรงจูงใจในการมีความรู้สึกเด่นเป็นที่สนใจมากขึ้นและได้รับการยกย่องชมเชย แรงจูงใจในการกล้าแสดงออกและมั่นใจในตนเองมากขึ้น แรงจูงใจในการเรียนแบบหรือปฏิบัติตามบุคคลที่ชื่นชอบ แรงจูงใจในการสร้างเอกลักษณ์ให้ตนเอง แรงจูงใจในการมีโอกาสนพบปะผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่น แรงจูงใจในการมีโอกาสนพักผ่อนและท่องเที่ยว แรงจูงใจในการมีโอกาสนได้บรรยายได้อธิบายหรือให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แรงจูงใจในการมีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยกเว้น แรงจูงใจในการมีโอกาสนหลบหรือเลี่ยงจากการเรียน

ธิดารัตน์ (2546) ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดตรัง พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลในระดับปานกลาง จำแนกตามประเภททรัพยากรมีดังนี้ มีความรู้เกี่ยวกับหญ้าทะเลในระดับสูงมีความรู้ในระดับปานกลาง 4 ทรัพยากร คือ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรพะยูน ทรัพยากรปะการังและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลต่างๆ ไป และมีความรู้อยู่ในระดับต่ำเพียงทรัพยากรเดียวคือ ทรัพยากรป่าชายเลน พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลที่ถูกต้องในระดับปานกลาง จำแนกตามประเภททรัพยากรมีดังนี้ มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่ถูกต้องในระดับปานกลาง 4 ทรัพยากร คือ ทรัพยากรหญ้าทะเล ทรัพยากรปะการัง ทรัพยากรป่าชายเลน และ ทรัพยากรน้ำ และมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่ถูกต้องในระดับต่ำ 2 ทรัพยากร คือ ทรัพยากรพะยูน และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลต่างๆ ไป

กาญจนา (2547) ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ณ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งของเยาวชนในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า เยาวชนที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการได้รับคู่มือประกอบกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ และมีค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจกรรมศึกษาธรรมชาติที่แตกต่างกัน เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ณ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเยาวชนที่ไม่มีเพศ ระดับชั้น ผลการเรียน ระยะทางจากโรงเรียนถึงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง และความสะดวกสบายในการเดินทางแตกต่างกัน เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ณ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งต่างกันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติ

ชนาวิทย์ (2547) ศึกษาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2): กรณีศึกษาโรงเรียนวัดพิบูล สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดพิบูล กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ปัจจัยการศึกษาอบรมจากโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำกับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ปัจจัยการนำเสนอและเผยแพร่จากสื่อสังคมมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงกับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

อังคนาวรรณ (2548) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน การได้รับสนับสนุนจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนความเชื่ออำนาจในตน บรรยากาศในโรงเรียน ทักษะคิดต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุบลราชธานี

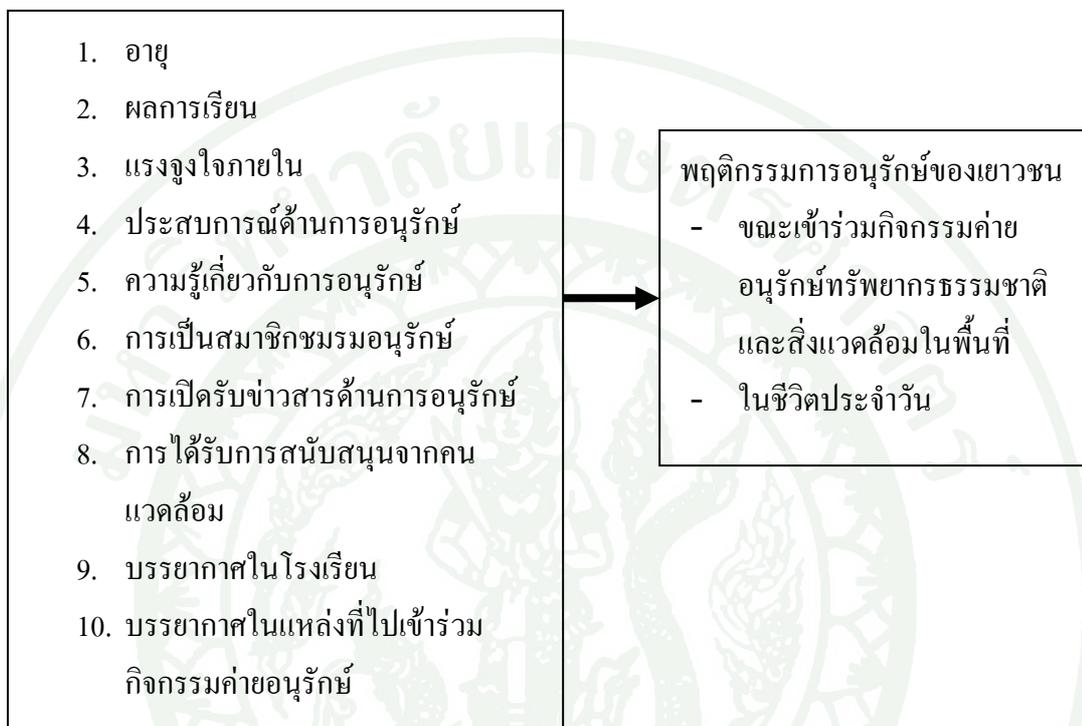
กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

1. อายุ ผลการเรียนรู้ แรงจูงใจภายใน ประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน

2. อายุ ผลการเรียนรู้ แรงจูงใจภายใน ประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน

ตัวแปรอิสระ (x)

ตัวแปรตาม(y)

ภาพที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. เครื่องเขียน
2. กล้องถ่ายรูป
3. แบบสอบถามเยาวชนที่สร้างจากแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์การวิจัย
4. คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
5. เครื่องพิมพ์

วิธีการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดยใช้จำนวนเยาวชนเฉลี่ยที่เข้าร่วมกิจกรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2551 ที่ทางอุทยานแห่งชาติได้เก็บไว้ เท่ากับ 2576 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จำนวนทั้งสิ้น 350 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยหาขนาดตัวอย่างตามสูตร Yamane (1973) คือ

$$n = \frac{N}{(1 + N(e^2))}$$

กำหนดให้ n = เป็นขนาดตัวอย่างที่ต้องการ
 N = ขนาดประชากร
 e = 0.05 เป็นค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้จากการ
 สุ่มตัวอย่าง

$$\text{ขนาดตัวอย่าง } n = 2576 / (1 + 2576 (0.05)^2)$$

$$n = 346.23$$

ขนาดตัวอย่าง ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ 350 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องตามกรอบการวิจัย จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงยารักษาโรคหัวใจและหลอดเลือดของเยาวชน แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชน
2. การสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามจะสอบถามทั้งพฤติกรรมการอนุรักษ์ในพื้นที่และพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และทำการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษา
3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบกับเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 30 คน ได้ผลแล้วนำมาวิเคราะห์ ดังนี้
 - 3.1 วิเคราะห์ความยากง่ายของแบบสอบถาม ในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ค่าเฉลี่ยรวมของความยากอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเท่ากับ 0.48 ดังแสดงในตารางผนวกที่ 1 แสดงว่าแบบสอบถามในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความยากง่ายในระดับที่ใช้ได้ไม่ง่ายหรือยากจนเกินไป โดยการตรวจสอบความยากเป็นรายข้อตามสูตร (พวงรัตน์, 2540) คือ

$$P = \frac{R}{T}$$

เมื่อ P แทนค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ
R แทนจำนวนนักเรียนที่เชี่ยวชาญตอบถูก
T แทนจำนวนเยาวชนทั้งหมด

3.2 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โดยใช้วิธีการหาความคงตัวภายในของการวัด (internal consistency) ด้วยวิธีของ Kuder-Richardson ด้วยสูตร K.R. 21 ได้ค่าเท่ากับ 0.55 ดังแสดงในภาคผนวก ค และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดในส่วนของพฤติกรรมการอนุรักษ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ด้วยวิธีของ Cronbach (พวงรัตน์, 2540) โดยพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ได้ค่าแอลฟา เท่ากับ 0.82 ดังแสดงในตารางผนวกที่ 2 พฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันได้ค่าแอลฟา เท่ากับ 0.83 ดังแสดงในตารางผนวกที่ 3

สูตร K.R. 21

$$r_{tt} = \left\{ \frac{n}{n-1} \right\} \cdot 1 - \frac{\bar{x}(n-\bar{x})}{ns_i^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 \bar{x} คือ คะแนนเฉลี่ยของเครื่องมือวัด
 s_i^2 คือ คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือวัด

สูตรของ Cronbach

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \cdot \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ n คือ จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

s_i^2 คือ คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

s_r^2 คือ คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือวัด

4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่าย
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พร้อมทั้งการสังเกต
พฤติกรรมการอนุรักษ์เยาวชนขณะประกอบกิจกรรมและบันทึกข้อมูล เพื่อนำมาประกอบการ
อธิบาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การให้ค่าคะแนนตัวแปร

การให้คะแนนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีดังนี้

คำตอบถูก ให้คะแนน 1 คะแนน

คำตอบผิด หรือตอบมากกว่า 1 คำตอบ ให้คะแนน 0 คะแนน

จากนั้นนำมาแบ่งระดับคะแนนความรู้โดยเทียบร้อยละของคะแนนเต็มตามเกณฑ์การ
ประเมินผลของกรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538) ดังนี้

80-100% หมายถึง ดีมาก

70-79% หมายถึง ดี

60-69% หมายถึง ปานกลาง

50-59% หมายถึง ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

0-49% หมายถึง ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

อย่างไรก็ดีเกณฑ์การประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการที่แบ่งเป็น 5 ระดับ น่าจะ
เหมาะสมสำหรับการวัดความรู้เต็มรูปแบบในสถานศึกษาซึ่งมีประเด็นและรายวิชาที่ประเมินอย่าง

ละเอียด หลากหลายรายวิชาต่างไปจากการวัดความรู้โดยเครื่องมือเฉพาะกิจที่พัฒนาขึ้นภายใต้
กรอบการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้ลดเกณฑ์เป็น 3 ระดับดังนี้

70-100% หมายถึง มีความรู้ในระดับสูง

50-69% หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง

0-49% หมายถึง มีความรู้ในระดับต่ำ

การแบ่งระดับคะแนนความรู้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

17.01-25.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับสูง

12.01-17.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง

0.00-12.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับต่ำ

การรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็นการรับรู้สภาพแวดล้อมใน
โรงเรียนและการรับรู้สภาพแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

จริงอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5 คะแนน

จริง ให้คะแนน 4 คะแนน

ไม่แน่ ให้คะแนน 3 คะแนน

ไม่จริง ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่จริงอย่างยิ่ง ให้คะแนน 1 คะแนน

จากนั้นนำมาแบ่งระดับคะแนนการรับรู้โดยเทียบร้อยละของคะแนนเต็ม

70-100% หมายถึง มีการรับรู้ในระดับสูง

50-69% หมายถึง มีการรับรู้ในระดับปานกลาง

0-49% หมายถึง มีการรับรู้ในระดับต่ำ

การแบ่งระดับคะแนนการรับรู้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

- 42.01-60.00 คะแนน หมายถึง มีการรับรู้ในระดับสูง
 30.01-42.00 คะแนน หมายถึง มีการรับรู้ในระดับปานกลาง
 0.00-30.00 คะแนน หมายถึง มีการรับรู้ในระดับต่ำ

พฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็นพฤติกรรมทางบวกและพฤติกรรมทางลบ

พฤติกรรมทางบวก หมายถึง พฤติกรรมในทางที่ถูกต้อง ในการที่จะประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่จะสงวนรักษาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด เกิดของเสียหรือมลพิษน้อยที่สุด และใช้ได้นานที่สุด มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- ปฏิบัติเป็นประจำ ให้คะแนน 2 คะแนน
 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ให้คะแนน 1 คะแนน
 ไม่เคยปฏิบัติ ให้คะแนน 0 คะแนน

พฤติกรรมทางลบ หมายถึง พฤติกรรมในทางที่ไม่ถูกต้องไม่ควร ในการที่จะประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่ไม่สงวนรักษาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด เกิดของเสียหรือมลพิษน้อยที่สุด และใช้ได้นานที่สุด มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

- ปฏิบัติเป็นประจำ ให้คะแนน 0 คะแนน
 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ให้คะแนน 1 คะแนน
 ไม่เคยปฏิบัติ ให้คะแนน 2 คะแนน

จากนั้นนำมาแบ่งระดับคะแนนพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์โดยเทียบร้อยละของคะแนนเต็ม

- 70-100% หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ในระดับสูง
 50-69% หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ในระดับปานกลาง
 0-49% หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ในระดับต่ำ

แบ่งระดับคะแนนพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เป็น 3 ระดับดังนี้

37.01-54.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในระดับสูง

27.01-37.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในระดับปานกลาง

0.00-27.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในระดับต่ำ

การแบ่งระดับคะแนนพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันเป็น 3 ระดับดังนี้

20.01-30.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในระดับสูง

15.01-20.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในระดับปานกลาง

0.00-15.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในระดับต่ำ

2. การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบแล้วมาวิเคราะห์ข้อมูล
และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การใช้สถิติพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้วิธีการทางสถิติพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของนักเรียน อายุ ผลการเรียน แรงจูงใจภายใน ประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม บรรยากาศในโรงเรียน บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ และพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ และในชีวิตประจำวันของเยาวชน นำมาแจกแจงค่าความถี่ หาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2.2 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) เพื่อทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปร โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05 โดยค่าที่ใช้ในการอธิบายผลการทดสอบสมมติฐานได้แก่

β	หมายถึง สัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน
t	หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระของสมการ
p-Value	หมายถึง ค่านัยสำคัญทางสถิติ
F	หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ เอฟ
R^2	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจเป็นค่าสถิติ ที่แสดงถึงสัดส่วน หรือร้อยละของความแปรปรวนหรือความเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตามอันเนื่องมาจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันในกรณีที่มีการนำผลของการวิเคราะห์ถดถอยพหุไปสร้างสมการในการพยากรณ์ R^2 จะมีค่าร้อยละเท่าไร
r	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลและวิจารณ์

ผลการวิจัยพฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานแบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของเยาวชน

ตอนที่ 2 การรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชน

ตอนที่ 3 แรงจูงใจภายใน บรรยากาศในโรงเรียนและบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ตามการรับรู้ของเยาวชน

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน

ตอนที่ 5 พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของเยาวชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเยาวชนจำนวน 350 คน พบว่า เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.90 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.10 เยาวชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-17 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.90 รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 12-14 ปี และ 18-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.00 และ 17.10 ตามลำดับ อายุเฉลี่ยเท่ากับ 15.90 ปี ($SD = 1.60$) เยาวชนส่วนใหญ่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 60.10 รองลงมาเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับ

มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 35.70 และ 4.20 ตามลำดับ และส่วนใหญ่เยาวชนมีเกรดเฉลี่ยในระดับ B+ คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาคือ B และ A คิดเป็นร้อยละ 26.50 และ 26.20 ตามลำดับ โดยผลการเรียนเฉลี่ยของเยาวชนมีค่าเท่ากับ 3.08 (SD = 0.03) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของเยาวชน

ปัจจัยพื้นฐานของเยาวชน		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	94	27.10
	หญิง	253	72.90
	รวม	347	100.00
อายุ			
	12-14	62	18.00
	15-17	224	64.90
	18-20	59	17.10
	รวม	345	100.00
	$\bar{X} = 15.86; SD = 1.60$		
ระดับชั้น			
	มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม. 3)		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม. 6)	119	35.70
	มหาวิทยาลัย	200	60.10
	รวม	14	4.20
เกรดเฉลี่ย (ในปีการศึกษาล่าสุด)		333	100.00
	D (1.00)		
	C (2.00)	1	0.30
	C+ (2.50)	15	4.80
	B (3.00)	38	12.10
	B+ (3.50)	83	26.50
	A (4.00)	82	26.20

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยพื้นฐานของเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	313	100.00
$\bar{X} = 3.08; SD = 0.03$		

หมายเหตุ: ค่า n นับจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์

เยาวชนที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 85.10 รองลงมาคือ ครู/อาจารย์ และหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 68.30 และ 59.40 ตามลำดับ โดยได้รับการสนับสนุนจากครู/อาจารย์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.30 รองลงมาคือพ่อแม่ผู้ปกครอง และเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 56.90 และ 25.40 ตามลำดับ สนับสนุนโดยการชักชวนให้มาเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.10 รองลงมาคือแนะนำให้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และแนะนำให้ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ 18.90 และ 16.70 ตามลำดับ

เยาวชนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.40 โดยเป็นสมาชิกชมรมคนรักต้นไม้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.90 รองลงมาคือชมรมห้องพันธุ์ไม้ และชมรมเยาวชนรักกีฬาชายเลน คิดเป็นร้อยละ 11.70 และ 9.60 ตามลำดับ และเยาวชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 15.40 โดยเป็นสมาชิกชมรมป่า นา เล และชมรมอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.60 เท่ากัน รองลงมาคือชมรมปลูกป่าและชมรมอนุรักษ์ป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 12.50 เท่ากัน และชมรมคลองจะสวยน้ำจะใส คิดเป็นร้อยละ 9.40

เยาวชนที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.60 โดยเข้าร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ

ละ 31.60 รองลงคือกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมเก็บขยะ คิดเป็นร้อยละ 17.50 และ 10.20 ตามลำดับ และเยาวชนมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 17.40 โดยเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.00 รองลงมาคือ กิจกรรมปลูกต้นไม้ และกิจกรรมพิทักษ์สิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 18.00 และ 12.00 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชน

ปัจจัยพื้นฐานของเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์		
ได้รับ	341	97.40
ไม่ได้รับ	9	2.60
รวม	350	100.00
แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสาร*		
วิทยุ	109	31.10
โทรทัศน์	298	85.10
หนังสือพิมพ์	208	59.40
หนังสือเรียน	129	36.90
วารสาร/นิตยสาร	120	34.30
ครู/อาจารย์	239	68.30
พ่อแม่/ผู้ปกครอง	112	32.00
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบต.	28	8.00
เพื่อน	81	23.10
อินเทอร์เน็ต	179	51.10
การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลแวดล้อม		
ได้รับ	330	94.30
ไม่ได้รับ	20	5.70
รวม	350	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยพื้นฐานของเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บุคคลแวดล้อมที่ทำให้การสนับสนุน*		
พ่อแม่/ผู้ปกครอง	199	56.90
ญาติ/พี่น้อง	84	24.00
รุ่นพี่ที่โรงเรียน	79	22.60
ครู/อาจารย์	295	84.30
เพื่อน	89	25.40
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบต.	27	7.70
การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของโรงเรียน		
เข้าร่วม	117	33.40
ไม่เข้าร่วม	233	66.60
รวม	350	100.00
การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของหน่วยงานต่างๆ		
เข้าร่วม	54	15.40
ไม่เข้าร่วม	296	84.60
รวม	350	100.00
ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียน		
มีประสบการณ์	212	60.60
ไม่มีประสบการณ์	138	39.40
รวม	350	100.00
ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของหน่วยงานต่างๆ		
มีประสบการณ์	61	17.40
ไม่มีประสบการณ์	289	82.60
รวม	350	100.00

หมายเหตุ: * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

**ตอนที่ 3 แรงจูงใจภายใน บรรยากาศในโรงเรียนและบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่าย
อนุรักษ์ตามการรับรู้ของเยาวชน**

เมื่อพิจารณาถึงการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานในครั้งนี้ส่วนใหญ่เยาวชนมีแรงจูงใจภายใน ซึ่งวัดจากค่าเฉลี่ย ความสำคัญของแต่ละผลการเข้าร่วมกิจกรรม เยาวชนคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 (SD = 0.54) รองลงมาคือ ความต้องการช่วยเหลือโลกร้อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 (SD = 0.63) และมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 (SD = 0.65) ส่วนเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เยาวชนให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 (SD = 1.12) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การให้ความสำคัญกับเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานของเยาวชน

(n = 350)

เหตุผล	ความสำคัญ					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์							
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	36.90 (129)	51.70 (181)	11.10 (39)	0.30 (1)	-	4.25	0.66
ความต้องการมีส่วนร่วมในการ							
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	40.00 (140)	44.00 (154)	15.70 (55)	0.30 (1)	-	4.24	0.72
คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ	75.90 (256)	19.80 (69)	4.30 (15)	-	-	4.72	0.54
ความต้องการที่จะนำความรู้และ							
ประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น	29.40 (103)	51.10 (178)	17.40 (61)	2.00 (7)	-	4.08	0.74

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เหตุผล	ความสำคัญ					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดง พฤติกรรมการอนุรักษ์	48.00 (168)	43.10 (151)	8.60 (30)	0.30 (1)	-	4.39	0.65
ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	42.00 (147)	45.70 (160)	11.70 (41)	0.60 (2)	-	4.29	0.69
ความต้องการแสดงพฤติกรรม ใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ ค่อยได้ทำ	33.30 (116)	42.00 (146)	22.10 (77)	2.00 (7)	0.60 (2)	4.05	0.83
ความต้องการให้ตนเองทันสมัย การอนุรักษ์ในปัจจุบัน	32.90 (115)	44.30 (155)	20.30 (71)	2.60 (9)	-	4.07	0.79
ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน	67.10 (235)	27.10 (95)	4.60 (16)	1.10 (4)	-	4.60	0.63
ความต้องการได้รับการชื่นชมจาก ผู้อื่น	22.30 (78)	29.10 (102)	31.10 (109)	12.30 (43)	5.10 (18)	3.51	1.12

เมื่อพิจารณาถึงบรรยากาศในโรงเรียนที่เป็นจริงมากที่สุดตามการรับรู้ของเยาวชน เห็นว่า บริเวณอาคารเรียนมีการปลูกต้นไม้และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 (SD = 0.68) รองลงมาคือ อาจารย์มีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะแสดง พฤติกรรมการอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 (SD = 0.69) และอาจารย์มีส่วนร่วมกับนักเรียนในการ ทำกิจกรรมการอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 (SD = 0.67) ส่วนบรรยากาศใน โรงเรียนที่เป็นจริง น้อยที่สุดตามการรับรู้ของเยาวชน คือ มีการจัดการระบบของเสียในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 (SD = 0.73) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 บรรยากาศในโรงเรียนตามการรับรู้ของเยาวชน

(n = 350)

เหตุผล	จริง อย่าง ยิ่ง	จริง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ จริง	ไม่จริง อย่าง ยิ่ง	\bar{x}	SD
มีการควบคุมการจัดการขยะใน โรงเรียน	19.40 (68)	64.30 (225)	15.70 (55)	0.60 (2)	-	4.03	0.61
มีการจัดการระบบของเสียใน โรงเรียน	12.30 (43)	48.00 (168)	36.90 (129)	2.69 (9)	0.30 (1)	3.69	0.73
ถังขยะภายในโรงเรียนมีเพียงพอ ต่อการใช้ประโยชน์	29.70 (104)	48.30 (169)	18.90 (66)	3.10 (11)	-	4.05	0.78
อาจารย์ในโรงเรียนมีการส่งเสริม กิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ให้นักเรียน	31.20 (109)	52.10 (182)	15.80 (55)	0.60 (2)	0.30 (1)	4.13	0.71
อาจารย์มีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ นักเรียนกระตือรือร้นที่จะ แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์	31.70 (111)	55.70 (195)	10.90 (38)	1.40 (5)	0.30 (1)	4.17	0.69
อาจารย์มีส่วนร่วมกับนักเรียนใน การทำกิจกรรมการอนุรักษ์	29.90 (104)	58.30 (203)	10.30 (36)	1.10 (4)	0.30 (1)	4.16	0.67
บริเวณอาคารเรียนมีการปลูกต้นไม้ และมีการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่สวยงาม	50.10 (175)	41.50 (145)	7.40 (26)	0.60 (2)	0.30 (1)	4.41	0.68
บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด	17.20 (60)	57.00 (199)	23.80 (83)	1.70 (6)	0.30 (1)	3.89	0.70
มีป้ายรณรงค์ให้นักเรียนช่วยกัน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	18.00 (63)	49.70 (174)	26.30 (92)	5.70 (20)	0.30 (1)	3.79	0.81

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เหตุผล	จริง อย่าง ยิ่ง	จริง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ จริง	ไม่จริง อย่าง ยิ่ง	\bar{X}	SD
มีป้ายสื่อความหมาย หรือป้ายเตือน ให้นักเรียนปฏิบัติตาม หลักการ อนุรักษ์ เช่น ป้าย เตือนให้ปิดน้ำ - ไฟ ทิ้งขยะ ลงถัง เป็นต้น	33.80 (118)	50.40 (176)	12.90 (45)	2.60 (9)	0.30 (1)	4.15	0.76
นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ในโรงเรียน	24.90 (87)	58.60 (205)	14.90 (52)	1.70 (6)	-	4.07	0.68
โรงเรียนมีการสอนรายวิชาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมศึกษา	21.00 (73)	45.70 (159)	22.70 (79)	9.20 (32)	1.40 (5)	3.76	0.94

การวิเคราะห์ระดับการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียน โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ปานกลาง ต่ำ พบว่า เยาวชนได้คะแนนต่ำสุด 24.00 คะแนน สูงสุด 60.00 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48.21 คะแนน ($SD = 5.12$) เยาวชนส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 88.00 รองลงมา มีระดับการรับรู้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 11.70 และมีระดับการรับรู้ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 0.30 จากคะแนนเต็ม 60.00 คะแนน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียน

ระดับการรับรู้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ (0.00-30.00 คะแนน)	1	0.30
ปานกลาง (30.01-42.00 คะแนน)	41	11.70
สูง (42.01-60.00 คะแนน)	308	88.00
รวม	350	100.00

$\bar{X} = 48.21$ คะแนน; $SD = 5.12$

ส่วนบรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงมากที่สุดตามการรับรู้ของเยาวชน เห็นว่า บริเวณโดยรอบมีการปลูกต้นไม้ ตกแต่งทัศนียภาพที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ($SD = 0.58$) รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ที่มีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ($SD = 0.71$) และเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ($SD = 0.67$) ส่วนบรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงน้อยที่สุดตามการรับรู้ของเยาวชน คือ ถึงขยะภายในพื้นที่ที่มีเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ($SD = 0.86$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 บรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามการรับรู้ของเยาวชน

(n = 350)

เหตุผล	จริง	จริง	ไม่	ไม่	ไม่จริง	\bar{X}	SD
	อย่าง	ใจ	ใจ	จริง	อย่าง		
มีการควบคุมการจัดการขยะในพื้นที่	33.70 (118)	51.10 (179)	14.30 (50)	0.90 (3)	-	4.18	0.70
มีระบบการจัดการของเสียในพื้นที่	24.30 (85)	50.60 (177)	23.70 (83)	1.40 (5)	-	3.98	0.73
ถึงขยะภายในพื้นที่ที่มีเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์	25.80 (90)	47.00 (164)	20.90 (73)	5.70 (20)	0.60 (2)	3.92	0.86

ตารางที่ 6 (ต่อ)

เหตุผล	จริง อย่าง ยิ่ง	จริง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ จริง	ไม่จริง อย่าง ยิ่ง	\bar{x}	SD
ในพื้นที่มีการส่งเสริมกิจกรรม							
เกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้กับ	44.60	44.30	10.90	0.30	-	4.33	0.68
เยาวชน	(156)	(155)	(38)	(1)			
เจ้าหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมในการ	42.90	44.30	11.70	1.10	-	4.29	0.71
ทำกิจกรรมการอนุรักษ์	(150)	(155)	(41)	(4)			
เจ้าหน้าที่มีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้น							
ให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะ	46.60	42.30	10.00	0.60	0.60	4.34	0.73
แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์	(163)	(148)	(35)	(2)	(2)		
เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่	44.00	45.40	10.30	0.30	-	4.33	0.67
เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน	(154)	(159)	(36)	(1)			
บริเวณโดยรอบมีการปลูกต้นไม้	53.00	43.30	3.40	0.30	-	4.49	0.58
ตกแต่งทัศนียภาพที่สวยงาม	(185)	(151)	(12)	(1)			
บริเวณโดยรอบของพื้นที่มีความ	39.70	52.30	7.10	0.60	0.30	4.31	0.65
สะอาด	(139)	(183)	(25)	(6)	(1)		
ในพื้นที่มีป้ายรณรงค์ให้นักเรียน							
ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากร	29.70	48.30	20.00	2.00	-	4.06	0.76
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(104)	(169)	(70)	(7)			
ในพื้นที่มีป้ายสื่อความหมาย หรือ							
ป้ายเตือนให้ปฏิบัติตาม							
หลักการอนุรักษ์ เช่น ป้าย							
เตือนทิ้งขยะลงถัง ป้ายห้าม	27.40	43.40	25.40	3.40	0.30	3.94	0.83
เด็ดดอกไม้/ใบไม้ เป็นต้น	(96)	(152)	(89)	(12)	(1)		

ตารางที่ 6 (ต่อ)

เหตุผล	จริง อย่าง ยิ่ง	จริง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ จริง	ไม่จริง อย่าง ยิ่ง	\bar{X}	SD
มีการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหลักการอนุรักษ์แก่ เยาวชน เช่น การจัด นิทรรศการ แจกคู่มือการ บรรยาย เป็นต้น	42.30 (148)	44.00 (154)	12.00 (42)	1.10 (4)	0.60 (2)	4.26	0.76

การวิเคราะห์ระดับการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับบรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ปานกลาง ต่ำ พบว่า เยาวชนได้คะแนนต่ำสุด 32.00 คะแนน สูงสุด 60.00 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 50.39 คะแนน ($SD = 5.44$) เยาวชนส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 92.60 รองลงมามีระดับการรับรู้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 7.40 จากคะแนนเต็ม 60.00 คะแนน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ระดับการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับบรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระดับการรับรู้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ (0.00-30.00 คะแนน)	-	-
ปานกลาง (30.01-42.00 คะแนน)	26	7.40
สูง (42.01-60.00 คะแนน)	324	92.60
รวม	350	100.00

$\bar{X} = 50.39$ คะแนน; $SD = 5.44$

จากการศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานในครั้งนี้ส่วนใหญ่เยาวชนมีแรงจูงใจภายใน โดยเยาวชนคิดว่า ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การที่เยาวชนได้รับข้อมูล ข่าวสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ ที่ปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัญหาโลกร้อน และการเพิ่มขึ้นของการเกิดภัยธรรมชาติต่างๆ ทำให้มีการ กระตุ้นให้ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

จากการศึกษาการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียน พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาถึงบรรยากาศในโรงเรียนที่เป็นจริงมากที่สุดตามการ รับรู้ของเยาวชน เห็นว่า บริเวณอาคารเรียนมีการปลูกต้นไม้และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก การจัดสิ่งแวดล้อมบริเวณอาคารเป็นสิ่งที่ง่ายต่อการรับรู้และการสังเกตของเยาวชน อีกทั้งในทุกโรงเรียนก็มีการจัดตกแต่งบริเวณอาคารเรียนและพื้นที่โดยรอบให้สวยงามเพื่อสร้าง ความสดชื่น และร่มรื่นแก่ผู้ที่อยู่ในโรงเรียน ส่วนการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับบรรยากาศในแหล่งที่ เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาถึงบรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมค่าย อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงมากที่สุดตามการรับรู้ของเยาวชน เห็นว่า บริเวณ โดยรอบมีการปลูกต้นไม้ตกแต่งทัศนียภาพที่สวยงาม ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การจัดตกแต่ง ทัศนียภาพให้สวยงามเป็นสิ่งที่เยาวชนสังเกตเห็นเป็นอันดับแรกเมื่อเข้ามาในอุทยานแห่งชาติ และ สามารถรับรู้ถึงความสวยงามและบรรยากาศที่ร่มรื่นของพื้นที่ได้ง่ายกว่าบรรยากาศอื่นๆ

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน

เมื่อพิจารณาถึงความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน แยกเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปแต่สามารถ สร้างทดแทนได้ รองลงมา คือ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และพฤติกรรมของมนุษย์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทางอ้อมคิดเป็นร้อยละ 90.30, 88.30 และ 79.10 ตามลำดับ การ อนุรักษ์ หมายถึง การเก็บรักษาทรัพยากรเพื่อให้คงอยู่อย่างยั่งยืนถึงคนรุ่นลูกหลานเป็นข้อที่เยาวชน ตอบผิดมากที่สุด รองลงมา คือ การรีไซเคิลเป็นการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาดัดแปลงเพื่อใช้

ประโยชน์ใหม่ และการเผาหญ้าหรือต้นไม้จะทำให้เกิดสารคาร์บอนมอนอกไซด์คิดเป็นร้อยละ 94.90, 93.70 และ 88.30 ตามลำดับ

เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับสูง จำนวน 8 ข้อ คือ ป่าไม้เป็นแหล่งให้ปัจจัยที่สำคัญ คือ อาหาร ยา รักษาโรค ที่อยู่อาศัย และ เครื่องนุ่งห่ม คิดเป็นร้อยละ 90.30 การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 88.30 พฤติกรรมของมนุษย์ เป็น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทางอ้อม คิดเป็นร้อยละ 79.10 เราสามารถทิ้ง ลงทะเลได้ เนื่องจากน้ำทะเลมีคุณสมบัติที่สามารถย่อยสลายหรือทำให้ขยะเน่าเปื่อยได้ คิดเป็นร้อย ละ 77.40 แร่ธาตุเป็นทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไปไม่สามารถสร้างทดแทนขึ้นได้ คิดเป็นร้อย ละ 76.90 ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป แต่สามารถสร้างทดแทนได้ คิดเป็นร้อยละ 74.30 การจับถ่ายลงในแหล่งน้ำถือว่าเป็นเรื่องปกติไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อแหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 72.90 และขยะบนผิวดินไม่ส่งผลต่อน้ำใต้ดิน คิดเป็นร้อยละ 70.90

เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับปาน กลางจำนวน 6 ข้อ คือ น้ำทะเลที่สกปรกและมีตะกอนมาก มีผลต่อการเจริญเติบโตของปะการัง คิด เป็นร้อยละ 66.60 ทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทหากถูกทำลายแล้ว สามารถสร้างขึ้นทดแทนได้ ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 62.90 น้ำเป็นทรัพยากรที่สามารถเกิดหมุนเวียนได้เรื่อย ๆ ไม่มีวันหมดสิ้น คิด เป็นร้อยละ 60.40 การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงไว้ในสวนสัตว์เป็นแนวทางการอนุรักษ์สัตว์ป่าที่ถูกต้อง คิด เป็นร้อยละ 59.70 การดำน่าน้ำชมปะการังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อปะการัง คิดเป็นร้อยละ 54.30 การให้อาหารสัตว์ป่าถือเป็นการช่วยเหลือสัตว์ป่าให้สามารถดำรงชีวิตได้ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 51.40

เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ จำนวน 11 ข้อ คือ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามชายฝั่งทะเลไม่ส่งผลกระทบต่อป่าชายเลนที่อยู่ใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 42.60 การเก็บพันธุ์ไม้จากพื้นที่อนุรักษ์เพื่อนำมาเพาะเลี้ยงเป็นกิจกรรมการอนุรักษ์ อย่างหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 37.40 การนำกระดามารีไซเคิลจะช่วยลดปริมาณการตัดต้นไม้ทำให้เรา ไม่ต้องปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 24.00 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีให้ทันสมัยจะทำให้ สามารถนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 18.00 แนวปะการังเป็นแหล่ง ที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารที่สำคัญเฉพาะสิ่งมีชีวิตในน้ำ คิดเป็นร้อยละ 15.70 การสร้างเขื่อนเพื่อ กักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ยามขาดแคลนเป็นแนวทางการอนุรักษ์น้ำที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 15.40

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่มีประโยชน์ สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ หรือมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ คิดเป็นร้อยละ 15.10 สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา คิดเป็นร้อยละ 12.60 การเผาหญ้าหรือ ต้นไม้จะทำให้เกิดสารคาร์บอนมอนอกไซด์ คิดเป็นร้อยละ 11.70 การรีไซเคิล เป็นการนำ ทรัพยากรที่ใช้แล้วมาดัดแปลงเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 6.30 การอนุรักษ์ หมายถึง การ เก็บรักษาทรัพยากรเพื่อให้คงอยู่อย่างยั่งยืนถึงคนรุ่นลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 5.10 รายละเอียดดัง แสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน

ลำดับที่	ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์	(n = 350)	
		ตอบถูก ร้อยละ (จำนวน)	ตอบผิด ร้อยละ (จำนวน)
1	ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่มีประโยชน์สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ หรือมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้	15.10 (53)	84.90 (297)
2	สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา	12.60 (44)	87.40 (306)
3	ทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทหากถูกทำลายแล้ว สามารถสร้างขึ้นทดแทนได้ใหม่	62.90 (220)	37.10 (130)
4	การอนุรักษ์ หมายถึง การเก็บรักษาทรัพยากรเพื่อให้คงอยู่อย่างยั่งยืนถึงคนรุ่นลูกหลาน	5.10 (18)	94.90 (332)
5	พฤติกรรมของมนุษย์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทางอ้อม	79.10 (227)	20.90 (73)
6	การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	88.30 (309)	11.70 (41)
7	การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงไว้ในสวนสัตว์เป็นแนวทางการอนุรักษ์สัตว์ป่าที่ถูกต้อง	59.70 (209)	40.30 (141)
8	การให้อาหารสัตว์ป่าถือเป็นการช่วยเหลือสัตว์ป่าให้สามารถดำรงชีวิตได้ดีขึ้น	51.40 (180)	48.60 (170)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลำดับที่	ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์	ตอบถูก	ตอบผิด
		ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)
9	การดำน้ำชมปะการังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อปะการัง	54.30 (190)	45.70 (160)
10	แนวปะการังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารที่สำคัญ เฉพาะสิ่งมีชีวิตในน้ำ	15.70 (55)	84.30 (295)
11	เราสามารถทิ้งขยะลงทะเลได้ เนื่องจากน้ำทะเลมีคุณสมบัติที่สามารถย่อยสลายหรือทำให้ขยะเน่าเปื่อยได้	77.40 (271)	22.60 (79)
12	น้ำทะเลที่สกปรกและมีตะกอนมาก มีผลต่อการเจริญเติบโตของปะการัง	66.60 (233)	33.40 (117)
13	ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปแต่สามารถสร้างทดแทนได้	74.30 (260)	25.70 (90)
14	การเก็บพันธุ์ไม้จากพื้นที่อนุรักษ์เพื่อนำมาเพาะเลี้ยงเป็นกิจกรรมการอนุรักษ์อย่างหนึ่ง	37.40 (131)	62.60 (219)
15	ป่าไม้เป็นแหล่งให้ปัจจัยที่สำคัญ คือ อาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม	90.30 (316)	9.70 (34)
16	ขยะบนผิวดินไม่ส่งผลต่อน้ำใต้ดิน	70.90 (248)	29.10 (102)
17	การสร้างเขื่อนเพื่อกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ยามขาดแคลนเป็นแนวทางการอนุรักษ์น้ำที่ถูกต้อง	15.40 (54)	84.60 (296)
18	การขับถ่ายลงในแหล่งน้ำถือว่าเป็นเรื่องปกติไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อแหล่งน้ำ	72.90 (255)	27.10 (95)
19	การนำกระดาษมารีไซเคิลจะช่วยลดปริมาณการตัดต้นไม้ทำให้เราไม่ต้องปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น	24.00 (84)	76.00 (266)
20	การพัฒนาด้านเทคโนโลยีให้ทันสมัยจะทำให้สามารถนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากขึ้น	18.00 (63)	82.00 (287)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลำดับที่	ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์	ตอบถูก	ตอบผิด
		ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)
21	แร่ธาตุเป็นทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไป ไม่สามารถ สร้างทดแทนขึ้นได้	76.90 (269)	23.10 (81)
22	การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามชายฝั่งทะเลไม่ส่งผลกระทบต่อป่าชาย เลนที่อยู่ใกล้เคียง	42.60 (149)	57.40 (201)
23	การรีไซเคิล เป็นการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาดัดแปลงเพื่อใช้ ประโยชน์ใหม่	6.30 (22)	93.70 (328)
24	การเผาหญ้าหรือต้นไม้อาจทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์	11.70 (41)	88.30 (309)
25	น้ำเป็นทรัพยากรที่สามารถเกิดหมุนเวียนได้เรื่อย ๆ ไม่มีวัน หมดสิ้น	69.40 (243)	30.60 (107)

การวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้
แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ปานกลาง ต่ำ พบว่า เยาวชนได้คะแนนต่ำสุด 3.00 คะแนน
สูงสุด 20.00 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.01 คะแนน (SD = 3.11) เยาวชนส่วนใหญ่มี
ระดับความรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ตามเกณฑ์ที่ประยุกต์มาจากเกณฑ์ของกระทรวง
ศึกษาธิการที่ระบุในวิธีการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 76.90 รองลงมามีความรู้ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ
14.90 และมีความรู้ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 8.30 จากคะแนนเต็ม 25.00 คะแนน รายละเอียดดัง
แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ (0-12.00 คะแนน)	52	14.90
ปานกลาง (12.01-17.00 คะแนน)	269	76.90
สูง (17.01-25.00 คะแนน)	29	8.30
รวม	350	100.00

\bar{X} = 12.01 คะแนน; SD = 3.11

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.01 คะแนน จากคะแนนเต็ม 25.00 คะแนน ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปแต่สามารถสร้างทดแทนได้ คิดเป็นร้อยละ 90.30 ทั้งนี้เนื่องจาก เยาวชนได้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้จากการสื่อความหมายของเจ้าหน้าที่ที่เป็นวิทยากรค่าซึ่งจะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการอธิบายร่วมกับการประกอบกิจกรรมต่างๆ ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุด คือ การอนุรักษ์ หมายถึง การเก็บรักษาทรัพยากรเพื่อให้คงอยู่อย่างยั่งยืนถึงคนรุ่นลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 94.90 ซึ่งเป็นความหมายของการอนุรักษ์ที่ผิดแต่เยาวชนส่วนใหญ่คิดว่าเป็นความหมายที่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากในหนังสือเรียนได้มีการบรรจุนิยามความหมายของการอนุรักษ์ไว้เพียงเล็กน้อย ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะเอื้อให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง ประกอบกับนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนจะสนใจสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัวเอง เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว แต่สิ่งที่อยู่ไกลตัวและยังไม่มีผลกระทบต่อตนเองโดยตรง ความสนใจของเด็กต่อความรู้ในสิ่งเหล่านั้นอาจจะมีน้อย นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จึงจะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนมีความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ ชิดรัตน์ (2546) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดตรัง ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลในระดับปานกลางมากที่สุด นอกจากนี้การศึกษานี้ของ สูดใจ (2543) ระบุว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด

ตอนที่ 5 พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน

ผลการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า พฤติกรรมการอนุรักษ์ทางบวกของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ทิ้งขยะลงในถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 (SD = 0.45) รองลงมาคือ ปิดไฟในที่พักแรมทุกครั้งหลังจากการใช้งานเสร็จ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.62 (SD = 0.54) และถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังจากใช้งานเสร็จ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.48 (SD = 0.57) ส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์ทางบวกของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ แนะนำและตักเตือนผู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นการอนุรักษ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.13 (SD = 0.56)

ส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์ทางลบของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้น้ำเยื่อเช่น อาหาร ล่อสัตว์ให้เข้ามาใกล้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.61 (SD = 0.59) รองลงมาคือ ขีดเขียนต้นไม้ หิน ฯลฯ ขณะอยู่ในพื้นที่ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.59 (SD = 0.62) และจับสัตว์ขนาดเล็ก นก แมลงขณะอยู่ในพื้นที่ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.57 (SD = 0.64) ส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์ทางลบของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้อาหารสัตว์ เพราะสงสารและเป็นการแสดงถึงความเมตตาสัตว์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.02 (SD = 0.64) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 พฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน

(n = 350)

พฤติกรรมการอนุรักษ์	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ	\bar{x}	SD
	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)		
พฤติกรรมด้านบวก					
ทิ้งขยะลงในถังขยะ หรือที่ที่จัดไว้ให้	76.20 (266)	22.90 (80)	0.90 (3)	1.75	0.45
ทิ้งขยะแยกตามประเภทของขยะ ได้แก่ ขยะอันตราย ขยะแห้ง ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล	26.30 (92)	68.30 (239)	5.40 (19)	1.21	0.53
ช่วยเก็บขยะบริเวณโดยรอบพื้นที่	32.3 (113)	65.40 (229)	2.30 (8)	1.30	0.51
ปิดไฟในที่พักแรมทุกครั้งหลังจาก การใช้งานเสร็จ	64.90 (227)	32.60 (114)	2.60 (9)	1.62	0.54
ถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้ง หลังจากการใช้งานเสร็จ	52.30 (183)	44.00 (154)	3.70 (13)	1.49	0.57
ขณะอยู่ในพื้นที่เมื่อพบแผ่นป้ายสื่อ ความหมายจะหยุดอ่านเพื่อ ศึกษาข้อมูลและเพิ่มความรู้	36.10 (126)	63.000 (22)	0.90 (3)	1.35	0.50
ไม่ส่งเสียงดังรบกวนสัตว์ป่าขณะ อยู่ในพื้นที่	35.40 (124)	51.40 (180)	13.10 (46)	1.22	0.66
ไม่เดินออกนอกเส้นทางและเหยียบ ย่ำพืชขนาดเล็ก	35.20 (123)	47.60 (166)	17.20 (60)	1.18	0.70
แนะนำและชักชวนผู้ที่มีพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นการ อนุรักษ์	23.50 (82)	66.80 (233)	9.70 (34)	1.13	0.56

ตารางที่ 10 (ต่อ)

พฤติกรรมการอนุรักษ์	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย	\bar{x}	SD
	ประจำ	บางครั้ง	ปฏิบัติ		
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ		
	(จำนวน)	(จำนวน)	(จำนวน)		
แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีกลมกลืน	37.00	56.70	6.30	1.31	0.58
กับธรรมชาติ ไม่ดูฉูดฉาด	(129)	(198)	(22)		
นำสิ่งของ/ขยะทุกชนิดเก็บออกจาก	41.50	50.10	8.30	1.33	0.62
พื้นที่	(145)	(175)	(29)		
ร่วมกันปลูกต้นไม้ในพื้นที่	27.70	61.70	10.70	1.17	0.60
	(96)	(214)	(37)		
พฤติกรรมด้านลบ					
ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ	10.10	27.00	62.90	1.53	0.67
	(35)	(94)	(219)		
ดื่มปดก๊อมน้ำในที่พักแรม	11.10	29.10	59.70	1.49	0.69
	(39)	(102)	(209)		
หัก/เด็ด ใบไม้ขณะอยู่ในพื้นที่	10.90	57.40	31.70	1.21	0.62
	(38)	(201)	(111)		
ทิ้งเศษอาหารไว้บนพื้นเพื่อให้เป็น	10.00	32.00	58.00	1.48	0.67
อาหารสัตว์ป่า	(35)	(112)	(203)		
ให้อาหารสัตว์เพราะสงสารและ					
เป็นการแสดงถึงความเมตตา	19.10	58.90	22.00	1.03	0.64
ต่อสัตว์	(67)	(206)	(77)		
เข้าใกล้สัตว์ป่าให้มากที่สุดเพื่อที่จะ	10.00	40.60	49.40	1.39	0.66
ได้เห็นได้ชัดเจน	(35)	(142)	(173)		
จับสัตว์ขนาดเล็ก นก แมลงขณะอยู่	8.00	26.60	65.40	1.57	0.64
ในพื้นที่	(28)	(93)	(229)		
ใช้เหยื่อ เช่น อาหาร ล่อสัตว์ให้เข้า	5.70	27.20	67.00	1.61	0.59
มาใกล้	(20)	(95)	(234)		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

พฤติกรรมการอนุรักษ์	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย	\bar{x}	SD
	ประจำ	บางครั้ง	ปฏิบัติ		
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ		
	(จำนวน)	(จำนวน)	(จำนวน)		
สัมผัสสัตว์ป่าที่เข้าไปใกล้	9.70 (34)	26.30 (92)	64.00 (224)	1.54	0.67
ขีดเขียนต้นไม้ หิน ฯลฯ ขณะอยู่ในพื้นที่	7.40 (26)	25.20 (88)	67.30 (235)	1.60	0.62
เก็บหิน ดอกไม้ ใบไม้ ฯลฯ ขณะอยู่ในพื้นที่	9.20 (32)	37.60 (131)	53.20 (185)	1.43	0.66
เผาหญ้า ก่อไฟ เพื่อไถ่ยม มด แมลง	8.30 (29)	28.60 (100)	63.10 (221)	1.55	0.64
ล้างภาชนะในแหล่งน้ำ	10.30 (36)	43.10 (151)	46.60 (163)	1.36	0.66
ทิ้งเศษอาหารไว้ตามโคนต้นไม้ เพื่อให้เป็นปุ๋ย	15.70 (55)	38.90 (136)	45.40 (159)	1.30	0.72
ขั้วถ่ายของเสียลงในแหล่งน้ำ หรือพื้นดิน	9.10 (32)	26.90 (94)	64.00 (224)	1.55	0.66

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชนที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยจำแนกระดับพฤติกรรมออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง ปานกลาง ต่ำ พบว่า เยาวชนได้คะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่ำสุด 21.00 คะแนน สูงสุด 52.00 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.67 คะแนน (SD = 6.98) เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 62.30 ส่วนที่เหลือมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.70 จากคะแนนเต็ม 54.00 คะแนนรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ระดับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน

ระดับพฤติกรรมการอนุรักษ์	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ (0.00-27.00 คะแนน)	-	-
ปานกลาง (27.01-37.00 คะแนน)	132	37.70
สูง (37.01-54.00 คะแนน)	218	62.30
รวม	350	100.00
$\bar{X} = 37.67$ คะแนน; $SD = 6.98$		

ผลการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ทิ้งขยะลงในถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 ($SD = 0.49$) รองลงมา คือ ปิดน้ำ ไฟ และถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังจากการใช้งานเสร็จแล้วมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.57 ($SD = 0.54$) และไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.48 ($SD = 0.68$) ส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลังจากซักผ้าแล้วนำน้ำที่เหลือไปรดต้นไม้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.09 ($SD = 0.67$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 พฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน

(n = 350)

พฤติกรรมการอนุรักษ์	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย	\bar{X}	SD
	ประจำ	บางครั้ง	ปฏิบัติ		
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ		
	(จำนวน)	(จำนวน)	(จำนวน)		
ทิ้งขยะลงในถังขยะ หรือที่ที่จัดไว้ให้	72.00 (252)	26.30 (92)	1.70 (6)	1.72	0.49
ทิ้งขยะแยกตามประเภทของขยะ					
ได้แก่ ขยะอันตราย ขยะแห้ง	29.40 (103)	63.70 (223)	6.90 (24)	1.23	0.56
ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล					
ช่วยเก็บขยะบริเวณโรงเรียนและ สถานที่อื่นๆ	38.10 (133)	60.90 (213)	0.90 (3)	1.37	0.50

ตารางที่ 12 (ต่อ)

พฤติกรรมการอนุรักษ์	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย	\bar{X}	SD
	ประจำ	บางครั้ง	ปฏิบัติ		
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ		
	(จำนวน)	(จำนวน)	(จำนวน)		
บอกกล่าวหรือแนะนำผู้อื่นไม่ให้ทิ้งขยะบริเวณที่ห้ามทิ้ง	29.70	65.40	4.90	1.25	0.53
ไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ	58.60	30.60	10.90	1.48	0.68
นำวัสดุที่ใช้แล้วไปรีไซเคิลและนำกลับมาใช้ใหม่	27.30	69.30	3.40	1.24	0.50
หลังจากซักผ้าแล้วนำน้ำที่เหลือไปรดน้ำต้นไม้	27.60	54.30	18.10	1.09	0.67
ปิดน้ำไฟ และถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังจากการใช้งานเสร็จแล้ว	58.90	39.10	2.00	1.57	0.54
ใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก	32.80	63.80	3.40	1.29	0.53
ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้ขณะล้างจาน ซักผ้า ฯลฯ	44.00	51.40	4.30	1.40	0.57
ช่วยเผยแพร่ความรู้และข่าวสารด้านการอนุรักษ์แก่ผู้อื่น	24.80	66.90	8.40	1.16	0.55
ร่วมกันปลูกและดูแลต้นไม้ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและสถานที่อื่นๆ	37.50	57.30	5.20	1.32	0.57
ปั่นจักรยานแทนการใช้รถยนต์/จักรยานยนต์	27.40	62.00	10.70	1.17	0.59
ใช้กระดาษทั้งสองหน้า	50.30	47.70	2.00	1.48	0.54

ตารางที่ 12 (ต่อ)

พฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย	\bar{X}	SD
	ประจำ	บางครั้ง	ปฏิบัติ		
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ		
	(จำนวน)	(จำนวน)	(จำนวน)		
ลดการใช้กล่องโฟมในการใส่อาหาร	31.90 (111)	64.10 (223)	4.00 (14)	1.28	0.53

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชนในชีวิตประจำวัน โดยจำแนกระดับพฤติกรรมออกเป็น 3 ระดับคือ พฤติกรรมการอนุรักษ์ที่ถูกต้องในระดับสูง ปานกลาง ต่ำ พบว่า เยาวชนได้คะแนนพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่ำสุด 5.00 คะแนน สูงสุด 28.00 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.79 คะแนน (SD = 4.35) เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 64.30 รองลงมาเยาวชนมีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 31.40 และพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 1.70 จากคะแนนเต็ม 30.00 คะแนนรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ระดับพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน

ระดับพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ (0-15.00 คะแนน)	6	1.70
ปานกลาง (15.01-20.00 คะแนน)	234	66.90
สูง (20.01-30.00 คะแนน)	110	31.40
รวม	350	100.00

\bar{X} = 18.79 คะแนน; SD = 4.35

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.67 คะแนน จากคะแนนเต็ม 54.00 คะแนน และพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ทางบวกของ

เยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ทิ้งขยะลงในถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการได้รับการบอกกล่าว ตักเตือนเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ที่ถูกต้อง และการปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์จากวิทยากร ค่ายระหว่างการประชุมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่าง ใกล้ชิด จึงทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ที่ถูกต้องขณะอยู่ในพื้นที่ สอดคล้องกับการศึกษา ของอังคณาพรรณ (2548) ระบุว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรม การณ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉลี่ยในระดับมาก พฤติกรรมด้านบวกที่ปฏิบัติมากที่สุดอาจเกิด จากความเคยชินของเยาวชนที่ต้องทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้ และเกิดจากการบอกกล่าวตักเตือนจาก บุคคลรอบข้าง ทั้งครู/อาจารย์ และวิทยากรค่าย อีกทั้งเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติได้ง่าย ส่วนพฤติกรรม การณ์อนุรักษ์ทางลบของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้เหยื่อเช่น อาหาร ล่อสัตว์ให้เข้ามาใกล้ ทั้งนี้จะ เนื่องจากความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเยาวชนที่ต้องการเห็นสัตว์อย่างใกล้ชิด โดยไม่นึกถึง ผลเสียและอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง และสัตว์ป่า ซึ่งโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรู้ ให้ความรู้ที่ถูกต้องกับเยาวชน

การศึกษาพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการณ์ อนุรักษ์ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.79 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30.00 คะแนน และพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ทิ้งขยะลงใน ถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์บางอย่างเป็นพฤติกรรมที่เยาวชน ไม่ได้ปฏิบัติบ่อยครั้งเพื่อให้เกิดความเคยชิน หรือไม่เคยปฏิบัติเลย เช่น การใช้ถุงผ้าแทน ถุงพลาสติก การปั่นจักรยานแทนรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ เป็นต้น โดยบางพฤติกรรมที่เยาวชน แสดงออกอย่างพฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดดังกล่าวข้างต้นอาจเกิดจากการบอกกล่าวตักเตือน จากผู้ปกครอง ครู/อาจารย์ การรณรงค์จากหน่วยงานต่างๆ ผ่านสื่อโฆษณาต่างๆ ที่พบเห็นได้ บ่อยครั้ง จึงทำให้เยาวชนแสดงพฤติกรรมออกมา โดยไม่ได้เป็นการปฏิบัติเป็นประจำ ทำให้ระดับ พฤติกรรมเมื่อเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 อายุ ผลการเรียนรู้ แรงจูงใจภายใน ประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน

ในการทดสอบสมมติฐานที่กำหนดข้างต้นผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในเบื้องต้น จากนั้นทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระทุกตัวต่อตัวแปรตาม

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) ผลการศึกษา พบว่า มี 15 ปัจจัย จากจำนวน 21 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ผลการเรียนรู้ แรงจูงใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำ ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ โดยปัจจัยที่มีระดับความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่สูงสุด คือ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการเรียน

จากการศึกษา พบว่า ผลการเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.101 กล่าวคือ เยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

แรงจูงใจภายใน

1. สนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา พบว่า แรงจูงใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.158 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

2. ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.227 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระดับสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

3. การคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ

จากการศึกษา พบว่า การคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกแต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.391 กล่าวคือเยาวชนที่คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

4. ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.212 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่นสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

5. การมีความรู้สึภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์

จากการศึกษา พบว่า การมีความรู้สึภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.269 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความรู้สึภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

6. ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.159 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

7. ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำ

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.123 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

8. ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.107 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบันสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

9. ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.157 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อนสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

10. ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางลบ แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ -0.151 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับต่ำ

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์

จากการศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.463 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความรู้ด้านการอนุรักษ์สูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน

จากการศึกษา พบว่า ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.135 กล่าวคือ เยาวชนที่มีประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียนสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

บรรยากาศในโรงเรียน

จากการศึกษา พบว่า บรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.098 กล่าวคือ บรรยากาศในโรงเรียนที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์จะทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย

บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์

จากการศึกษา พบว่า บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.186 กล่าวคือ บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์จะทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูงด้วย รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์
ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของ
เยาวชน

(n = 350)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กับ พฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วม กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
อายุ	0.085 ^{ns}
ผลการเรียน	0.101*
ความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.158**
ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.227**
คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ	0.391**
ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น	0.212**
มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์	0.269**
ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.159**
ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำ	0.123*
ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน	0.0107*
ความต้องการช่วยเหลือภาวะโลกร้อน	0.157**
ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น	-0.151**
การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของหน่วยงานต่างๆ	0.021 ^{ns}

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กับ พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ขณะเข้าร่วม กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของโรงเรียน	0.077 ^{ns}
ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์	0.463**
ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของ โรงเรียน	0.135**
ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของ หน่วยงานต่างๆ	0.039 ^{ns}
การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์	0.018 ^{ns}
การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม	-0.009 ^{ns}
บรรยากาศในโรงเรียน	0.098*
บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์	0.186**

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ; ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01;
ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อทำการทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระทุกตัวต่อพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression) พบว่า มีเพียง 6 ปัจจัย จากจำนวน 21 ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ดังกล่าว คือ แรงจูงใจภายในด้านการคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ ความรู้สึภกภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ โดยทั้ง 6 ปัจจัยรวมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ขณะเข้าร่วม

กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชนได้ประมาณร้อยละ 39.60 ($F = 8.941$; $p\text{-Value} = 0.001$; $R^2 = 0.396$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แรงจูงใจภายใน

1. คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ

จากการศึกษา พบว่า การคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.240 กล่าวคือเยาวชนที่คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมากจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับที่สูงกว่าเยาวชนที่ไม่คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญหรือคิดว่ามีความสำคัญน้อย

2. มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์

จากการศึกษา พบว่า การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.138 กล่าวคือ การที่เยาวชนมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระดับสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับที่สูงกว่าเยาวชนไม่มีความภาคภูมิใจหรือมีความรู้สึกภาคภูมิใจน้อยเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์

3. ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางลบ แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ -0.123 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับที่ต่ำกว่าเยาวชนที่ไม่ต้องการหรือมีความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย

4. ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางลบ แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ -0.147 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับที่ต่ำกว่าเยาวชนที่ไม่ต้องการหรือมีความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นน้อย

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์

จากการศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.408 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความรู้ด้านการอนุรักษ์สูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับที่สูงกว่าเยาวชนที่มีความรู้ในระดับต่ำ

บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์

จากการศึกษา พบว่า บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.123 กล่าวคือ บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์จะทำให้เยาวชนพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับที่สูง รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชน

(n = 350)

ตัวแปร	Mean	SD	β	t	p-Value
แรงจูงใจภายใน					
- คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ	4.711	0.539	0.240	4.243	0.000
- มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์	4.419	0.648	0.138	-2.226	0.022
- ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.292	0.684	-0.123	-1.965	0.050
- ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น	3.500	1.126	-0.147	-2.767	0.006
ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์	12.013	3.112	0.408	8.142	0.000
บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์	4.211	0.457	0.123	2.180	0.030

หมายเหตุ: F = 8.941; p-Value = 0.001 ; $R^2 = 0.396$

สมมติฐานที่ 2 อายุ ผลการเรียนรู้ แรงงูใจภายใน ประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน

การทดสอบสมมติฐานใช้วิธีการวิเคราะห์เช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 1 ในส่วนของการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) ผลการศึกษา พบว่า มี 14 ปัจจัย จากจำนวน 21 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ แรงงูใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น การมีความรู้สึภคาภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำ ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน ความต้องการช่วยเหลือภาวะโลกร้อน ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อายุ

จากการศึกษา พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.180 กล่าวคือ เยาวชนที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

แรงงูใจภายใน

1. ความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา พบว่า แรงงูใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.212 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

2. ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.182 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

3. ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.242 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่นสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

4. การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์

จากการศึกษา พบว่า การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.212 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

5. ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.207 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

6. ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำ

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกแต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.121 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

7. ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.189 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบันสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

8. ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.210 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการช่วยเหลือภาวะโลกร้อนสูง จะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

9. ต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.181 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์

จากการศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางลบ แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ -0.098 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความรู้ด้านการอนุรักษ์สูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับต่ำ

ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน

จากการศึกษา พบว่า ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.147 กล่าวคือ เยาวชนที่มีประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียนสูงจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

บรรยากาศในโรงเรียน

จากการศึกษา พบว่า บรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.232 กล่าวคือ บรรยากาศในโรงเรียนที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์จะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย

บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์

จากการศึกษา พบว่า บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (r) เท่ากับ 0.198 กล่าวคือ บรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์จะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับสูงด้วย รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน

(n = 350)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กับ พฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน
อายุ	0.180**
ผลการเรียน	0.055 ^{ns}
ความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	0.212**
ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.182**

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กับ พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน
คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี	
ความสำคัญ	0.046 ^{ns}
ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ ไปแนะนำแก่ผู้อื่น	0.242**
มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการณ์การ อนุรักษ์	0.212**
ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.207**
ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่ไม่เคยทำ หรือไม่เคยทำได้ทำ	0.121*
ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ใน ปัจจุบัน	0.189**
ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน	0.210**
ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น	0.181**
การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของโรงเรียน	0.090 ^{ns}
การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของหน่วยงานต่างๆ	0.059 ^{ns}
ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์	-0.098*
ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ ของโรงเรียน	0.147**
ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ ของหน่วยงานต่างๆ	0.038 ^{ns}
การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์	0.006 ^{ns}
การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม	0.081 ^{ns}
การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์	0.006 ^{ns}

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กับ พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน
การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม	0.081 ^{ns}

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ; ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01;
ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อทำการทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระทุกตัวต่อพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression) พบว่า มีเพียง 3 ปัจจัย จากจำนวน 21 ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์ดังกล่าว คือ อายุ แรงจูงใจภายในด้านความต้องการช่วยเหลือภาวะโลกร้อน ประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียน โดยทั้ง 3 ปัจจัยร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนได้ประมาณร้อยละ 18.10 ($F = 3.009$; $p\text{-Value} = 0.001$; $R^2 = 0.181$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อายุ

จากการศึกษา พบว่า อายุมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.160 กล่าวคือ เยาวชนที่มีอายุมาก มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับที่สูงกว่าเยาวชนที่มีอายุน้อย

แรงจูงใจภายใน

1. ความต้องการช่วยเหลือภาวะโลกร้อน

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการช่วยเหลือภาวะโลกร้อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทิศทาง

เดียวกัน แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.165 กล่าวคือ เยาวชนที่มีความต้องการช่วยเหลือภาวะ โลกไร้คน มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันสูงกว่าเยาวชนที่ไม่ต้องการหรือมีความต้องการช่วยเหลือภาวะ โลกไร้คนน้อย

ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียน

จากการศึกษา พบว่า ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.165 กล่าวคือ เยาวชนที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียนสูง มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับที่สูงกว่าเยาวชนที่ไม่มีหรือมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียนน้อย รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน

	ตัวแปร	Mean	SD	β	t	p-Value
						(n = 350)
อายุ		15.906	1.569	0.160	2.749	0.006
แรงจูงใจภายใน						
- ความต้องการช่วยเหลือภาวะ โลกไร้คน		4.607	0.634	0.165	2.588	0.010
ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียน		0.620	0.486	0.165	2.681	0.008

หมายเหตุ: $F = 3.009$; $p\text{-Value} = 0.001$; $R^2 = 0.181$

จากการทดสอบสมมติฐานทั้ง 2 ข้อ พบว่า อายุ ผลการเรียน แรงจูงใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น การมีความรู้สึก

ภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำ ความต้องการให้ตนเองทันสมัยการอนุรักษ์ในปัจจุบัน ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วม กิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วม กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และในชีวิตประจำวันในทางบวก มีเพียง 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพียงข้อเดียว คือ อายุ และการคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เท่านั้น ส่วนผลการเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนมีความเอาใจใส่ และใฝ่รู้ศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเยาวชนเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้ว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จากการได้ฟังการบรรยายจากวิทยากรค่าย ทำให้ต้องการที่จะอนุรักษ์ไว้ จึงได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง และต้องการแนะนำให้แก่ผู้อื่นหลังจากที่ได้กลับจากการประกอบกิจกรรมในพื้นที่แล้วนั้น ส่วนตัวเยาวชนเองก็ต้องมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่ถูกต้องด้วย เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับ ไปแนะนำผู้อื่นได้ และในปัจจุบันกระแสการอนุรักษ์กำลังได้รับความสนใจจากคนทั่วโลก ดังเห็นได้จากการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ทาง โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต และสื่อต่างๆอีกมากมาย เกี่ยวกับการกระตุ้นให้ช่วยกันอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เยาวชนเกิดความสนใจที่จะปฏิบัติตามตามกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน

ส่วนความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น และความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในทางลบ ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นเป็นเพียงแรงจูงใจให้เยาวชนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ออกมาโดยไม่ได้มีความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์โดยตรง จึงเป็นการแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่ฉาบฉวยเพื่อต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นเท่านั้น และเยาวชนส่วนใหญ่ที่แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์โดยที่ไม่ทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาจเนื่องจากเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์น้อยทำให้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ออกมาโดยไม่รู้

ว่าเป็นพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่ถูกต้องหรือไม่และมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงทำให้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามเมื่อนำว่าวิเคราะห์หาคถอยพหุ แต่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ ส่วนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในทางลบ ทั้งนี้เนื่องจากความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการสอนของครู/อาจารย์ที่โรงเรียน และจากสื่อต่างๆ ซึ่งยังเป็นความรู้ที่กว้างๆ ไม่เจาะลึกในรายละเอียดจึงทำให้เยาวชนไม่เข้าใจถึงการอนุรักษ์และประโยชน์ของการอนุรักษ์อย่างถ่องแท้ อีกทั้งยังไม่ได้รับการกระตุ้นจากคนรอบข้าง และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร ทำให้เยาวชนยังแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์อย่างไม่เต็มที่ และอาจแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่ใช่พฤติกรรมการอนุรักษ์ด้วยความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

เยาวชนที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.90 เยาวชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-17 ปี มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 15.90 ปี เยาวชนส่วนใหญ่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และส่วนใหญ่เยาวชนมีเกรดเฉลี่ยในระดับ B+ โดยผลการเรียนเฉลี่ยของเยาวชนมีค่าเท่ากับ 3.08 เยาวชนมีการเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด โดยได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการอนุรักษ์จากครู/อาจารย์มากที่สุด เยาวชนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.40 และเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของหน่วยงานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 15.40 เยาวชนที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 60.60 และมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของหน่วยงานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 17.40

ในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานในครั้งนี้ส่วนใหญ่เยาวชนมีแรงจูงใจภายใน ซึ่งวัดจากค่าเฉลี่ยความสำคัญของเหตุการณ์เข้าร่วมกิจกรรม โดยเยาวชนที่คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญบรรยากาศในโรงเรียนที่เป็นจริงมากที่สุดตามการรับรู้ของเยาวชน เห็นว่า บริเวณอาคารเรียนมีการปลูกต้นไม้และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม ส่วนบรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นจริงมากที่สุดตามการรับรู้ของเยาวชน เห็นว่า บริเวณโดยรอบมีการปลูกต้นไม้ตกแต่งทัศนียภาพที่สวยงาม เยาวชนมีความรู้ด้านการอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.01 คะแนน เมื่อพิจารณาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน แยกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป

แต่สามารถสร้างทดแทนได้ และการอนุรักษ์ หมายถึง การเก็บรักษาทรัพยากรเพื่อให้คงอยู่อย่างยั่งยืนถึงคนรุ่นลูกหลานเป็นข้อที่เยาวชนตอบผิดมากที่สุด เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับสูงจำนวน 8 ข้อ ระดับปานกลางจำนวน 6 ข้อ และระดับต่ำจำนวน 11 ข้อ

พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระดับสูง พฤติกรรมการอนุรักษ์ทางบวกของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ทิ้งขยะลงในถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 และพฤติกรรมการอนุรักษ์ทางบวกของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ แนะนำและชักชวนผู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นการอนุรักษ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.13 ส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์ทางลบของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้เหยื่อเช่น อาหาร ล่อสัตว์ให้เข้ามาใกล้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.61 และพฤติกรรมการอนุรักษ์ทางลบของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้อาหารสัตว์เพราะสงสารและเป็นการแสดงถึงความเมตตาสัตว์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.02 และพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระดับปานกลาง พฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ทิ้งขยะลงในถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 พฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลังจากซักผ้าแล้วนำน้ำที่เหลือไปรดต้นไม้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.09

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ แรงจูงใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำ ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน

ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ได้แก่ แรงจูงใจภายในด้านการคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ โดยทั้ง 6 ปัจจัยรวมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเยาวชนได้ประมาณร้อยละ 39.60 ($F = 8.941$; $p\text{-Value} = 0.001$; $R^2 = 0.396$)

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ อายุ แรงจูงใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำ ความต้องการให้ตนเองตระหนักการอนุรักษ์ในปัจจุบัน ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ อายุ แรงจูงใจภายในด้านความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียน โดยทั้ง 3 ปัจจัยรวมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนได้ประมาณร้อยละ 18.10 ($F = 3.009$; $p\text{-Value} = 0.001$; $R^2 = 0.181$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. ควรส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมด้านการอนุรักษ์ทั้งของโรงเรียน และของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมด้านการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เยาวชนได้มีประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น และเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ให้แก่เยาวชนจากการได้มีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากของโรงเรียนและของหน่วยงานต่างๆ
2. ควรส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการถ่ายทอดความรู้ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งหนังสือเรียนและวารสาร/นิตยสารต่างๆ ควรบรรจุเนื้อหาเพิ่มเติมให้ครอบคลุมทรัพยากรที่สำคัญให้มากขึ้น เพื่อยกระดับพฤติกรรมอนุรักษ์ของเยาวชน ให้เยาวชน ได้รับความรู้ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และก่อให้เกิด การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
3. ควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนให้สะท้อนถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และเพิ่มการสื่อความหมายด้านการอนุรักษ์ และการสื่อความหมายธรรมชาติทั้งใน โรงเรียนและในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพิ่มขึ้น เพื่อให้เยาวชน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากบรรยากาศรอบข้าง และการ สื่อความหมายต่างๆ ที่ถ่ายทอดความเข้าใจของเยาวชน
4. อุทยานแห่งชาติควรให้การสนับสนุนด้านเงินทุน อุปกรณ์ เป็นต้น ในการจัดกิจกรรม ค่าอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น นักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติ ผู้ประกอบการและราษฎรในชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการกำหนดแนวทาง และมาตรการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติต่อไป
2. ควรศึกษาถึงผลกระทบของการจัดกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อระบบนิเวศของพื้นที่บริเวณที่มีการจัดกิจกรรม

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2538. คู่มือประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.
- เกษม จันทร์แก้ว. 2524. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- กาญจนา ไพบูย์. 2547. การเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ณ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ของเยาวชนในจังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2539. ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม. กรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. 2549. รายงานข้อมูลพื้นฐานโครงการจัดทำแผนการจัดการกลุ่มป่าแก่งกระจานเชิงระบบนิเวศ. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.
- จุริย์ สุขราษฎร์. 2542. ค่านิยมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จันทร์วิภา อ่อนพึ้ง. 2545. พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ฉลาด สว่างแจ้ง. 2547. ผู้นำค่ายพักแรม (Camp Leadership). คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, กรุงเทพฯ.

- ชนาวิทย์ ผู้นำพล. 2547. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2) กรณีศึกษา โรงเรียนวัดพิบูล สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ.
- ชูดา จิตพิทักษ์. 2525. พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2 บริษัทสารมวลชน, กรุงเทพฯ.
- ธิดารัตน์ รัตนันท์. 2546. ความรู้ และพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิวัติ เรืองพานิช. 2539. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ, น 1-7. ใน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสำหรับเยาวชน. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2542. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บุญเพราะ แสงเทียน. 2541. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน. มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. 2530. กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. ทศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.
- พิเศก โชไชย. 2535. บทบาทของเยาวชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากร, น 1-9. ใน เอกสารประกอบการฝึกอบรม การอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากร สำหรับเยาวชน ครั้งที่ 5. คณะวนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พีระพงษ์ บุญศิริ. 2542. **นันทนาการและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 1 โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

พงศ์ศักดิ์ กาญจนภักดิ์. 2545. **แรงจูงใจที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรรณนีย์ วิชชาชู. 2528. **ทัศนคติของเยาวชนกับสิ่งแวดล้อม, น 4-1 ถึง 4-35. ใน เอกสารการ
สัมมนาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ประจำปีภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2527-2528 เรื่อง เยาวชน
กับสิ่งแวดล้อมในอนาคต**. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล และเมธมาลย์ ราชภัณฑารักษ์. 2545. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์
ครั้งที่ 4 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ .

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ละสังคมศาสตร์**. มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา. 2549. **รายงานแผนแม่บทสถิติฉบับสมบูรณ์ สาขาทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา, กรุงเทพฯ.

เรืองไร โตกฤษณะ. 2534. **ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม.น 104-114. ใน เอกสารประกอบการอบรม เรื่อง การพัฒนาเนื้อหาและวิธีการ
สอน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้
สอดคล้องกับพื้นที่**. มูลนิธิสีบนาคะเสถียร ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ.

วิชัย เทียนน้อย. 2533. **การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ**. สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, กรุงเทพฯ.

วิพงษ์ชัย รื่องขันแก้ว. 2551 **การจัดการค่ายพักแรม**. บริษัท จินดาสาส์นการพิมพ์ จำกัด,
กรุงเทพฯ.

วัฒนา จุฑาพันธ์. 2545. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 1 บริษัท รวมสาส์น (1997) จำกัด, กรุงเทพฯ.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ม.ป.ป. ค่ายพักแรม. นันทนาการ. แหล่งที่มา : <http://eclassnet.kku.ac.th/etraining/file/1117518099-216%20368.ppt#277,19,Slide 19>, 28 มกราคม 2551.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2545. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. สุวีริยาสาส์น ,กรุงเทพฯ.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส คิ้วสุวรรณ และ จิตติพงษ์ ธรรมมานุสรณ์. 2522. จิตวิทยาสังคม . พิมพ์ครั้งที่ 1 ชัยศิริการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

สุดใจ บุญฤทธิ์. 2543. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาม ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมสมัย ฤทธิมหา. 2542. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สนธยา พลรัตน์. 2542. ความคิดเห็นของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของสถานี่พัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าห้วยกุ่ม อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .

สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2525. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและแห่งชาติ ฉบับที่ 5. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

อุไรวรรณ พิจิต. 2536. บทบาทของเยาวชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากร, น 17-24. ใน เอกสารประกอบการฝึกอบรม การอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากร สำหรับเยาวชน ครั้งที่ 6. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

อังคนาวรรณ ยั่งยืน. 2548. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

Baldwin, J. D. and J. I. Baldwin. 1998. **Behavior Principles in Everyday life.** 3rd ed Prentice-Hall, Inc., New Jersey.

Dasman, R. F. 1976. **Environment Conservation** .4th ed John Wiley & Sons, Inc., New York.

Fishbein, M. and M. J. Manfredo. 1992. A Theory of Behavior Change, pp.29-50. *In* M. J. Manfredo, ed. **Influencing Human Behavior.** Sangmore Publ. Co. Inc., Champaign, Illinois.

Meier, J. F. and A. V. Mitchell. 1993. **Camp counseling : leadership and programming for the organized camp.** 4th ed Wm. C. Brown Communications, Inc., Iowa.

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis.** 3rd ed Harper International Edition, Tokyo.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสืออนุญาตเข้าไปทำการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่อนุรักษ์

(สำเนา)

ที่ ทศ. 0907.1/7552

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

23 เมษายน 2552

เรื่อง ขออนุญาตเข้าไปทำการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
(น.ส. สุวคนธ์ ภาคีไวย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อ้างถึง หนังสือคณวณศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ ศธ. 0513.10607/1070 ลงวันที่ 25
มีนาคม 2552

สิ่งที่ส่งมาด้วย เงื่อนไขประกอบการเข้าไปทำการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

ตามหนังสืออ้างอิง ส่งคำขออนุญาตเพื่อเข้าไปทำการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ
ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เรื่อง “พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน”
ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดย นางสาวสุวคนธ์ ภาคีไวย เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย ระยะเวลา
ศึกษาวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2552 เพื่อให้กรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณานั้น

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า โครงการ
การศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เรื่อง “พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้า
ร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษา
อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน” ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือ
วิจัยทางวิชาการ ซึ่งต้องปฏิบัติการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนั้น จึงอนุมัติให้หัวหน้าอุทยาน
แห่งชาติแก่งกระจาน ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติการ โดยมีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล

การดำเนินการใด ๆ ตามระเบียบซึ่งออกตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 อย่างเคร่งครัด ภายใต้การสนับสนุนการดำเนินการศึกษาวิจัยของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดย นางสาวสุวคนธ์ ภาติไวย หัวหน้าโครงการฯ และให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขประกอบการเข้าไปทำการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2552 และก่อนคณะนักวิจัยเข้าไปดำเนินการศึกษาในพื้นที่ โปรดแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้ทราบก่อนเข้าไปดำเนินการในพื้นที่อย่างน้อย 15 วัน และให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่ทราบก่อนทุกครั้งจึงเข้าไปดำเนินการ

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดทราบและพิจารณาแจ้งผู้วิจัยทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิพนธ์ โชติบาล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

โทร. 0 2561 0777, 0 2579 6666 ต่อ 450

และ 0 2579 8775

โทรสาร 0 2579 9576, 0 2579 8775

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

ชุดที่

แบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษา พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และกำหนดมาตรการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

ตอนที่ 2 ประสพการณ์ด้านการอนุรักษ์ การรับข่าวสาร และปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 ความรู้ด้านการอนุรักษ์

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากนักเรียนในการตอบแบบสอบถามทุกข้อ ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถามเป็นอย่างดี ข้อมูลทุกอย่างจะเก็บเป็นความลับไม่มีการเผยแพร่หรือระบุชื่อเป็นรายบุคคล และจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อนักเรียน จะใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น

สุวคนธ์ ภาคีไวย

นิสิตปริญญาโท สาขาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

o ไม่ได้รับการสนับสนุน

3. นักเรียนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมของโรงเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใดบ้างหรือไม่

() เข้าร่วม (โปรดระบุ)

ชื่อชมรม.....

() ไม่เข้าร่วม

4. นักเรียนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต่างๆ บ้างหรือไม่

() เข้าร่วม (โปรดระบุ)

ชื่อชมรม.....

หน่วยงาน.....

() ไม่เข้าร่วม

5. นักเรียนมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้างหรือไม่

() มีประสบการณ์ในการเข้าร่วม (โปรดระบุ)

กิจกรรม.....

() ไม่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วม

6. นักเรียนมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต่างๆ บ้างหรือไม่

() มีประสบการณ์ในการเข้าร่วม (โปรดระบุ)

กิจกรรม.....

หน่วยงาน.....

() ไม่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วม

7. ในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานในครั้งนี้ นักเรียนให้ความสำคัญกับเหตุผลต่างๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

เหตุผล	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
2. ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
3. คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ					
4. ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น					
5. มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์					
6. ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
7. ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่ค่อยได้ทำ					
8. ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน					
9. ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน					
10. ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น					

8. ตามความรู้สึกรู้สึกของนักเรียนข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในอุทยานแห่งชาติ
แก่่งกระงานต่อไปนี่จริงหรือไม่เพียงใด

ข้อความ	จริง อย่าง ยิ่ง	จริง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ จริง	ไม่จริง อย่างยิ่ง
1. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน					
1.1 มีการควบคุมการจัดการขยะในโรงเรียน					
1.2 มีการจัดการระบบของเสียในโรงเรียน					
1.3 ถังขยะภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อการใช้ ประโยชน์					
1.4 อาจารย์ในโรงเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรม เกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้นักเรียน					
1.5 อาจารย์มีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียน กระตือรือร้นที่จะแสดงพฤติกรรมอนุรักษ์					
1.6 อาจารย์มีส่วนร่วมกับนักเรียนในการทำ กิจกรรมอนุรักษ์					
1.7 บริเวณอาคารเรียนมีการปลูกต้นไม้ และมี การจัดการสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม					
1.8 บริเวณ โรงเรียนมีความสะอาด					
1.9 มีป้ายรณรงค์ให้นักเรียนช่วยกันอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
1.10 มีป้ายสื่อความหมาย หรือป้ายเตือนให้ นักเรียนปฏิบัติตามหลักการอนุรักษ์ เช่น ป้าย เตือนให้ปิดน้ำ - ไฟ ทิ้งขยะลงถัง เป็นต้น					
1.11 นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เกี่ยวกับการอนุรักษ์ในโรงเรียน					
1.12 โรงเรียนมีการสอนรายวิชาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมศึกษา					

ข้อความ	จริง อย่าง ยิ่ง	จริง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ จริง	ไม่จริง อย่างยิ่ง
2. สภาพแวดล้อมในแหล่งที่นักเรียนไปเข้าค่ายฯ					
2.1 มีการควบคุมการจัดการขยะในพื้นที่					
2.2 มีระบบการจัดการของเสียในพื้นที่					
2.3 ถึงขยะภายในพื้นที่มีเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์					
2.4 ในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้กับเยาวชน					
2.5 เจ้าหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการอนุรักษ์					
2.6 เจ้าหน้าที่มีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์					
2.7 เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน					
2.8 บริเวณโดยรอบมีการปลูกต้นไม้ตกแต่งทัศนียภาพที่สวยงาม					
2.9 บริเวณโดยรอบของพื้นที่มีความสะอาด					
2.10 ในพื้นที่มีป้ายรณรงค์ให้นักเรียนช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
2.11 ในพื้นที่มีป้ายสื่อความหมาย หรือป้ายเตือนให้ปฏิบัติตามหลักการอนุรักษ์ เช่น ป้ายเตือนทิ้งขยะลงถัง ป้ายห้ามเด็ดดอกไม้/ใบไม้ เป็นต้น					
2.12 มีการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหลักการอนุรักษ์แก่เยาวชน เช่น การจัดนิทรรศการ แจกคู่มือ การบรรยาย เป็นต้น					

ตอนที่ 3 ความรู้ด้านการอนุรักษ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ในช่องตัวเลือกที่ตรงกับความคิดนักเรียนมากที่สุด

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์	ใช่	ไม่ใช่
1. ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่มีประโยชน์สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ หรือมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้		
2. สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา		
3. ทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทหากถูกทำลายแล้ว สามารถสร้างขึ้นทดแทนได้ใหม่		
4. การอนุรักษ์ หมายถึง การเก็บรักษาทรัพยากรเพื่อให้คงอยู่อย่างยั่งยืนถึงคนรุ่นลูกหลาน		
5. พฤติกรรมของมนุษย์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทางอ้อม		
6. การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม		
7. การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงไว้ในสวนสัตว์เป็นแนวทางการอนุรักษ์สัตว์ป่าที่ถูกต้อง		
8. การให้อาหารสัตว์ป่าถือเป็นการช่วยเหลือสัตว์ป่าให้สามารถดำรงชีวิตได้ดีขึ้น		
9. การดำเนินขมปะการังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อปะการัง		
10. แนวปะการังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารที่สำคัญเฉพาะสิ่งมีชีวิตในน้ำ		
11. เราสามารถทิ้งขยะลงทะเลได้ เนื่องจากน้ำทะเลมีคุณสมบัติที่สามารถย่อยสลายหรือทำให้ขยะเน่าเปื่อยได้		
12. น้ำทะเลที่สกปรกและมีตะกอนมาก มีผลต่อการเจริญเติบโตของปะการัง		
13. ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป แต่สามารถสร้างทดแทนได้		

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์	ใช่	ไม่ใช่
14. การเก็บพันธุ์ไม้จากพื้นที่อนุรักษ์เพื่อนำมาเพาะเลี้ยงเป็นกิจกรรมการอนุรักษ์อย่างหนึ่ง		
15. ป่าไม้เป็นแหล่งให้ปัจจัยที่สำคัญ คือ อาหาร ยา รักษาโรค ที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม		
16. ขยะบนผิวดินไม่ส่งผลต่อน้ำใต้ดิน		
17. การสร้างเขื่อนเพื่อกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ยามขาดแคลนเป็นแนวทางการอนุรักษ์น้ำที่ถูกต้อง		
18. การจับถ่ายลงในแหล่งน้ำถือว่าเป็นเรื่องปกติไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อแหล่งน้ำ		
19. การนำกระดามารีไซเคิลจะช่วยลดปริมาณการตัดต้นไม้ทำให้เราไม่ต้องปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น		
20. การพัฒนาด้านเทคโนโลยีให้ทันสมัยจะทำให้สามารถนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากขึ้น		
21. แร่ธาตุเป็นทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไป ไม่สามารถสร้างทดแทนขึ้นได้		
22. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามชายฝั่งทะเลไม่ส่งผลกระทบต่อป่าชายเลนที่อยู่ใกล้เคียง		
23. การรีไซเคิล เป็นการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาดัดแปลงเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่		
24. การเผาหญ้าหรือต้นไม้จะทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์		
25. น้ำเป็นทรัพยากรที่สามารถเกิดหมุนเวียนได้เรื่อย ๆ ไม่มีวันหมดสิ้น		

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการอนุรักษ์

ชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่นักเรียนมีการปฏิบัติตนในการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์และในชีวิตประจำวันของนักเรียน

1. พฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์

พฤติกรรม	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติ
1. ทิ้งขยะลงในถังขยะ หรือที่ที่จัดไว้ให้			
2. ทิ้งขยะแยกตามประเภทของขยะ ได้แก่ ขยะอันตราย ขยะแห้ง ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล			
3. ช่วยเก็บขยะบริเวณโดยรอบพื้นที่			
4. ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ			
5. ปิดไฟในที่พักแรมทุกครั้งหลังจากการใช้งานเสร็จ			
6. ถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังจากการใช้งานเสร็จ			
7. ลืมปิดก๊อกน้ำในที่พักแรม			
8. หัก/เด็ด ใบไม้ขณะอยู่ในพื้นที่			
9. ขณะอยู่ในพื้นที่เมื่อพบแผ่นป้ายสื่อความหมายจะหยุดอ่านเพื่อศึกษาข้อมูลและเพิ่มความรู้			
10. ทิ้งเศษอาหารไว้บนพื้นเพื่อให้เป็นอาหารสัตว์ป่า			
11. ให้อาหารสัตว์เพราะสงสารและเป็นการแสดงถึงความเมตตาต่อสัตว์			
12. เข้าใกล้สัตว์ป่าให้มากที่สุดเพื่อที่จะได้เห็นได้ชัดเจน			
13. จับสัตว์ขนาดเล็ก นก แมลงขณะอยู่ในพื้นที่			
14. ไล่เหยื่อ เช่น อาหาร ล่อสัตว์ให้เข้ามาใกล้			
15. สัมผัสสัตว์ป่าที่เข้าใกล้			
16. ไม่ส่งเสียงดังรบกวนสัตว์ป่าขณะอยู่ในพื้นที่			

พฤติกรรม	ปฏิบัติ เป็นประจำ	ปฏิบัติ เป็นบาง ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
17. จีดเขียนต้นไม้ หิน ฯลฯ ขณะอยู่ในพื้นที่			
18. เก็บหิน ดอกไม้ ใบไม้ ฯลฯ ขณะอยู่ในพื้นที่			
19. ไม่เดินออกนอกเส้นทางและเหยียบย่ำพืชขนาดเล็ก			
20. แนะนำและคัดเตือนผู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่ เป็นการอนุรักษ์			
21. เผลอหว่า ก่อไฟ เพื่อไล่ยุง มด แมลง			
22. ล้างภาชนะในแหล่งน้ำ			
23. แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีกลมกลืนกับธรรมชาติ ไม่จูดฉาด			
24. นำสิ่งของ/ขยะทุกชนิดเก็บออกจากพื้นที่			
25. ทิ้งเศษอาหารไว้ตามโคนต้นไม้เพื่อให้เป็นปุ๋ย			
26. ร่วมกันปลูกและต้นไม้ในพื้นที่			
27. ขับถ่ายของเสียลงในแหล่งน้ำ หรือ พื้นดิน			

2. พฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน

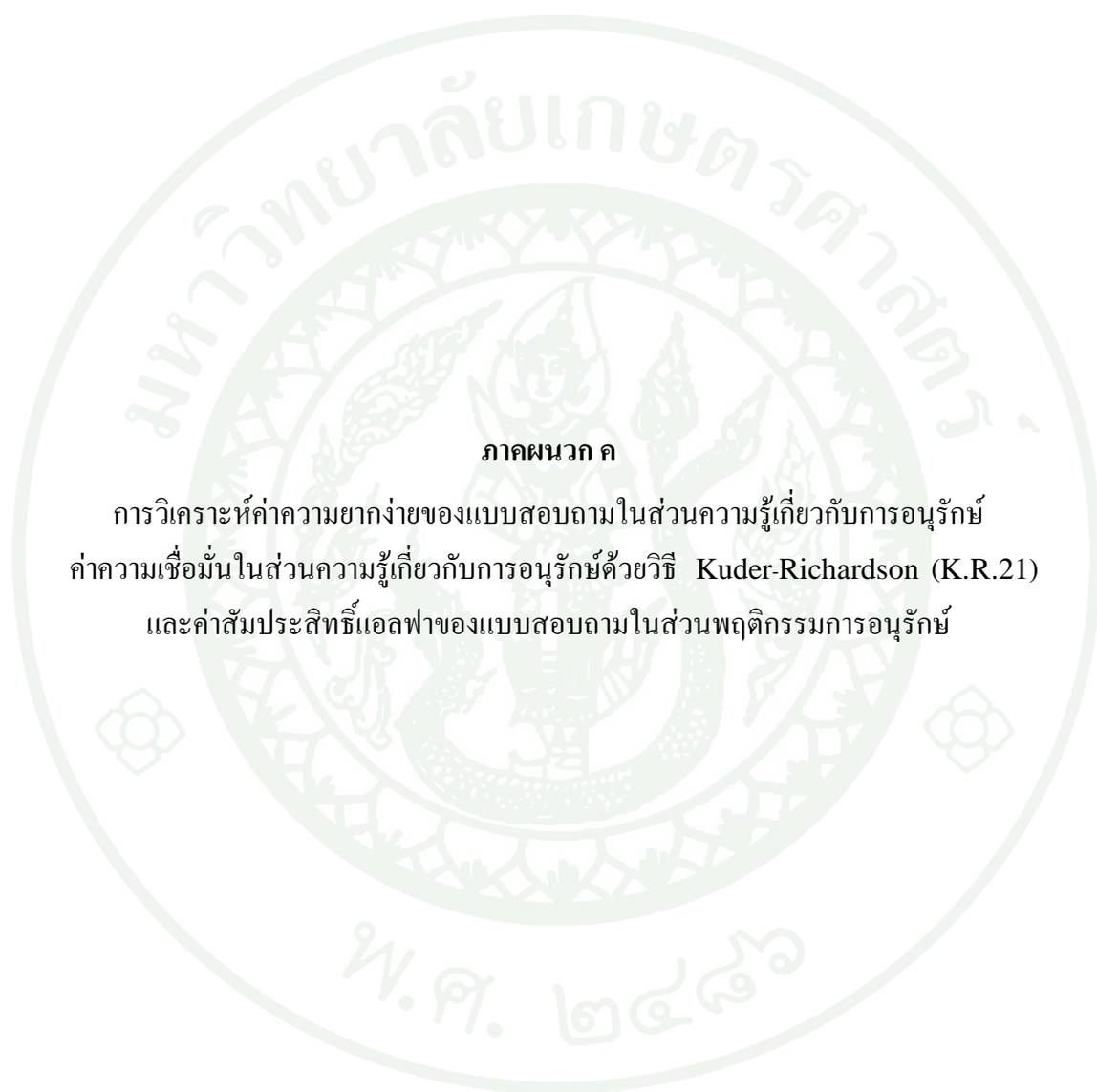
พฤติกรรม	ปฏิบัติ เป็นประจำ	ปฏิบัติ เป็นบาง ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
1. ทิ้งขยะลงในถังขยะ หรือที่ที่จัดไว้ให้			
2. ทิ้งขยะแยกตามประเภทของขยะ ได้แก่ ขยะอันตราย ขยะ แห้ง ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล			
3. ช่วยเก็บขยะบริเวณโรงเรียนและสถานที่อื่นๆ			
4. บอกกล่าวหรือแนะนำผู้อื่นไม่ให้ทิ้งขยะบริเวณที่ห้ามทิ้ง			
5. ไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ			
6. นำวัสดุที่ใช้แล้วไปรีไซเคิลและนำกลับมาใช้ใหม่			
7. หลังจากซักผ้าแล้วนำน้ำที่เหลือไปรดน้ำต้นไม้			

พฤติกรรม	ปฏิบัติ เป็นประจำ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
8. ปิดน้ำ ไฟ และถอดปลั๊ก เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังจาก การใช้งานเสร็จแล้ว			
9. ใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก			
10. ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้ขณะล้างจาน ซักผ้า ฯลฯ			
11. ช่วยเผยแพร่ความรู้และข่าวสารด้านการอนุรักษ์แก่ผู้อื่น			
12. ร่วมกันปลูกและดูแลต้นไม้ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและ สถานที่อื่นๆ			
13. ปั่นจักรยานแทนการใช้รถยนต์/จักรยานยนต์			
14. ใช้กระดาษทั้งสองหน้า			
15. ลดการใช้กล่องโฟมในการใส่อาหาร			

เฉลยแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ความรู้ด้านการอนุรักษ์

1. ไม่ใช่
2. ไม่ใช่
3. ไม่ใช่
4. ไม่ใช่
5. ใช่
6. ใช่
7. ไม่ใช่
8. ไม่ใช่
9. ไม่ใช่
10. ไม่ใช่
11. ไม่ใช่
12. ใช่
13. ใช่
14. ไม่ใช่
15. ใช่
16. ไม่ใช่
17. ไม่ใช่
18. ไม่ใช่
19. ไม่ใช่
20. ไม่ใช่
21. ใช่
22. ไม่ใช่
23. ไม่ใช่
24. ไม่ใช่
25. ใช่

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของแบบสอบถามในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์
ค่าความเชื่อมั่นในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ด้วยวิธี Kuder-Richardson (K.R.21)
และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์

ตารางผนวกที่ ๑1 การวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของแบบสอบถามในส่วนความรู้เกี่ยวกับการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)
1	0.15
2	0.13
3	0.63
4	0.05
5	0.79
6	0.88
7	0.60
8	0.51
9	0.54
10	0.16
11	0.77
12	0.67
13	0.74
14	0.37
15	0.90
16	0.71
17	0.15
18	0.73
19	0.24
20	0.18
21	0.77
22	0.43
23	0.06
24	0.12
25	0.69
ค่าเฉลี่ย	0.48

ค่าความเชื่อมั่นในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ด้วยวิธี **Kuder-Richardson**

สูตร K.R. 21

$$r_{tt} = \left\{ \frac{n}{n-1} \right\} \cdot 1 - \frac{\bar{x}(n-\bar{x})}{ns_t^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 \bar{x} คือ คะแนนเฉลี่ยของเครื่องมือวัด
 s_t^2 คือ คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือวัด

$$\begin{aligned} \text{ได้ค่าความเชื่อมั่น} &= \left\{ \frac{30}{30-1} \right\} \cdot 1 - \frac{24.90 \times (30 - 24.90)}{30 \times 9.34} \\ &= 0.55 \end{aligned}$$

ตารางผนวกที่ ๒2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในส่วนพฤติกรรมการ
อนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน
พื้นที่ของเยาวชน

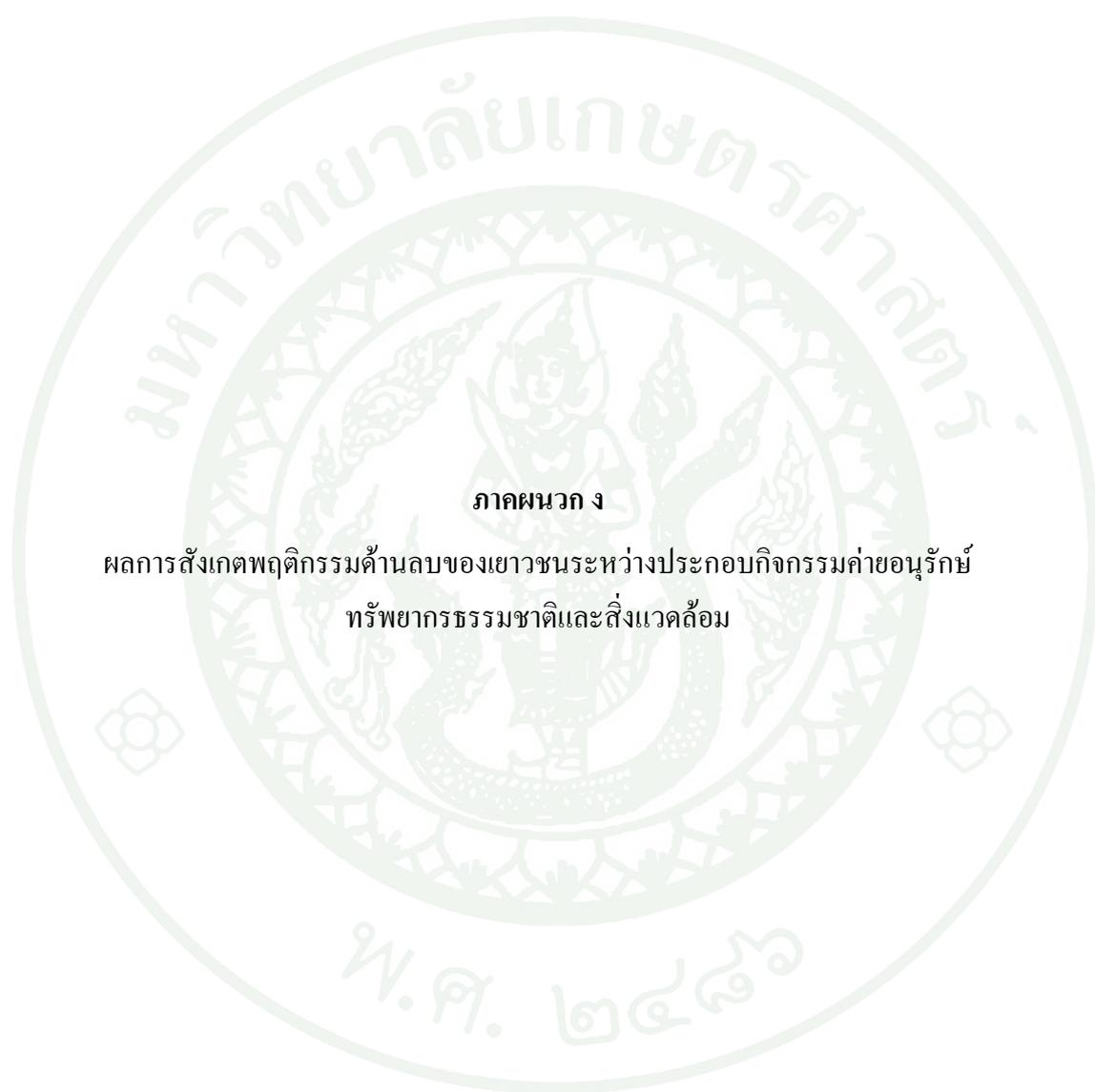
ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient)
1	0.82
2	0.83
3	0.83
4	0.81
5	0.82
6	0.82
7	0.81
8	0.81
9	0.82
10	0.80
11	0.81
12	0.81
13	0.80
14	0.80
15	0.80
16	0.83
17	0.80
18	0.81
19	0.83
20	0.83
21	0.81
22	0.81
23	0.82
24	0.82
25	0.81

ตารางผนวกที่ ค2 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient)
26	0.83
27	0.80
ค่าเฉลี่ย	0.82

ตารางผนวกที่ ค3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในส่วนพฤติกรรมการ
อนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient)
1	0.83
2	0.82
3	0.82
4	0.82
5	0.83
6	0.82
7	0.83
8	0.83
9	0.82
10	0.83
11	0.82
12	0.82
13	0.83
14	0.82
15	0.82
ค่าเฉลี่ย	0.83

ภาคผนวก ง

**ผลการสังเกตพฤติกรรมด้านลบของเยาวชนระหว่างประกอบกิจกรรมค่ายอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

ตารางผนวกที่ ๑ การสังเกตพฤติกรรมด้านลบของเยาวชนระหว่างประกอบกิจกรรมค่ายอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(n = 350)

พฤติกรรม	ชาย	หญิง
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
หัก/เด็ดต้นไม้	16 (40.00)	12 (29.27)
ขุดดิน	2 (5.00)	-
โยนหินลงในแหล่งน้ำ	14 (35.00)	15 (36.59)
ขีด/เขียนต้นไม้	-	4 (10.04)
เดินออกนอกเส้นทาง	6 (15.00)	5 (12.20)
ทิ้งขยะไม่เป็นที่	2 (5.00)	5 (12.20)
รวม	40 (100)	41 (100)

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล นางสาวสุวคนธ์ ภาคีไวย
วัน เดือน ปี ที่เกิด 22 กันยายน พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา วท.บ. (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตำแหน่งปัจจุบัน -
สถานที่ทำงานปัจจุบัน -
ผลงานดีเด่นและ/หรือรางวัลทางวิชาการ -
ทุนการศึกษาที่ได้รับ -